

STORTINGET

Stortingstidende

Referat fra møter i Stortinget

Nr. 28 · 15. desember
Sesjonen 2021–2022

Møte onsdag den 15. desember 2021 kl. 10

President: Morten Wold

Dagsorden (nr. 28):

1. Innstilling fra utenriks- og forsvarskomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2022, kapitler under Utenriksdepartementet mv. (rammeområde 4) og Forsvarsdepartementet mv. (rammeområde 8) (Innst. 7 S (2021–2022), jf. Prop. 1 S (2021B–2022) og Prop. 1 S Tillegg 1 (2021–2022))
2. Innstilling fra utenriks- og forsvarskomiteen om Svalbardbudsjettet 2022 (Innst. 17 S (2021–2022), jf. Prop. 1 S (2021–2022) og Prop. 1 S Tillegg 1 (2021–2022))
3. Innstilling fra utenriks- og forsvarskomiteen om Endringer i statsbudsjettet 2021 under Forsvarsdepartementet (Innst. 66 S (2021–2022), jf. Prop. 19 S (2021–2022))
4. Innstilling fra utenriks- og forsvarskomiteen om Endringer i statsbudsjettet 2021 under Justis- og beredskapsdepartementet (Innst. 67 S (2021–2022), jf. Prop. 21 S (2021–2022), kap. 480)
5. Innstilling fra utenriks- og forsvarskomiteen om Endringer i statsbudsjettet 2021 under Utenriksdepartementet (Innst. 69 S (2021–2022), jf. Prop. 30 S (2021–2022))
6. Innstilling fra justiskomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2022, kapitler under Justis- og beredskapsdepartementet mv. (rammeområde 5) (Innst. 6 S (2021–2022), jf. Prop. 1 S (2021–2022) og Prop. 1 S Tillegg 1 (2021–2022))
7. Innstilling fra justiskomiteen om Endringer i statsbudsjettet 2021 under Justis- og beredskapsdepartementet (Innst. 64 S (2021–2022), jf. Prop. 21 S (2021–2022) unntatt kap. 480, 490, 491 og 3490)
8. Referat

Presidenten: Representanten Bård Hoksrud vil fremsette et representantforslag.

Bård Hoksrud (FrP) [10:00:28]: På vegne av representantene Sylvi Listhaug, Morten Wold, Silje Hjemdal, Himanshu Gulati, Marius Arion Nilsen og meg selv har jeg gleden av å framsette et forslag om å styrke norsk intensivkapasitet.

Presidenten: Forslaget vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Før sakene på dagens kart tas opp til behandling, vil presidenten opplyse om at møtet i dag fortsetter utover kl. 16.

Etter ønske fra utenriks- og forsvarskomiteen vil sakene nr. 1–5 behandles under ett.

Sak nr. 1 [10:01:02]

Innstilling fra utenriks- og forsvarskomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2022, kapitler under Utenriksdepartementet mv. (rammeområde 4) og Forsvarsdepartementet mv. (rammeområde 8) (Innst. 7 S (2021–2022), jf. Prop. 1 S (2021–2022) og Prop. 1 S Tillegg 1 (2021–2022))

Sak nr. 2 [10:01:21]

Innstilling fra utenriks- og forsvarskomiteen om Svalbardbudsjettet 2022 (Innst. 17 S (2021–2022), jf. Prop. 1 S (2021–2022) og Prop. 1 S Tillegg 1 (2021–2022))

Sak nr. 3 [10:01:32]

Innstilling fra utenriks- og forsvarskomiteen om Endringer i statsbudsjettet 2021 under Forsvarsdepartementet (Innst. 66 S (2021–2022), jf. Prop. 19 S (2021–2022))

Sak nr. 4 [10:01:44]

Innstilling fra utenriks- og forsvarskomiteen om Endringer i statsbudsjettet 2021 under Justis- og beredskapsdepartementet (Innst. 67 S (2021–2022), jf. Prop. 21 S (2021–2022), kap. 480)

Sak nr. 5 [10:01:44]

Innstilling fra utenriks- og forsvarskomiteen om Endringer i statsbudsjettet 2021 under Utenriksdepartementet (Innst. 69 S (2021–2022), jf. Prop. 30 S (2021–2022))

Presidenten: Etter ønske fra utenriks- og forsvarskomiteen vil den fordelte taletid i debatten begrenses til 2 timer og 5 minutter, og presidenten vil ordne debatten slik:

Arbeiderpartiet 35 minutter, Høyre 25 minutter, Senterpartiet 20 minutter, Fremskrittspartiet 15 minutter, Sosialistisk Venstreparti 10 minutter og Rødt, Venstre, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti 5 minutter hver.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til inntil syv replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen.

Videre vil de som måtte tegne seg på talerlisten ut over den fordelte taletid, få en taletid på inntil 3 minutter.

Ine Eriksen Søreide (H) [10:03:00] (komiteens leder): Stormaktsrivaliseringen mellom USA og Kina har blitt det tydeligste omdreiningspunktet i internasjonal politikk. Russland er stadig mer selvhevdende og utøver nå et betydelig militært press mot Ukraina. Demokrati og rettsstat er under sterkt press i mange deler av verden, og desinformasjon og konspirasjonsteorier preger samfunnsdebatten flere steder. Det er et behov for å bygge tillit og motstandsdyktige samfunn.

I dette urolige farvannet må Norge fortsette å jobbe for å styrke NATO og fortsette det arbeidet vi startet i 2014 med å fordype det sikkerhetspolitiske samarbeidet med nære europeiske allierte og nordiske land.

USA er vår viktigste allierte, og regjeringa skal nå inn i et intenst og viktig arbeid med proposisjoner til Stortinget om SDCA – tilleggsavtalen om forsvarssamarbeid med USA. Avtalen er viktig for å ivareta norske interesser. Vi må også fortsette å styrke samarbeidet med EU, fordi også det tjener norske interesser.

Nordområdene er Norges viktigste strategiske ansvarsområde. Nordområdemeldingen som ble lagt fram for et år siden, viser dette tydelig. Solberg-regjeringa la gjennom åtte år fram gode og tydelige tiltak for å håndtere de tre dimensjonene i nordområdepolitikken: Det internasjonale bildet i Arktis, forholdet til våre naboer i Barentsregionen og på Nordkalotten og utviklingen i Nord-Norge.

Norske interesser i Arktis hevdes best gjennom et sterkt, livskraftig og kompetent Nord-Norge. Meldingen viser hvorfor økonomi og samfunnsutvikling i landsdelen og at det bor folk i nord, er et nasjonalt anliggende og har strategisk betydning for hele landet.

Russland har alltid vært en dimensjonerende faktor i norsk utenriks-, sikkerhets- og forsvarspolitik. Vi samarbeider der vi har felles interesser, og den forrige regjeringa søkte også å etablere nye samarbeidsområder, som arbeidet mot plastforsøpling i Barentshavet. Vi har en tydelig linje som NATO-medlem, og står opp mot brudd på folkeretten og menneskerettighetene.

For meg er der derfor overraskende at Støre-regjeringa i budsjettforliket med SV kutter 15 mill. kr i nordområdetiltak, som vil gå direkte ut over folk-til-folk-samarbeid og prosjektsamarbeid med Russland. Det er kanskje spesielt overraskende siden utenriksministeren, da hun var opposisjonspolitiker, ofte kritiserte den forrige regjeringa for ikke å bevilge mer penger til nordområdetiltak og samarbeid med Russland.

Flere av landene på Vest-Balkan er i en svært skjør situasjon, der polarisering, manglende politisk inklude-

ring og økonomisk tilbakegang kan gi betydelig risiko for ekstremisme og at utenforstående krefter kan spille opp konfliktene. Solberg-regjeringa nær doblet bistanden til Vest-Balkan, og det er etter min mening nok så oppsiktsvekkende at Støre-regjeringa kutter bevilgningen med 128 mill. kr, i en tid da arbeidet for tettere europeisk og euroatlantisk integrasjon kanskje er viktigere enn noensinne.

Jeg er urolig for at Norge i det utenriks- og sikkerhetspolitiske klimaet vi ser, skaper usikkerhet blant våre venner og allierte. Beslutningen om å delta som observatør på statspartskonferansen for Forbudstraktaten har skapt irritasjon og undring blant allierte. Punktet om å etablere felles møteplasser for å diskutere sikkerhetspolitiske utfordringer i nord, som regjeringa ikke kan forklare hva er, hvem det skal omfatte, eller hva som skal være på agendaen, har skapt samme reaksjon.

Det skal aldri og kan aldri være tvil om Norges verdimeessige tilhørighet som en sterk forsvarer av folkeretten og menneskerettighetene sammen med liberale demokratier i Vesten. Regjeringa har Høyres fulle støtte i å fortsette arbeidet med å stille krav til bruk av EØS-midlene, ikke vike unna de krevende diskusjonene knyttet til menneskerettigheter og rettsstat, bl.a. i Polen og Ungarn.

I juni i år la Solberg-regjeringa fram en ny ytringsfrihetsstrategi. Den er svært viktig, fordi retten til å kunne ytre seg fritt og ha fri tilgang til informasjon er grunnleggende forutsetninger for demokrati. Disse rettighetene utfordres stadig oftere, og de som ytrer seg, opplever stadig oftere å bli truet, å bli hetset og å bli utsatt for vold, og i verste fall drept. Veldig ofte har det ingen konsekvenser for gjerningspersonene. Jeg syns årets nobelprisvinnere på en tydelig og sterk måte forklarte hva det koster å stå opp for ytringsfriheten.

Etter at Solberg-regjeringa i sin periode prioriterte en kraftig økning i bevilgningene til internasjonalt menneskerettighetsarbeid, er jeg overrasket over at regjeringa i budsjettforliket med SV har valgt å kutte i bevilgningen til menneskerettigheter med 30 mill. kr. Ytringsfrihet, tros- og livssynsfrihet og retten til å elske den man vil, må beskyttes. Det må også menneskerettighetsforsvarerne.

FN anslår at antallet mennesker med behov for humanitær hjelp kommer til å øke dramatisk også i 2022. Fra 2020 til 2021 økte antallet med 40 pst., til 235 millioner mennesker. FN anslår nå at behovet vil øke med ytterligere 17 pst., til 247 millioner, i 2022. De raskt økende humanitære behovene i verden de siste årene er også grunnen til at humanitær bistand var en tydelig prioritet for Solberg-regjeringa. Det humanitære budsjettet ble doblet i vår tid.

I lys av det vi vet om behovene, er et av de mest oppsiktsvekkende grepene fra Støre-regjeringa i tilleggsp-

posisjonen at de kutter 270 mill. kr i bevilgningene til humanitær bistand over post 70 og omdisponerer nesten 1,2 mrd. kr til en såkalt solidaritetspott. I verste fall kan det bidra til å fragmentere den humanitære bistanden og undergrave de strategiske partnerskapene med seks norske humanitære organisasjoner, ved at store midler flyttes fra velfungerende kanaler til en solidaritetspott regjeringa verken har klart å forklare hva er, hvordan den skal virke annerledes enn dagens organisering, hvordan den skal kunne hjelpe flere mennesker i nød, eller hvordan den skal innrettes.

På fredag var både utenriksministeren og jeg til stede i rådhuset og hørte ikke mindre enn tre nobelforedrag, både fra årets to vinnere, Maria Ressa og Dimitrij Muratov, og fra fjorårets vinner, Verdens matvareprogram ved generaldirektør David Beasley. Beasleys budskap var krystallklart: Tall fra Verdens matvareprogram, WFP, viser at 42 millioner mennesker i 43 land er på randen av sultkatastrofe. Sult fortsetter å øke globalt i et akcelererende tempo. De siste beregningene fra WFP viser at nesten 283 millioner mennesker i 80 land opplever akutt sult. Dette er en tendens som selvfølgelig har blitt dramatisk forsterket under pandemien. Nettopp i denne situasjonen velger Støre-regjeringa og SV å kutte i kjernestøtten til Verdens matvareprogram – ikke bare én, men to ganger, først 200 mill. kr i tilleggspolisjonen fra regjeringa og så 120 mill. kr i budsjettforliket med SV.

Den andre store bekymringsfulle konsekvensen av pandemien er at flere hundre millioner barn har stått uten skolegang. Mange millioner barn vil aldri komme tilbake på skolen igjen. Det rammer hardt. Ikke bare mister de viktig læring, de mister også den beskyttelsen skole og utdanning gir. Det betyr at flere små jenter risikerer å bli giftet bort, og flere barn blir utsatt for tvangsarbeid. Nettopp i denne situasjonen velger Støre-regjeringa å kutte 662 mill. kr i utdanning for barn i fattige land i 2022, og halverer den forpliktelsen Norge har inngått med Det globale partnerskapet for utdanning for de neste fem årene.

De internasjonale reaksjonene har vært spesielt sterke fordi organisasjoner og mottakere forventer at Norge er et land som står ved forpliktelsene sine. Det er skadelig for Norges omdømme internasjonalt, som en pålitelig partner. Jeg har hørt utviklingsministeren forsvare kuttet med at det ikke er en juridisk forpliktelse, men det er et usedvanlig tynt forsvar for et dramatisk kutt. Vi har forpliktet oss politisk, og GFP har aldri tidligere opplevd at et land har gått bort fra et løfte som er gitt. Sant å si har vel heller aldri Norge gjort noe sânt.

I et svar til Stortinget sier utviklingsministeren at vår satsing på klima, mat og energi vil få ringvirkninger innen utdanning, og at effekten av utdanning svekkes

hvis skolebygg ødelegges av klimarelatert uvær. Det er en åpenbar kobling, men det er ingen motsetning mellom å jobbe med det langsiktig og det som handler om utdanning i dag, og det rettferdiggjør ikke et dramatisk kutt i utdanning for barn i fattige land. Uten Støre-regjeringas kutt kunne ifølge Det globale partnerskapet for utdanning mer enn 3,7 millioner barn fått utdanning, og 17 000 jenter kunne unngått å bli giftet bort.

Når det gjelder pandemiens to store konsekvenser, at mennesker sultet og at barn mister skolegang, velger altså Støre-regjeringa å kutte bevilgningene. Det er heller ikke et prioriteringsspørsmål. Hvis regjeringa virkelig ville prioritere sult og utdanning, kunne den bare latt være å kutte bistandsrammen med 750 mill. kr.

Jeg har tidligere tatt opp med utviklingsministeren at regjeringa brått har skrinlagt planene om at Norge skal være vertskap for UNICEFs globale knutepunkt for helseinnovasjon, og det fremmer vi forslag om i dag.

Norge har om drøyt to uker sittet et år i FNs sikkerhetsråd. Det har vært et krevende og viktig år, og Norge har vært sentral i svært viktige beslutninger. Om drøyt to uker overtar vi presidentskapet i rådet. Jeg vil komme nærmere tilbake til Norges rolle og arbeid i Sikkerhetsrådet i forbindelse med utenriksministerens redegjørelse om dette den første uka i januar, som jeg ser fram til.

Jeg tar med dette opp de forslagene vi er en del av.

Presidenten: Representanten Ine Eriksen Søreide har tatt opp de forslagene hun refererte til.

Åsmund Aukrust (A) [10:13:20]: I dag er det 62 dager siden Norge fikk en ny regjering fordi velgerne stemte fram en ny kurs med mer fellesskap og mindre forskjeller for et mer rettferdig Norge. Men i utenriks- og sikkerhetspolitikken er det ikke riktig å si at det har blitt en helt ny kurs for Norge, for Norge skal være til å kjenne igjen gjennom ulike regjeringsskifter. Det er en styrke for Norge. Det viktigste ligger klart: støtte til FN og folkeretten, å være en god alliert i NATO, og at EØS-avtalen er vår tilknytning til Europa.

Men det er blitt og vil bli endringer i utenrikspolitikken, for også her spiller det en rolle hvem det er som styrer. Jeg vil konsentrere mitt innlegg om der vi har fått en ny retning innenfor utenriks- og utviklingsfeltet, og så vil andre av mine kollegaer presentere det som er innenfor forsvarspolitikken.

Vi har fått en regjering som vil mer, som våger mer, og som har større ambisjoner for å forandre verden. Vi vil ha en tryggere, mer rettferdig og grønnere verden. Nå, to år inne i pandemien, vet vi at det er ingen konflikt mellom å jobbe for sterkere nasjonalstater og for mer internasjonalt samarbeid. Tvert imot, vi må gjøre mer av begge deler.

Martin Tranmæl sa i en tale at vi skal stå med beina godt plantet på norsk jord, med blikket vendt ut mot verden. Det samme kan den nye regjeringen si. Vi skal ha blikket vendt ut mot verden. Det handler både om solidaritet og om vår egeninteresse, for det som skjer der ute, angår oss her hjemme.

Nå går vi en usikker tid i møte. Det er under tre måneder siden vi feiret gjenåpningen av Norge. I dag lever vi med de strengeste tiltakene på lenge. Det viktigste vi har lært, er at dette er vi ikke ferdige med før hele verden er ferdig. Ingen er trygge før alle er trygge. Nå sliter vi med en mutant som først oppsto i Sør-Afrika. Ingen vet om, når og hvor det kan oppstå igjen. Det vi vet, er at veien ut er å vaksinere hele verden. Det viktigste vi må gjøre, er å få produsert mer vaksiner og få vaksinene ut til dem som trenger det.

Men vi må også gjøre mer enn det. Den nye regjeringen vil bl.a. jobbe for at det skal bli unntak i patentregelverket for koronavaksiner. Ingenting kan være uprøvd i møte med en pandemi som det føles som aldri vil slippe taket.

Den nye regjeringen vil prioritere hardere i utviklingspolitikken. Det handler ikke om å vurdere hva som er det viktigste av gode formål. Det handler om hvor Norge kan utgjøre en størst mulig forskjell, hvor Norge trengs mest. Vi har satt opp seks hovedprioriteter for den nye regjeringen.

Den første er klima. Under den forrige regjeringen kom det store kutt i arbeidet med klima og fornybar energi. Avtaler som var inngått, måtte brytes. På tross av at verden hadde lovet mer penger til klimafinansiering, lå vi etter åtte år med Erna Solberg lavere enn da hun tok over. Vi sier at klimafinansiering vil være vår førsteprioritet.

Det andre er ulikhet. Vi prioriterer ulikhet fordi forskjellene internt i land er like store som mellom land. Å sikre gode arbeidsrettigheter og omfordelende skattesystemer er veien til velferd. Det vet vi her hjemme. Det samme gjelder ute i verden.

Det tredje er at vi vil satse på kvinners rett til å bestemme over egen kropp. Her ser vi dessverre mange tilbakeslag i verden. Under den forrige regjeringen ble det gjort innstramminger i abortlovgivningen her hjemme i Norge, og det ble kuttet internasjonalt – det i en tid hvor mange andre land også kuttet. Dette er et område der Norge igjen må ta ledertrøya, for hvis ikke vi gjør det, står det ikke en kø av andre land klare til å gjøre det samme.

Den fjerde hovedprioriteten vår er matsikkerhet og kampen mot sult. Vi vet at for første gang på lenge øker antallet mennesker som sultar. Å produsere mer klimasmart er avgjørende for å mette verdens befolkning.

Den femte hovedprioriteten vår er å bekjempe smittsomme sykdommer. Da Jens Stoltenberg ble stats-

minister i 2000, ble vaksiner til verdens barn hans store prioritet. Initiativet kom fra daværende AUF-leder, som samarbeidet med stabssjefen i Verdens helseorganisasjon. I dag, 21 år etter, er stabssjefen blitt statsminister og AUF-lederen vår nye utenriksminister. De skal ha æren for det som kanskje har vært den mest vellykkede bistanden Norge noen gang har gitt. Millioner av barn har fått vokse opp på grunn av et lite stikk i armen. Nå er de to klare til å lede an på nye initiativ innenfor helsefeltet.

Den siste hovedprioriteten handler om humanitær nødhjelp. Dessverre er det mange steder i verden som kommer til å ha behov for det, ikke minst med flere smittsomme sykdommer og faren for dramatiske klimakatastrofer. Dette igjen vet vi kan gi mer krig og konflikt.

Da Jonas Gahr Støre var utenriksminister, gikk Norge i front i arbeidet med nedrustning. Det var ikke alltid populært blant våre allierte, men vi satte oss mål, vi sanket støtte, og vi aksepterte ikke at de som ville minst, var de som skulle bestemme tempoet for alle. Gjennom godt diplomatisk arbeid og samarbeid med sivilsamfunn fikk den rød-grønne regjeringen på plass forbudet mot klasevåpen. Den rød-grønne regjeringen startet også arbeidet med det humanitære initiativet mot atomvåpen. Etter stillstand på nedrustningsfeltet gjennom åtte år med Høyre-styre er Norge nå tilbake. Vi vil trappe opp arbeidet med nedrustning, både diplomatisk og gjennom samarbeid med sivilsamfunn.

Norge skal også være observatør på statspartsmøtet om forbud mot atomvåpen. Rundt viktige møtebord bør Norge være til stede. Med unntak av Fremskrittspartiet og Høyre merker vi at det er stor støtte for den avgjørelsen i denne salen, og etter at Norge offentliggjorde sin beslutning, har den nye tyske regjeringen gjort det samme.

Nordområdene er Norges vindu mot verden. Det er regjeringens viktigste strategiske satsingsområde. Det var ingen tilfeldighet at vår nye utenriksministers første reise var til Tromsø, til Barentsrådet og møtet med den russiske utenriksministeren. Vi vil ha en ny giv i nordområdepolitikken. Det vil bety en kraftfull satsing på tvers av alle sektorer – utdanning, energi, klima, reiseliv og næringsliv.

Nordområdene er også Norges viktigste fredsprosjekt. Vi skal bevare freden i vår del av verden. Vi skal ha et forutsigbart og godt samarbeid med Russland. Vårt viktigste verktøy er folk-til-folk-samarbeidet i nord, og vi vil også arbeide innenfor alle områder hvor vi har felles interesse: hav, kyst, klima og samarbeid om boreal bar-skog.

Nå som det er som mest koronamørkt, i desember, er det mange av oss som finner trøst i å kjøre på med julemusikk. Der synger vi om et barn som ble født i Betlehem. Et håp for det nye året må være at det barnet som i dag blir født i Betlehem, kan vokse opp i fred, uten

okkupasjon, med gode naboer og med håp for framtiden. For er det noe konflikten mellom Israel og Palestina mangler, er det håp. Israels politikk, med nye bosettinger, knebling av sivilsamfunn og økt vold mot palestiner, kan ødelegge drømmen om en tostatsløsning.

Også på palestinsk side finner vi store problemer, ikke minst i mangelen på valg. Men kjernen i konflikten er den samme: okkupasjonen av Palestina. Vi krever at okkupasjonen må ta slutt, at muren må rives, og at palestinerne må få sin egen stat. Det eneste landet utenom Norden og USA som fikk positiv omtale i regjeringserklæringen til Erna Solberg, var Israel. Harald Stanghelle hadde rett da han skrev at dette ikke kan tolkes på noen annen måte enn «et solid skulderklapp til Benjamin Netanyahus kompromissløse Israel». I de årlige budsjetttrundene her på Stortinget ble det gjennomført kutt til Palestina og til FNs arbeid med palestinske flyktninger, både da Kristelig Folkeparti satt utenfor og forhandlet det ned, og da Fremskrittspartiet gjorde det samme. I dagens budsjett skjer det motsatte. Den nye regjeringen øker støtten til FNs arbeid med palestinske flyktninger med nærmere 100 mill. kr.

La meg til slutt gjennom våre tre ministre få takke alle dem som står på for Norge i utlandet, i et år hvor det har vært vanskeligere enn på veldig lenge – alle dem som arbeider humanitært, både frivillig og i organisasjonene, de som står på for våre interesser rundt omkring på ambassadene, og kanskje aller mest de som tjenestegjør militært. La mine siste ord nå være å takke dem som har tjenestegjort for oss i Afghanistan, alle veteranene som har vært der gjennom 20 år. Det har vært uvirkelige bilder denne høsten, og tankene mine går i takknemlighet til våre veteraner for den innsatsen de har gjort gjennom de siste 20 årene.

Bengt Fasteraune (Sp) [10:22:43]: Senterpartiet og regjeringen legger til grunn at Norges utenrikspolitikk skal ivareta norske interesser, og vil føre en utenriks- og utviklingspolitikk hvor hovedlinjene ligger fast, med en sterk oppslutning om FN og folkeretten, medlemskapet i NATO, EØS-avtalen, som vil bli gjennomgått, og at Norge ikke er medlem av EU.

Inngangen til 2020-tallet preges av en verden med mer uro, uforutsigbarhet og at spenningene mellom stormaktene tiltar. Globale pandemier, klimaendringer og kampen om energi, spesielt grønn energi, skaper utfordringer i både innenriks- og utenrikspolitikken. Nedrustningsavtaler undergraves og sies opp, og demokratiske verdier utfordres like utenfor vår egen stuedør.

Det er avgjørende for Norge å bidra til en fredelig og regelstyrt utvikling i våre nærområder. Nordområdepolitikken er derfor Norges viktigste fredsprosjekt, og samvirket med våre NATO-allierte er fundamentet for

vår militære sikkerhet. I dagens sikkerhetspolitiske situasjon er NATO-samarbeidet viktigere enn på mange, mange år, og det er svært viktig å støtte tiltak som sikrer forsvarsalliansens politiske og militære relevans.

Forsvarssektorens hovedoppgave består i å vedlikeholde og utvikle Forsvarets operative evne til å forsvare landet innenfor rammen av NATOs kollektive forsvar. Samtidig er et sterkt nordisk utenriks- og sikkerhetspolitisk samarbeid viktig. Nordområdene utgjør vårt strategisk viktigste interesseområde, og – ikke minst – Russland vil være en dimensjonerende faktor i norsk utenriks-, sikkerhets- og forsvarspolitikk. Det er altså Utenriksdepartementet som har ansvaret for Norges samarbeid med Russland.

Uavhengig av alliansetilknytning har vi et sterkt nordisk interessefellesskap. Uavhengig av landenes tilknytning til EU deler vi ambisjonen om at Norden skal være en foregangsregion på industriutvikling, klima og miljø. Vi skal ikke være et europeisk grønt batteri – vi skal være en viktig del av motoren. Norge har en unik kompetanse som har utviklet seg i sykluser, der naturressursene i bredeste forstand har vært svært viktig for Norges velstandsutvikling.

Som det står i Hurdalsplattformen, har regjeringen som mål å øke norsk eksport, utenom olje og gass, med minst 50 pst. innen 2030. Senterpartiet og regjeringen vil derfor styrke arbeidet med å fremme norsk næringsliv i utlandet. Dette er ett av flere virkemidler for å styrke norsk eksport, med særlig vekt på fornybar energi og grønn teknologi både i og utenfor Europa. Målet er å bidra til norsk verdiskaping ved at flere norske bedrifter og næringer skal få tilgang til markeder i Europa og globalt, slik at norsk næringsliv kan posisjonere seg best mulig for å utnytte mulighetene som oppstår.

Grænseoverskridende sikkerhetsutfordringer, slik som organisert kriminalitet, ulovlig handel, voldelig ekstremisme og spredning av kjernevåpen, angår også oss her i Norge. Senterpartiet og regjeringen er opptatt av at et arbeid for å redusere voldelig ekstremisme og terrorisme samt organisert kriminalitet må prioriteres høyt.

Regjeringen foreslår et bistandsbudsjett på 1 pst. av brutto nasjonalinntekt til offisiell utviklingsbistand i 2022. Til sammen utgjør det 41,1 mrd. kr og innebærer en økning på 3 mrd. kr, eller 8 pst. sammenliknet med saldert budsjett for 2021. Det er fakta.

Målet for norsk utviklingspolitikk må være samfunnsendring, og ikke bare veldedighet. Dette målet er krevende å oppnå, men særdeles viktig å holde fast ved. Det er både et uttrykk for solidaritet og i norsk interesse å bidra til en mer rettferdig verden og til at færre mennesker må leve i ufrihet og nød. Kampen mot globale forskjeller og for global matsikkerhet er viktigere enn

noen gang. Dette innebærer i høyeste grad å bekjempe klimaendringene – der marginene er minst, er konsekvensen størst.

Dette budsjettet er styrt etter seks satsingsområder i utviklingspolitikken:

- forene klima- og utviklingspolitikken og prioritere fornybar energi
- bekjempe sult og øke matsikkerheten
- bekjempe ulikhet
- styrke kvinners rettigheter
- humanitær bistand
- bekjempe smittsomme sykdommer

Jeg registrerer at noe av det har vært gjenstand for debatt allerede, men denne regjeringen har altså valgt å trekke opp egne spor utfra disse prioriteringene.

Jeg vil spesielt nevne at regjeringen foreslår å bevilge 500 mill. kr mer for å bekjempe sult og bidra til økt matsikkerhet. Bevilgningene vil øke fra 952 mill. kr i Prop. 1 S, altså fra Solberg-regjeringen, til over 1,4 mrd. kr.

Vi skal satse på klimasmart landbruk, hvor småskala matprodusenter og mataktører særlig prioriteres. Hurdalsplattformen er tydelig på at sult og matsikkerhet skal bli et forsterket satsingsområde i norsk utviklingspolitikk. Det er to til tre ganger mer effektivt å satse på matproduserende sektorer, jordbruk, fiskeri og akvakultur, enn andre fattigdomsbekjempende tiltak, ifølge Verdensbanken.

Samfunnet har forandret seg betraktelig de siste 20 årene. Trusselbildet er uoversiktlig og uforutsigbart. Disse truslene vil sette norsk sikkerhetspolitikk på nye prøver. Vi kan ikke lenger hvile på veivalgene til våre forgjengere. Politikken må i større grad ta hensyn til styrker og svakheter på tvers av samfunnssektorer og etablerte kapasiteter med fleksibilitet til å håndtere trusler vi ikke kjenner.

Regjeringen vil sette ned en bredt sammensatt beredskapskommisjon, som vil være førende for en helhetlig samfunnsberedskap. I tillegg settes det i disse dager ned en egen forsvarskommisjon. Det er avgjørende for Norge å ha et moderne og allianseilpasset forsvar. Vi må ha et nasjonalt og selvstendig forsvar med egne kapasiteter på land, i luft, på sjø og i det digitale rom. Langtidsplanen viderefører et fellesoperativt forsvarskonsept for Norge, bestående av den nasjonale forsvarsevnen, det kollektive forsvaret i NATO og bilateral støtte og forsterkninger fra nære allierte. Medlemskapet i NATO er en bærebjelke i norsk forsvars- og sikkerhetspolitikk, og det er svært viktig at Forsvaret er i stand til å løse utfordringer Norge kan stå overfor i nordområdene. Forsvarsevnen og det militære nærværet i Nord-Norge må styrkes. Samtidig må Forsvaret også kunne bidra i felles innsats for internasjonal fred og sikkerhet.

Det er strategisk viktig å sikre nærværet og kampkraften i Troms og Finnmark. Norge er en kyststat med en av

verdens lengste kystlinjer. Sjøforsvaret og Luftforsvaret spiller en viktig rolle i å overvåke våre store kyst- og havområder. Norge er på dette området NATO i nord. Sammen med etterretning, cyberforsvar og landforsvar setter dette oss i stand til å ivareta de viktige oppgavene for forsvarsalliansen som den geografiske plasseringen vår gir oss. Dette må vi aldri glemme. Vi må følge opp og tilrettelegge for innføring av nye kampfly og overvåkingsfly i Luftforsvaret.

I den kommende langtidsperioden er det avgjørende at Hæren utvikler seg videre til å bli en moderne landstyrke, og regjeringen foreslår å styrke Hærens evne til å realisere vedtatt struktur slik at eksisterende materiell kan driftes parallelt med innføring av nytt materiell i tråd med planens investeringer.

Hæren fortsetter en videreutvikling av Brigade Nord. Hæren trenger nye stridsvogner, og det må gjennomføres raskest mulig innenfor de regler og rammer som gjelder for store offentlige anskaffelser. Artilleribataljonen fortsetter sin utbygging. I tillegg er det svært viktig at man utvikler kaderbaserte støtteavdelinger som kan være til støtte for hele Forsvaret. For å styrke den landmilitære tilstedeværelsen i Finnmark vil et jegerkompani i grensevaktbataljonen på garnisonen Sør-Varanger være fullt operativt i 2022, og det vil jobbes fram mot en bataljon i 2025.

For Heimevernets del er det svært viktig å videreutvikle organisasjonen. I Hurdalsplattformen er man tydelig på at Heimevernets struktur skal økes til 45 000 soldater, og beredskapen må innrettes slik at styrken er gripbar når behovet oppstår.

Christian Tybring-Gjedde (FrP) [10:33:01]: Norsk utenrikspolitikk ligger fast – det har utenriksministeren sagt ved mange anledninger – på område etter område. Sannheten er vel at den er fastlåst. Det betyr ingen ambisjoner, ingen nytenkning eller visjoner. Representanten Aukrust hevdet fra denne talerstolen at det var nye vyer, og at man skal se ut mot verden. Det er floskler. Det tror jeg de aller fleste innser. Men det betyr strengt tatt ingenting om det er Arbeiderpartiet eller Høyre som styrer Utenriksdepartementet. Utenriksministeren styrer akkurat som før. Det er ingen forskjell mellom utenriksminister Eriksen Søreide eller utenriksminister Huitfeldt, noe utenriksministeren selv sier når utenrikspolitikken skal ligge fast. Det merket jeg også av den tidligere utenriksministerens innlegg her, hvor hun diskuterte om 15 mill. kr hit og 30 mill. kr der i et bistandsbudsjett på 40 mrd. kr. Det er klart at dette er bagateller, og det er semantikk man holder på med.

Riksrevisjonens rapport om norsk bistandspolitikk burde være en øyeåpner. Det er en sammenhengende slakt av dagens bistandspolitikk. Representanten Auk-

rust kan snakke om disse seks områdene som regjeringen skal prioritere nå – og rekkefølgen var klima, ulikhet, kvinners rett til å bestemme over egen kropp, matsikkerhet, bekjempelse av smittsomme sykdommer, og humanitær nødhjelp. Jeg registrerer at klima var først, før folk som sulter – for det var rekkefølgen av det som representanten Aukrust var opptatt av. Jeg tipper at mennesker i Afrika, Midtøsten og andre steder er veldig glad for den prioriteringen.

Den viktigste konklusjonen i rapporten fra Riksrevisjonen er at det er altfor mye penger i systemet. Disse er spredt på altfor mange formål, for mange mottakere, for mange aktører og i altfor mange land. Det er altfor krevende å ha oversikt og å følge opp, og jo mer penger, jo mer behov blir det for administrasjon, konsulenter og rapportskrivning. Nye penger sprøytes inn hvert eneste år – en påplussing på en milliard eller to – eller tusen millioner eller to – på ett år? Hvem i all verden kan absorbere den form for penger fra et år til et annet? Det er helt umulig. Hadde man gjort det til Forsvaret, ville ikke forsvarssjefen visst hvor han skulle bruke disse pengene. For det er langtidsprioriteringer, det er langtidsprosjekter, og da kan man ikke sprøyte inn tusenvis av millioner over natten. Det er useriøs politikk.

Jeg kan nevne – uten at det er veldig viktig i denne sammenheng – at dagens bistandspolitikk tilsvarer 8 000 kr per nordmann, 15 000 kr per skattebetaler eller 32 000 kr for en familie på fire. Da har vi en plikt til å bruke disse pengene på en god måte. Det er en meningsløs konkurranse mellom partiene for å fremstå som partiet med det varmeste hjertet. Men med et varmt hjerte må man også ha et kaldt hode. Det hjelper ingenting hvor varmt hjertet er, hvis man ikke er i stand til å se på hvordan pengene brukes, bruke selvkritikk, prioritere og være tydelig på resultatene.

Rapporten må føre til en radikal omlegging av bistandspolitikken. I gårldagens Dagsnytt 18 uttalte utviklingsministeren at Riksrevisjonen kun har sett på et fåtall av mange titalls fond, og at dette ikke er en kritikk av hele bistanden som sådan. Vel, la oss se litt på det. En stor del av kritikken fra Riksrevisjonen handler om mangel på kontroll, både faktiske kostnader av fondene og hvilke fond Norge i det hele tatt støtter. Ifølge Riksrevisjonens rapport har f.eks. verken Utenriksdepartementet eller Norad en oppdatert liste over alle fond og alle land som mottar norsk støtte gjennom Verdensbankens fond per 2021. Det er skandaløst.

Rapporten sier også at flere ambassader mangler en fullstendig oversikt over norsk støtte til de ulike fondene på landnivå. Det står også at flere ambassader er usikre på om de ville mottatt informasjon dersom mislighet og korrupsjon skulle oppstå i norskstøttede fond på landnivå. Dette er ikke kritikk som bare angår fondene som

Riksrevisjonen har sett på, men det vitner om et systemisk problem. Riksrevisor uttalte til mediene at hans inntrykk er at Utenriksdepartementet bare feier milliardene unna uten å være opptatt av resultatene. Synes utviklingsministeren at det kan være en idé å redusere bistanden for å få bedre kontroll over de midlene man har? Eller skal vi øke den hvert år, med en milliard eller to, for å sole oss i glansen i mediene?

Bistanden skal bidra til at landene klarer seg selv – hjelp til selvhjelp. Hvis man f.eks. gir sosialhjelp til en som trenger hjelp fra det offentlige, er jo målet at denne personen kommer ut av det og skal slippe å ha sosialhjelp i fremtiden. Det er hele poenget med sosialhjelpen. Det er ikke for å sette denne personen på evig sosialhjelp. Men det er det vi gjør: Vi lamslår de landene vi gir penger. De er ikke i stand til å fø seg selv, de er ikke i stand til å sette opp sitt eget næringsliv, de er ikke i stand til å få arbeidsplasser, de er ikke i stand til å beskytte kvinner – fordi vi forteller dem akkurat hvordan de skal sette opp sine land. Vi driver institusjonsbygging som ikke fungerer, etter våre prinsipper. De seks prinsippene fra Aukrust er jo et godt eksempel på at det ikke fungerer. Vi burde ha tydelige krav, tydelige mål, tidsbegrensede prosjekter og trekke oss ut dersom ikke landets myndigheter er med på den dugnaden, den innsatsen som vi bidrar med.

Lakmustesten er jo hvor mange land som blir uavhengige av bistand når vi gir bistand, ikke hvor mange land vi kan gi bistand til – eller 143 land, som vi gjør nå. Det er mange som vil slippe å ha bistand. Jeg spurte utviklingsministeren om dette, og jeg fikk høre at det bare var Sør-Korea som er blitt uavhengig. Det er jo et elendig resultat. Om vi sprøyter inn milliard på milliard, er det ikke flere som blir uavhengig av det. Man har en befolkningseksplasjon, og ingen, ingen reagerer på det, som er det store problemet. Sjefen for FNs matvarefond, Beasley, sa akkurat det da han snakket med komiteens ledelse i forrige periode. Jeg møtte en kvinne fra Etiopia – hun fødte sitt tiende barn før hun var 30 år. Det sier seg selv at det ikke er mulig å fortsette med den politikken som vi gjør i dag. Man sier at man vil bekjempe spedbarnsdødelighet – ja, det er kjempefint, det. Det er en god ting at denne kvinnen får ti istedenfor åtte barn. Selvsagt er det positivt, men det hjelper ingen på langsiktig vis. Det må jo være sånn at vi hjelper for å redde folk, og for at de skal klare seg selv.

UDs tidligere spesialutsending til Somalia, Mjaugedal, sier at milliardene Norge har gitt i bistand til Somalia, ikke har hatt noen positiv effekt – de har sågar virket mot sin hensikt. Det er sterk kost. Prosjektene spriker i alle retninger, uten en helhetlig tenkning bak – et lappeteppes av gode intensjoner og null effekt. Han mener at intellektuell dovenskap og mangel på kunnskap – intel-

lektuell dovenskap og mangel på kunnskap – i politisk ledelse fører til at penger blir brukt i hytt og vær uten at det gir langsiktig effekt, og at det er et akseptert narrespill. Mjaugedal sier videre at han ikke har møtt noen, verken lokale, sentrale eller internasjonale bistandsarbeidere, som har tro på dette. Så feier man det under teppet og diskuterer en million her eller to millioner der, eller kanskje en milliard her eller en milliard der. Hva har vi fått tilbake? var spørsmålet Mjaugedal fikk. Han svarte:

«Vi har mange godt betalte jobber i bistandsbransjen. Men det har ikke gitt utvikling, vi har ikke stoppet flyktningstrømmen og vi har ikke fått slutt på terror. Det har ikke bedret villkårene for det somaliske folket. Hele prosjektet er vanskelig å forsvare.»

Det sier en med 30 års erfaring som har hatt ansvar for vår utviklingshjelp i Somalia, og så lytter vi ikke! Hva slags politikk er det, når da denne regjeringen skal føre den samme politikken som den foregående regjering, og neste regjering skal føre den samme politikken som denne regjeringen? Det er ikke mulig å drive politikk på den måten.

Så litt om palestinske lærebøker: I innstillingen fremmer Fremskrittspartiet et anmodningsforslag om stopp i bistand til palestinske utdanningsmyndigheter. Fremskrittspartiets forslag er identisk med merknaden fra tidligere års innstilling, for da var hele komiteen enig om følgende:

«Komiteen mener det er nødvendig å sikre at norske midler støtter undervisning som er etisk forsvarlig og danner grunnlag for fredelig sameksistens og toleranse for fremtidige generasjoner i regionen, og mener regjeringen må benytte tilgjengelige virkemidler for å oppnå dette.»

Det har ikke skjedd, og nå er det ny regjering.

Rapporten fra George Eckert Institute, som ble satt til å lage en rapport på dette, sier at det er blitt bedre, men absolutt ikke greit. Det er en forherligelse av vold og terrorisme, og terroristen Dalal Mughrabi trekkes frem som eksempel på motstandskamp og en kvinnelig rollemodell, som det står. Staten Israel nevnes ikke ved navn, og israelske byer er ikke på kartet. Det nærer opp under et forsterket hat i elevene, noe også rapporten sier.

I et medieoppslag etter debatten i forfjor ytret dagens utenriksminister følgende til norske medier:

«Flere norske stortingstopper reagerer sterkt etter at innholdet i de nye palestinske skolebøkene ble kjent. Nå ber Anniken Huitfeldt (Ap), som leder utenriks- og forsvarskomiteen på Stortinget, om svar fra utenriksminister Ine Eriksen Søreide.

– Vi må være sikre på at pengene blir brukt til å fremme fred og forsoning, ikke til å bygge opp motsetninger. Derfor vil jeg snarest be utenriksministeren redegjøre for saken og hva regjeringen har gjort da de ble kjent med disse forholdene. Vi vil avvente spørsmål om bevilgninger til etter denne redegjørelsen, sier Huitfeldt.»

Bevilgningene kom, men bøkene ble ikke særlig bedre.

Jeg har mange flere sider jeg skulle ønske jeg kunne fremsi. Nå ser jeg at tiden går. Istedenfor å rope høyere eller lese enda fortere får jeg heller ta et treminutters innlegg litt senere. Takk for oppmerksomheten.

Presidenten: Skal representanten ta opp Fremskrittspartiets forslag?

Christian Tybring-Gjedde (FrP) [10:42:54]: Ja, jeg tar opp det forslaget Fremskrittspartiet er en del av.

Presidenten: Representanten Christian Tybring-Gjedde har tatt opp det forslaget han refererte til.

Ingrid Fiskaa (SV) [10:43:09]: SVs sikkerhets- og forsvarspolitik har som mål å sikra norsk suverenitet og demokratiet vårt gjennom ein aktiv fredspolitikk, gjennom internasjonalt arbeid for nedrusting og avspenning og gjennom eit sterkt nasjonalt forsvar som i størst mogleg grad er i stand til å hevda suverenitet i våre egne område.

Dessverre har utanriks- og forsvarspolitikken i mange år gått i feil retning. I staden for å bidra kraftfullt til nedrusting internasjonalt har Noreg bidratt til opprusting. I staden for å bidra til avspenning bidrar Noreg til å auka spenninga mellom stormaktene. I staden for å byggja eit norsk forsvar med vekt på overvaking av kyst- og havområde og å vera til stades lokalt over heile landet for å ha ein solid nasjonal beredskap, har forsvarspolitikken meir og meir gjort oss avhengige av andre og styrkt dei delane av Forsvaret som slett ikkje skal forsvara Noreg, men bidra i krigføring internasjonalt.

Noreg har hatt ein forsvarspolitik som ikkje fyrst og fremst legg norske interesser til grunn, men som i større grad tener USAs interesser. Eit eksempel på politiske vegval som ikkje tener forsvaret av landet, er nedlegginga av Andøya flystasjon som base for dei maritime overvakingssflya våre. Overvakingssflya gjer ein uvurderleg innsats med å ha oversikt og beredskap og hevda suverenitet i havområde. Den jobben gjer dei best ved å vera stasjonerte på Andøya. Fordelane med Andøya er mange. Det handlar om geografisk plassering, det handlar om topografi, og det handlar om infrastruktur som er på plass på Andøya flystasjon, både når det gjeld ammunisjon, og når det gjeld drivstoff. SV har ikkje gjeve opp

kampen for at Andøya flystasjon framleis skal ha ei rolle i forsvaret av Noreg. Me føreslår i vårt alternative budsjett å ha pengar til drift av flystasjonen òg i 2022.

Forsvarsbudsjetta har over lang tid hatt ein ubalanse mellom investeringar og drift. Det er kjøpt inn store mengder høgteknologisk materiell utan å ha infrastruktura rundt og ikkje minst tilstrekkeleg bemanning på plass. Tvert imot har rådyre feilinvesteringar gått ut over forsvarsevna, og innkjøpet av nye kampfly er det fremste eksempelet på dette. SV føreslår difor i vårt alternative budsjett å styrkja drifta av Forsvaret. Me lyttar til dei mange bekymringane om personellsituasjonen i Forsvaret og vil ha fleire stillingar i Hæren, Heimevernet og Kystvakta.

I utviklingsbudsjettet har SV fire hovudprioriteringar. Det er klima og natur fordi klima- og naturkrisar rammar dei fattigaste mest. Det er kamp mot global ulikskap, mot skatteparadis og skatteunndragingar. Det er kamp for demokrati og menneskerettar og eit sterkt sivilsamfunn, og det er kamp for likestilling og kvinner sine rettar internasjonalt. Difor føreslår me i vårt alternative statsbudsjett å auka innsatsen på alle desse områda.

Minst like viktig som å ha eit godt utviklingsbudsjett er det å sjå ut over dette budsjettet og bistanden, for Noregs samla innsats i desse viktige kampane handlar om mykje meir enn bistand. Kampen mot pandemien illustrerer dette godt. Pandemien og den økonomiske usikkerheita som den har ført til, har sett kampen mot fattigdom og ulikskap mange år tilbake. Samtidig har utviklinga til fulle òg vist at vår eiga sikkerheit og vår eiga velferd heng tett saman med globale forhold. Desse krisene viser både behovet for eit forsterka internasjonalt engasjement og svakheitene i det noverande internasjonale samarbeidet.

Den sterkt urimelege skeivfordelinga i tilgangen på vaksinar, medisinar og testutstyr i kampen mot covid-19 rammar i fyrste rekke dei fattige i verda, men som me i den seinare tid smerteleg erfarer, er det òg ein trussel mot liv, helse og velferd i heile verda, òg i Noreg. Aller viktigast no er det difor å få på plass eit breitt unntak for patent og immaterielle rettar for vaksinar, medisinar, testutstyr m.m. i kampen mot covid-19. Signalet frå regjeringa om i alle fall å støtta eit patentunntak for vaksinar er eit steg i rett retning, men SV meiner at me bør ta heile steget og støtta heile forslaget frå Sør-Afrika og India i Verds handelsorganisasjonen.

Budsjettforliket med regjeringa innfrir ikkje alle SVs ønske og prioriteringar i utviklingsbudsjettet, men me har fått eit viktig gjennomslag ved å få utviklingsbudsjettet heilt opp til 1 pst. av BNI. Noreg skal ha ei tydeleg stemme for internasjonal solidaritet, og den stemmen

har større legitimitet når me òg prioriterer utvikling i våre eigne budsjett.

Ekstra gledeleg var det at me fekk gjennomslag for endeleg å auka tilskotsordninga for fredsorganisasjonane. Dette har lenge vore nedprioritert. Det har vore kutta under førre regjering og det politiske fleirtalet som har vore dei føregåande åtte åra. For eksempel har fredsprisvinnaren ICAN ikkje kunna få støtte til sitt viktige arbeid for kjernefysisk nedrusting og eit internasjonalt forbod mot atomvåpen. Det kan dei no, og fleire andre organisasjonar kan no få støtte. Dette oppfattar me som ei svært god investering i kampen for at Noreg igjen skal bli ein fredsnasjon.

Presidenten: Skal representanten ta opp forslaget som SV er en del av?

Ingrid Fiskaa (SV) [10:50:25]: Ja.

Presidenten: Da har representanten Ingrid Fiskaa tatt opp forslaget fra SV og Rødt.

Guri Melby (V) [10:50:54]: Utenriksbudsjettet er viktig fordi det sier noe om hva Norge vil i verden, og hvordan vi har tenkt å oppnå målsettingene våre. For Venstre er det helt klart at løsningene på vår tids største utfordringer er internasjonale, enten det er snakk om klima, migrasjon, kampen mot fattigdom eller kampen for menneskerettigheter. Svaret ligger i mer internasjonalt samarbeid, ikke mindre. Derfor vil vi være en tydelig stemme i denne salen når regjeringen svekker Norges forhold til Europa, vanner ut satsingen vår på å få ned utslipp eller viker unna i viktige menneskerettighetsspørsmål. Det definerer oppgaven vår i utenriks- og forsvarskomiteen de neste fire årene.

Jeg kunne ha brukt innlegget mitt til å gi salen en oversikt over de omprioriteringene regjeringen har gjort i utenriksbudsjettet som vi er uenig i. Det er mye her som det er verdt å kritisere, men kritikken kommer også godt fram gjennom merknadene våre. Derfor tenkte jeg at jeg skulle bruke mine tilmålte fem minutter til å fokusere på et kutt som jeg er redd er litt symptomatisk for den retningen som regjeringen har pekt ut i utenrikspolitikken.

Det temaet som jeg vil ta opp, er regjeringens beslutning om ikke å etablere et knutepunkt for helseinnovasjon i Oslo. Det å etablere dette knutepunktet nettopp i Oslo var en ambisjon som den blå-grønne regjeringen delte med UNICEF. Planene var klare, før den nye regjeringen i en helt uventet beslutning bestemte seg for å skrinlegge hele prosjektet.

I regjeringsplattformen skriver Arbeiderpartiet og Senterpartiet at Norge skal «være en pådriver for å styrke FN-systemet, gjøre det mer effektivt og representa-

tivt, og arbeide for nordisk samordning og en tydeligere nordisk stemme i FN». Men bare uken etter skrinla de altså planen om et UNICEF-knutepunkt for helseinnovasjon. Jeg vet at utviklingsministeren ikke selv var på Hurdalsjøen, men det overrasker meg at hun har tatt så lett på denne setningen at hun ved første anledning vender tommelen ned for å få et FN-kontor i Oslo.

I Avis Oslo spurte min partifelle Grunde Almeland: «Hadde det vært greit om kontoret skulle ligge i Nordreisa?» I denne salen sa utviklingsminister Anne Beathe Tvinnereim at hun ikke mente at det var like avgjørende hvor knutepunktet ligger. Til å være en senterpartist viser statsråden overraskende lite interesse for hvor et offentlig kontor skal etableres, men kanskje kan det være nettopp fordi det er i Oslo? Statsråden sa også i denne salen at hun ikke syntes at 50 mill. kr av et bistandsbudsjett på 40 mrd. kr er god bruk av norske bistandsmidler.

Det viktigste for Venstre er selvsagt ikke om kontoret ligger i Oslo eller ikke. Det jeg stiller meg aller mest undrende til, er at statsråden og regjeringen ser så lite verdi i det å satse på helseinnovasjon nettopp nå når vi står i en global pandemi. Dette handler ikke om et fjernt eller udefinerbart formål, det handler om å utvikle løsninger som kan hjelpe de aller mest sårbare av de aller mest sårbare: barn som vokser opp i lav- og mellominntektsland, barn som i løpet av de siste to årene har levd og dødd i skyggen av koronapandemien. Vi er forsinket i kampen mot meslinger. Det er en sykdom som dreper 140 000 mennesker hvert eneste år. Dette innovasjonsknutepunktet ville vært en nøkkel for å sikre at vi har de løsningene som skal til for at barn ikke skal være nødt til å lide døden av sykdommer som vi både kan og bør forhindre.

Statsråden mener at det ikke er avgjørende hvor knutepunktet ligger, men dette handler ikke om at Oslo fortjener et sånt knutepunkt. Det handler om at arbeidet med helseinnovasjon fortjener det stedet som har den beste kompetansen og de beste ressursene til å jobbe med dette temaet. Grunnen til at Oslo vant kampen om å få dette senteret, er nettopp at vi har kompetanse og ressurser som kunne ha bidratt i den globale kampen for barns helse. Vi tapte på målstreken fordi regjeringen ikke klarte å prioritere 50 mill. kr i året i et bistandsbudsjett som er på 40 mrd. kr.

Jeg håper at alle kollegaene mine på Oslo-benken – Kamzy Gunaratnam, Marian Hussein, Trine Lise Sundnes, Andreas Sjalg Unneland, Frode Jacobsen og Siri Gaasemyr Staalesen – tar opp kampen for at byen vår, men ikke minst barns globale helse, skal få dette kontoret. Vi legger fram et forslag som de fint kan stemme for her i dag for å støtte etableringen av dette senteret.

Beslutningen om å legge det ned ble gjort i hui og hast. Verken Stortinget eller UNICEF ble informert. I dag

har regjeringen muligheten til å snu, og regjeringspartiene og SV står fullstendig fritt til å stemme for forslaget og reversere sin egen beslutning når det gjelder å legge kontoret til Oslo.

Bjørnar Moxnes (R) [10:55:58]: Rødt står for en forsvarspolitikk hvor vi vil prioritere forsvaret av Norge istedenfor USA og NATOs angrepskriger i utlandet. Vi vil styrke Norges selvstendige forsvarsevne, ikke la USA overta norske forsvarsfunksjoner og kunne bruke norsk territorium til livsfarlig krigshissing mot Russland. Vi vil også prioritere Forsvarets viktigste ressurs, personell, foran ekstremt dyrt utstyr som er mer egnet for USAs angrepskriger enn til forsvar av Norge.

I vårt budsjett viser vi at det er mulig å gjeninnføre sunn fornuft i norsk forsvarspolitikk. Vi styrker Heimevernet med 10 000 flere soldater og mer øving. Hæren får mer personell, artilleri, helikopter i Bardufoss og etablering av lederutdanning i Nord-Norge. Vi gjenoppretter Sjøheimevernet, sikrer flere årsverk i Kystvakten, tar tilbake drift av renhold i Forsvaret og bevilger mer til Forsvarets høyskole og norske krigsveteraner.

Disse tiltakene koster penger, men vi har inndekning for hver eneste krone vi bruker på å styrke Forsvaret i Norge. Vi kutter nemlig i unødvendige utgifter til militæroperasjoner i utlandet, som de siste tiårene har gått på bekostning av Norges forsvarsevne, og i mange tilfeller har bidratt til store sivile lidelser, mer terror og mindre sikkerhet.

Vi kutter i utgiftene til F-35 – et fly som ifølge USAs luftforsvar ikke er egnet til hverdagsbruk, som ifølge USAs riksrevisjon blir stående på bakken på grunn av feil og mangler, og som har driftskostnader som er så store at det vil gå ut over resten av Forsvaret i tiår framover.

Over hele verden kjemper mennesker for frihet, rettferdighet og demokrati. Rødt vil forandre norsk utenrikspolitikk og vil at Norge skal stå sammen med de menneskene som lider under fattigdom som er skapt av kapitalistisk urettferdighet, og de som rammes av klimendringer, krig og undertrykkelse. Vårt mål er at Norge skal bli en pådriver for fred, global omfordeling og en rettferdig klimapolitikk. Derfor må vi bryte med den utenrikspolitiske eliten, som er mer lydhør for det amerikanske imperiets interesser enn for fred, fattigdomsbekjempelse og klima.

Vi kutter i finanseringen av NATOs krigshissing, og vi øker bevilgningene til fredsarbeid og nedrusting i Norge og verden for øvrig med 240 mill. kr, inklusiv støtte som er øremerket til fredsprisvinner ICAN, Nei til atomvåpen og Norges Fredsråd.

Rødt støtter stortingsvedtaket om at minst 1 pst. av bruttonasjonalinntekt skal gå til bistand, men vi mener

at verken flyktningtiltak i Norge, globale miljøtiltak eller vaksineutvikling, som nesten bare kommer rike land til gode, bør regnes som bistand, så vi bevilger 573 mill. kr ekstra til flyktningtiltak over kommunalbudsjettet og frigjør like mye til ekstra bistandsformål i utlandet. Vi bevilger midler til å ta imot 5 000 kvoteflyktninger og 1 500 flyktninger fra land med stort press, som Hellas og Italia.

Rødt vil ha en bistand som er lokalt forankret, solidarisk, og som bidrar til omfordeling og fattigdomsbekjempelse. Derfor øker vi støtten til fagbevegelse, urbefolkning, kvinnebevegelse og andre grasrotbevegelser, og så kutter vi i støtten til nyliberale aktører som Verdensbanken. I tillegg øker vi bistanden til sivilsamfunn og nødhjelp til Afghanistan, der millioner nå står på randen av sultedød etter 20 år med ødeleggende NATO-krig.

Vi øker også støtten til Vest-Sahara, kurdiske Røde Halvmåne i Nord-Syria og palestinske organisasjoner som støtter fredelige BDS-tiltak mot Israels folkerettsbrudd. Også de som er internt i Israel, og som uten grunn har blitt definert som terrorister, ønsker vi å styrke støtten til for å styrke sivilsamfunnet i både Palestina og Israel.

Dag-Inge Ulstein (KrF) [11:01:06]: Det finnes ikke noen klarere, skarpere åpenbaring av et samfunns sjel enn måten det behandler sine barn på, sa Nelson Mandela.

Det er sant både i det lokale samfunnet, i det nasjonale samfunnet og for verdenssamfunnet i stort. I så måte er UNICEFs siste rapport et alvorlig varsku om tilstanden i verden. UNICEF sier at vi risikerer å miste en hel generasjon barn og unge på grunn av covid-19: 100 millioner flere barn har havnet i fattigdom på grunn av pandemien og pandemiens konsekvenser. Antall barnearbeidere ligger an til å øke med 9 millioner innen utgangen av 2022. Rundt 10 millioner flere barn kan risikere å bli giftet bort innen dette tiåret er omme, som følge av pandemi og nedstengning. 45 pst. av jentene i enkelte områder i noen av samarbeidslandene våre kom ikke tilbake på skolen da skolene åpnet igjen. Ni millioner flere barn står i fare for å dø av alvorlig underernæring det neste året.

Dette er noe av det rapporten viser til, og det er rystende lesning. Det er altså en katastrofe i dag og slår samtidig beina under framtidig utvikling i de landene som rammes. Tross denne situasjonen, tross at vi står midt i en akutt pandemi, og på tross av et erklært mål om å bekjempe ulikhet og urettferdighet har regjeringen og SV altså blitt enige om å kutte over en halv milliard kroner til internasjonal fattigdomsbekjempelse i forhold til Solberg-regjeringens budsjettforslag. Jeg hadde aldri trodd – aldri forestilt meg – at vi skulle komme dit. Det

klages på kort tid til å jobbe med budsjettet på, men en har altså rukket å prioritere slike kutt på den korte tiden.

Tross situasjonen for verdens barn har regjeringen og SV valgt å kutte over 600 mill. kr, 662 mill. kr, til utdanning i budsjettet – utdanning, som er selve nøkkelen til å bygge opp igjen land etter krise. På tross av at 9 millioner flere barn står i fare for å havne i akutt sult, har regjeringen valgt å kutte 320 mill. kr til fredsprisvinner Verdens matvareprogram. Det gjør en selv om en vet at matvareprogrammet kanskje er det aller viktigste redskapet vi har for å redde disse barna.

Dette er prioriteringer som er nærmest uforståelige. Men ikke nok med det: Midt i denne kritiske situasjonen har regjeringen i Hurdalsplattformen senket ambisjonene gjennom at en ikke lenger vil forplikte seg til å gi 1 pst. av BNI til offisiell utviklingsbistand. Internasjonale tiltak for å nå bærekraftsmålene er ikke ensbetydende med offisiell utviklingsbistand. Det er nok av land som dessverre går sine egne veier og kutter i livsviktig humanitær bistand og utviklingssamarbeid. Det burde ikke være vår vei.

Alle forstår at dette kan få store konsekvenser, for uten en slik forpliktelse er det lett å hente de ekstra pengene en gjerne skulle hatt til andre gode formål, som f.eks. klimatiltak, fra bistanden. Det er en fryktelig dårlig idé å sende regningen for Norges klimaforpliktelser til verdens aller fattigste.

Kristelig Folkeparti mener Norges bidrag til global klimafinansiering må økes betraktelig, og derfor la vi i budsjettet opp til en dobling av klimabistanden og en tredobling av klimatilpasningsstrategien innen 2025. Vi lanserte også 10 mrd. kr de neste fem årene til et klimatilpasningsfond. Listen over initiativer er lang. All vår globale klimafinansiering kan ikke betales ved å kutte i den ene prosenten som Norge, med sterk og solidarisk støtte i det norske folket, har satt av til internasjonal fattigdomsbekjempelse. Det er verken rettferdig eller bærekraftig.

Enhver regjering både kan og bør gjøre egne vurderinger av hva som skal prioriteres i utviklingspolitikken. Samtidig er det noen områder der Norge over tid har opparbeidet et internasjonalt lederskap. Norges internasjonale innflytelse mener jeg en ansvarlig regjering plikter å forvalte på en god måte. Et slikt område er global helse, så vi i Kristelig Folkeparti er glad for at regjeringen, med statsministeren i spissen, viderefører Norges aktive rolle i kampen mot pandemien og arbeidet for å styrke den globale helseberedskapen framover. Det fortjener ros.

Jeg håper regjeringen tar inn over seg at det er ikke-smittsomme sykdommer som tar aller flest liv. Samlet sett står disse sykdommene for over 70 pst. av sykdomsbyrden og tidlige dødsfall globalt. Under Solberg-regjer-

ingen lanserte Norge, som første land i verden, en egen strategi for å bekjempe ikke-smittsomme sykdommer, inkludert psykiske lidelser, i utviklingsland. Signalene fra regjeringen har så langt vært uklare, men jeg håper denne debatten kan bidra til å avklare at regjeringen vil fortsette opptrappingen for global mental helse og kampen mot ikke-smittsomme sykdommer.

Utenriksminister Anniken Huitfeldt [11:06:26]: Hovedlinjene i norsk utenrikspolitikk ligger fast, men norsk utenrikspolitikk som sådan skal og bør ikke gjøre det rett og slett fordi verden forandrer seg. Det var mitt budskap da jeg sto her som opposisjonspolitiker, og det er også mitt budskap nå. Når vi ser pandemien, når vi ser økende stormaktsrivalisering, er det klart at på noen områder må vi endre de politiske virkemidlene vi tar i bruk, selv om hovedlinjene og de internasjonale tilknytningsformene ligger fast.

Vi har de siste årene sett at nedrustningsavtaler faller sammen, vi har sett en global pandemi, som øker fattigdommen i verden, og vi har sett veldig mange flere kriser og konflikter som driver mennesker på flukt. Derfor må vår utenrikspolitikk ta utgangspunkt i å møte disse utfordringene.

Så legger jeg merke til at uenigheten i denne salen først og fremst befinner seg mellom de tidligere regjeringspartiene, og det er i hvert fall verdt å merke seg, og at uenigheten mellom de partiene som utgjør grunnlaget for dette budsjettet, nemlig SV, Senterpartiet og Arbeiderpartiet, er langt mindre enn de fire som utgjorde et budsjettgrunnlag i de åtte foregående årene. Et eksempel på at vi klarer å bygge bro, ser vi bl.a. i spørsmålet om fornybar energi. Venstre, som har måttet se et budsjett som foreslås av SV, Arbeiderpartiet og Senterpartiet, får se en kraftig økning på dette området, og det er kanskje også grunnen til at representanten fra Venstre ikke valgte å snakke om det som kanskje er Venstres hovedsak, da hun snakket om budsjettet her i stad.

Et annet eksempel er nedrustningspolitikken, hvor jeg mener at denne regjeringa bygger et bredt grunnlag i Stortinget. Stortinget sa for noen år siden at man skulle videreføre det humanitære initiativet. Det gjorde ikke den tidligere regjeringa, og vi klarer i mye større grad å bygge et bredt grunnlag på Stortinget omkring de nedrustningsinitiativene vi tar.

Det er viktig for oss å fokusere på sammenhengen mellom sult og klima. Det er nettopp derfor vi var så skuffet over at Russland for noen dager siden la ned veto mot en resolusjon om dette i Sikkerhetsrådet. Et land som Niger er spesielt opptatt av at tørke og klimændringer bidrar til å øke sulten, og derfor er det sammenheng mellom det vi gjør på klima, og det vi gjør for å bekjempe sult i verden.

Menneskerettigheter er også en prioritet for oss. Vi ser at en del autoritære ledere har relativt stor folkelig oppslutning, men demokratiet ødelegges innenfra gjennom angrep på viktige institusjoner, som angrep på uavhengige domstoler og påtalemyndighet, som angrep på pressefriheten, ved at man ikke har uavhengige medier, og at også sivilsamfunn og uavhengige fagforeninger angripes. Derfor vil våre hovedprioriteter handle om det.

Så ser vi at mange mennesker i verden er på flukt. Derfor har vi vært opptatt av å etablere en solidaritetspott, for vi ser at i mange lokalsamfunn er det konflikter, økende konflikter, mellom de som har bodd der tidligere, og de som kommer som flyktninger. Derfor mener vi at vi som en viktig aktør i det internasjonale samfunn har ansvar for å ha en rettferdig flyktningpolitikk i Norge, men også bidra til at de som er på flukt, skal få skikkelig beskyttelse der de er.

Det har vært en viktig endring i vårt budsjett å øke bevilgningene til kultur og næringsfremme. Spesielt i en tid hvor vi trenger flere bein å stå på, og vi trenger å øke norsk eksport, vil vi sette utenrikstjenesten bedre i stand til å fremme norske bedrifter i utlandet. Det er det samme med kultureksport. Vi er inne i en kulturell blomstringstid på veldig mange markeder. Det ser vi ute i verden, bl.a. i Tyskland og USA, og derfor er det en klar prioritet i dette budsjettet at vi skal øke bevilgningene på dette området.

Jeg mener at vi i dette budsjettet ikke gjør så store endringer sammenliknet med det som var regjeringas opprinnelige budsjett, men vi har gjort noen viktige strategiske omprioriteringer som er i tråd med regjeringsplattformen.

Så har jeg noen kommentarer til det som har kommet fram. Det ser ikke ut til at jeg får tid til det i denne omgang, men det får jeg vel som replikker. Jeg kan bare si at for nordområdene er det største kuttet foretatt av den tidligere regjeringa på grunn av ubrukte midler. Det er en mindre justering vi gjør nå, i tråd med det som jeg tror den tidligere utenriksministeren har ganske god oversikt over, at en del av tiltakene der er utsatt på grunn av pandemien.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Ine Eriksen Søreide (H) [11:11:45]: I 2018 la Solberg-regjeringa fram en strategi for humanitær politikk som var et viktig virkemiddel for å få innsatsen til å bli mer målrettet mot dem som trenger hjelp mest, og ikke minst se sammenhengen mellom det kortsiktige humanitære behovet, de langsiktige utviklingsbehovene og fredsdimensjonen, som er et viktig aspekt ved dette. De etablerte også strategiske partnerskap med seks norske humanitære organisasjoner for å gi dem både langsiktighet og forutsigbarhet for å kunne jobbe

på en mer effektiv og god måte. Beskyttelse av sivile var en av hovedprioriteringene.

Regjeringa omprioriterer nå altså 1,2 mrd. kr fra velkjente og fungerende kanaler til en solidaritetspott med ukjent innhold og ukjent innretning. Hvorfor velger regjeringa å bryte opp det systemet vi har, for å ivareta – øyensynlig, i proposisjonen – de samme målsetningene som vi ivaretar i dag?

Utenriksminister Anniken Huitfeldt [11:12:50]:

Det er fordi vi mener at den tidligere regjeringa ikke var konkret og forpliktende nok for å hjelpe folk som i dag bor i flyktningleirer. Vi ser jo at det oppstår konflikter i mange lokalsamfunn hvor flyktninger er ment å bo i noen få år, men hvor de blir boende ganske mye lenger. Ett konkret eksempel på det er at det kjøres inn mange vannflasker for å dekke vannmangel, men det kan i mange av disse tilfellene være like klokt at det bores brønner, og at man ser den kortsiktige humanitære bistanden og det mer langsiktige i en sammenheng. Vi mener at den tidligere regjeringa ikke har vært konkret nok og forpliktende nok til å hjelpe folk som bor i flyktningleirer, og som har flyktet fra kriser og konflikt. Derfor har vi lagt om politikken i tråd med den verden vi ser i dag.

Ine Eriksen Søreide (H) [11:13:50]: Det synes jeg var et ganske merkelig svar – for å si det forsiktig. Det ene er jo at regjeringa doblet bistanden til det humanitære feltet nettopp fordi stadig flere mennesker har behov for humanitær hjelp. Vi la om den humanitære bistanden inn mot de strategiske partnerskapene nettopp for å kunne bistå mennesker bedre. En helt vesentlig del av de 10 mrd. kr den forrige regjeringa lovte – og ga – til Syria-krisen, var nettopp til nabolandene som tok imot alle flyktningene, slik at de ikke bare skulle kunne huses i flyktningleirer, men også integreres i vertssamfunnet, spesielt i Jordan.

Jeg synes også det er et veldig tydelig trekk fra denne regjeringa at de gjør store kutt og omprioriteringer i det vi vet fungerer, og som har kanaler som er gode. Verdens matvareprogram er et annet eksempel der den forrige regjeringa, og i budsjettforlikene med Fremskrittspartiet i Stortinget, hadde en stor økning. Nå er det et kutt på 320 mill. kr. Hvordan tror utenriksministeren at dette oppfattes internasjonalt?

Utenriksminister Anniken Huitfeldt [11:14:54]:

Når det gjelder overføringen til Verdens matvareprogram, ligger den 100 mill. kr høyere enn i 2020. Det er veldig viktig å få med seg. Det er ganske lite imponerende å foreslå økninger i et budsjett som den tidligere utenriksministeren visste ikke skulle bli vedtatt. Det er typisk også for dette budsjettet, som vi har sett på veldig mange områder, at når man har styrt i åtte år og vet

at man skal gå av, kommer plutselig et stort engasjement på veldig mange satsingsområder.

Når vi ser på Verdens matvareprogram, er dette også et område som Søreide selv har foreslått en reduksjon på 80 mill. kr på fra 2021 til 2022. Det betyr at også hun mener at den budsjettposten har ligget noe høyt. Det er også naturlig å tenke, når vi ser på det humanitære budsjettet, at det er veldig fleksibelt – og så gå inn der det er behov. Det er klart at det kan innebære økte bidrag til Verdens matvareprogram hvis det er den mest hensiktsmessige måten å bruke pengene på.

Christian Tybring-Gjedde (FrP) [11:16:21]: Det er fascinerende å se hvordan tidligere og nåværende utenriksminister desperat prøver å finne uenigheter om 15 mill. kr her og 10 mill. kr der, og om hvem som har det varmeste hjertet, men man fikk to replikker ut av det, og det er jo godt gjort.

Bistandsaktuelt rapporterte nylig at av den bistanden Syria fikk, gikk halvparten til Assad-regimet på grunn av valutaspekulasjoner eller at de kjøpte opp den syriske dollaren. Så all hjelp gikk i syriske dollar, men det var Assad som selv manipulerte kursen, og halvparten gikk til hans regime, mens kun den andre halvparten gikk til det som var intensjonen.

Jeg spurte utviklingsministeren om det samme, men det var ikke hennes ansvarsområde, så når spør jeg den som har ansvaret, om hun er klar over det, og om hun har rettet det opp.

Utenriksminister Anniken Huitfeldt [11:17:15]:

Det som er viktig med den bistanden som vi gir til Syria, hvor situasjonen på bakken faktisk er verre enn på lenge, og verre enn under deler av borgerkrigen, er at vi har vært opptatt av å sikre humanitær bistand til folk i nød. Det har vært grunnlaget for de prioriteringene vi har gjort. Da er det viktig at vi mobiliserer egne midler til folk i Syria, uansett i hvilke deler av Syria man bor, men det er også viktig at vi mobiliserer andre land i regionen til å ta et større ansvar for mennesker som er i nød.

Så ligger det jo helt andre kriterier til grunn for det som ofte er langsiktig bistand enn for det som er kortsiktig humanitær innsats. Sann situasjonen er nå, står vi i fare for å se en humanitær krise, hvor jeg mener det er veldig viktig at vi hjelper. Vi skal også stille Assad-regimet klart til ansvar for de bruddene han har foretatt på ulike måter, også knyttet til humanitær hjelp.

Christian Tybring-Gjedde (FrP) [11:18:20]: Jeg takker for det ikke-svaret. Mitt poeng var jo at Assad-regimet får pengene som Norge gir – det var det som var mitt poeng.

Men la oss gå til de palestinske lærebøkene, som Georg Eckert Institute avslørte fremdeles inneholder hat,

intoleranse og antisemittisme. Det er dokumentert. Før Georg Eckert Institute leverte denne rapporten, var det enda verre. Da ba den daværende lederen av utenriks- og forsvarskomiteen den daværende utenriksminister om å gi en redegjørelse i Stortinget, så spørsmålet mitt er egentlig om dagens utenriksminister vil gi en redegjørelse, slik hun ba den forrige utenriksministeren om å gjøre.

Utenriksminister Anniken Huitfeldt [11:19:06]:

Jeg deler synet til den tidligere regjeringa, som Christian Tybring-Gjedde var det parlamentariske grunnlaget for, om at innholdet i de palestinske skolebøkene har blitt forbedret fra 2017 til i dag. Det instituttet som representanten viser til, har levert en rapport som også viser dette.

Det er likevel klart at det finnes eksempler på problematisk innhold i palestinske skolebøker, og vi jobber for ytterligere forbedring av pensumbøker, selv om utviklingen går i riktig retning, noe som også er understreket i rapporten. Det er EU som er bestiller av den rapporten, og som også har opprettholdt utdanningsstøtten til Palestina, og det forsterker også dette inntrykket.

Bjørnar Moxnes (R) [11:20:17]: Israel har definert seks palestinske sivilsamfunnsaktører som terrororganisasjoner. Disse seks forsvarer rettighetene til fengslede barn, rettighetene til ofre for etnisk rensing, og de dokumenterer krigsforbrytelser overfor internasjonale domstoler.

Regjeringen vil foreløpig ikke fordømme denne terrorlistingen og sier den venter på mer israelsk dokumentasjon, som må komme innen rimelig tid. Men for hver dag som går uten at terrorlistingen oppheves, kommer den israelske okkupasjonsmakten et skritt nærmere å knuse det palestinske sivilsamfunnet. Jeg lurar på hva som er såkalt rimelig tid, og hvor lang tid det vil gå før regjeringen krever at Israel opphever denne terrorlistingen.

Utenriksminister Anniken Huitfeldt [11:21:11]:

Jeg går ut fra at Klassekampen er en avis som representanten Moxnes leser. Det var et innlegg langs de linjene representanten kom med, i gårsdagens Klassekampen, som jeg også for så vidt svarte på. Det er klart at vi har ikke fått den dokumentasjonen, så vi forholder oss ikke til den. De har fått en frist til å legge fram dokumentasjon, som de da ikke har gjort. Derfor ønsker ikke vi å stanse samarbeidet med disse organisasjonene som representanten peker på.

Guri Melby (V) [11:22:05]: Siden utenriksministeren selv adresserte klimaet i sitt innlegg, må jeg nesten følge opp det i replikkrunnen, for det er jo helt riktig at det er Venstres viktigste sak.

For å definere hva som er et godt klimabudsjett, tror jeg det er viktig at vi ser på helheten og ikke bare på enkeltsatsinger, og regjeringen har så langt på spørsmål fra Venstre ikke greid å si noe om hvordan man har regnet ut klimaeffekten av budsjettforliket, om det har blitt styrket eller svekket. Tvert imot er det ting som tyder på at en del grep som er gjort, gjør at klimaeffekten av budsjettet er svekket. Jeg mener at enten det er snakk om kutt innenlands, eller vi snakker om satsinger over utenriksbudsjettet, er det viktig at Norge går foran og viser at vi også er villige til å kutte for å ta den rollen som vi ønsker internasjonalt.

Men utfordringen min går egentlig mer på hva slags allianser vi bygger. Når det gjelder oljeboring i Arktis, har denne regjeringen valgt å bygge allianser med Russland, mens vi mener at vi heller burde bygge allianser med EU, som jo går foran i den grønne omstillingen. Hvorfor er det så viktig å ha allianser med Russland framfor med EU i det spørsmålet?

Utenriksminister Anniken Huitfeldt [11:23:12]:

Norsk gass er avgjørende for å få til et grønt skifte i Europa, og derfor er vi avhengig av å ha gode leveranser på dette området. Det viktigste vi kan gjøre, er å bidra med den kompetansen vi har innenfor fornybar energi, vannkraft, og fra olje- og gasssektoren, for å få i gang nye næringer. Det er en av grunnene til at vi nå bidrar stort i USA for å få til vind til havs. Det er ikke aktuelt for Norge å legge ned norsk olje- og gassindustri eller stanse opp det i nord. Vi vil bruke denne kompetansen til å bidra til det grønne skiftet.

Så vil jeg også hevde at det er viktig hva vi gjør på bistandsbudsjettet. Jeg er veldig glad for at vi har fått en kraftøkning på fornybar energi, også fordi dette er et område hvor Norge har spesiell kompetanse. Ved å bidra til at fattige land får tilgang til ren energi, kan Norge gjøre en stor innsats i verden.

Ine Eriksen Søreide (H) [11:24:32]:

Utenriksministeren snakket selv i sitt innlegg om sikkerhetspolitikken, som er usedvanlig viktig for Norge. Jeg har tidligere forsøkt å spørre utenriksministeren om det punktet i Hurdalsplattformen som omhandler den nye sikkerhetspolitiske dialogen i nord for å diskutere sikkerhetspolitiske utfordringer, og det var veldig vanskelig å få et svar på hvilke land som skal inkluderes i dialogen, hva som skal diskuteres. Det nærmeste vi kom, var at utenriksministeren sa:

«Men det som er viktig for meg, er det samarbeidet som har vært mellom forsvarssjefene, for å være forutsigbare, enten det gjelder øvelser eller annen militær aktivitet i nord.»

Jeg vil gjerne at utenriksministeren konkretiserer hvilket samarbeid det er snakk om, og mellom hvilke forsvarssjefer.

Utenriksminister Anniken Huitfeldt [11:25:16]:

Det er jo en dialog, men dette er et spørsmål som eventuelt forsvarsministeren må svare på. Han sitter til og med i salen, så jeg foreslår at spørsmålet går til ham.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Statsråd Anne Beathe Kristiansen Tvinneheim

[11:25:50]: Når man lytter til enkelte av innspillene her i salen i dag, skulle man nesten tro at det var enorme avgrunner mellom våre synspunkter i utviklingspolitikken. Slik er det heldigvis ikke. De aller fleste av oss deler målet om å utrydde ekstrem fattigdom innen år 2030. Men den nye regjeringen forbeholder seg altså retten til å justere virkemiddelbruken på veien dit. Vi lever i en tid med enorme utfordringer, og mange av disse henger tett sammen med den økonomiske ulikheten i verden og urettferdigheten vi ser. Pandemien har gjort disse forskjellene synligere og større, men målet forblir altså å utrydde all ekstrem fattigdom innen 2030 og nå de 17 bærekraftsmålene som vi er enige om. Derfor må vi ha en politikk som treffer der den kan utrette mest.

Regjeringen skal videreføre gode tradisjoner i norsk bistand, men samtidig skal vi utløse ny energi der hvor potensialet for ringvirkninger er aller størst, og derav våge å gjøre noen omprioriteringer. Vi mener at disse områdene er klimatilpassing, matsikkerhet og fornybar energi. Samtidig vil regjeringen ta konsekvensen av at de store utfordringene ikke kan møtes gjennom enkelttiltak overfor enkeltgrupper i enkeltland. Vi trenger nasjonale og globale systemendringer som tar utgangspunkt i alle menneskers rett til et anstendig liv og arbeid. Derfor er det avgjørende å bidra til positiv samfunnsendring hvor arbeid for godt styresett, folkestyre, god helse og ikke minst styrking av kvinners rettigheter inngår i utviklingspolitikken. Vi skal forene klima- og utviklingspolitikken, forbedre forbindelsene mellom humanitær og langsiktig innsats.

Vi dobler satsingen på klimafinansiering, og ikke minst tredobler vi midlene til klimatilpassing fram mot 2026 og imøtekommer således et viktig krav fra utviklingslandene. Dette vil gi både utslippsreduksjoner og fattigdomsbekjempelse, gjennom nye jobber, mer mat, bedre helse, bedre klima. Vi må gjøre det vi kan for at alle land blir med på et grønt skifte. Noen prioriteringer måtte derfor til for å gi plass til de tiltakene vi mener skaper mest utvikling. Men vi foreslår altså å styrke den samlede satsingen med 3,2 mrd. kr sammenlignet med Solberg-regjeringens 2021-budsjett. Enda viktigere er det at virkemidlene våre treffer der de utløser mest bære-

kraftig vekst. Så lenge våre største utfordringer forsterker hverandre, må vi også velge virkemidler som forsterker hverandre.

Det finnes neppe noe verktøy i utviklingspolitikken som kan skape flere ringvirkninger enn å gi folk tilgang til fornybar energi. Derfor legger vi opp til å øke innsatsen på det feltet med 420 mill. kr. Så lenge nærmere en milliard mennesker mangler tilgang til elektrisitet, er dette et alvorlig hinder for å komme inn i en positiv utviklingsspiral. Av samme grunn ønsker vi å styrke satsingen på matsikkerhet og klimasmart landbruk med en halv milliard kroner. Vår bistand skal forbedre verdikjeder og værmeldingstjenester, sikre verdens småbønder tilgang til frø som tåler mer regn, mer tørke. Slik kan de lettere ta framtiden i egne hender.

Vi vet fra norsk historie at god fordeling ikke bare er riktig og rettferdig, det er også en kilde til økonomisk vekst. Norge skal igjen ta nye initiativ i arbeidet med å bekjempe skatteunndragelse, korrupsjon og ulovlig kapitalflukt.

Vi skal også inn ta en lederrolle når det gjelder kvinners rett til å bestemme over egen kropp, og vi akter å øke bevilgningene til familieplanlegging og prevensjon. Sammen med SV har vi fått til en enighet om å styrke arbeidet med kvinner og likestilling i Afrika.

Vi tar ansvar i den globale pandemihåndteringen og viderefører det norske medlederskapet i ACT-Accelerator-mekanismen, og den samlede bevilgningen til global helse foreslås økt til 4,2 mrd. kr.

Når det gjelder utdanning, vil vi med 3,4 mrd. kr videreføre den forrige regjeringens målsetting om en doubling fra 2013.

Vi er inne i en avgjørende langspurt for å komme oss over på den riktige siden av historien innen 2030. Skal vi lykkes, må vi forene klima- og utviklingspolitikken og prioritere å forbedre virkemidlene.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Ingjerd Schou (H) [11:31:08]: Replikken min handler om hvor det ble av 662 mill. kr på budsjettet til utdanning neste år. Utdanning er jo nøkkelen til varig utviklingshjelp, økonomisk vekst og også selvberging og likestilling. Gjennom utdanning får unge jenter en framtid og unnslipper tvangsekteskap og undertrykkelse.

Det var derfor ikke rart at et samlet storting stilte seg bak en flerårig forpliktelse til det globale partnerskapet for utdanning, GPE. Men med et pennestøk har altså regjeringen halvert Norges mangeårige forpliktelse til dette og fjernet utdanning fra listen over prioriterte områder i utviklingspolitikken.

Høyre har gjentatte ganger tatt opp spørsmålet med statsråden, men ikke fått noen fullgod forklaring. Jeg forsøker derfor igjen: Hva skyldes regjeringens nedpriorite-

ring av utdanning i utviklingspolitikken? Hvor ble det av 662 mill. kr på dette området neste år?

Svein Harberg hadde her overtatt presidentplassen.

Statsråd Anne Beathe Kristiansen Tvinneheim [11:32:07]: Representanten Schou stiller flere spørsmål, slik jeg forstår det.

Utdanningsbistanden er svært viktig. Derfor viderefører vi et nivå på 3,4 mrd. kr, som er det løftet den forrige regjeringen hadde da de kom inn i regjering. Det er viktig. Men det er også sann at utdanningsstøtten er spredt over en rekke ulike budsjettlinjer. Det Ingerd Schou tar opp her, er den såkalte fullmakten som Stortinget ga i sommer til å bevilge inntil 3,7 mrd. kr til GPE. Jeg mener det ikke var forsvarlig i framtidige, pressede budsjetter å forplikte seg til et så høyt beløp. Derfor har vi inngått en betydelig forpliktelse til GPE, men ikke på fulle 3,7 mrd. kr.

Ingerd Schou (H) [11:33:08]: De internasjonale reaksjonene har ikke uteblitt, de har vært sterke på regjeringens kutt. Når Norge først signaliserer en forpliktelse for så å gå tilbake på den noen få måneder senere, gir vi et inntrykk av at vi ikke er troverdige eller stabile som utviklingspolitisk samarbeidsaktør, verken hos andre donorland eller hos mottakere.

Hvordan akter statsråden å reparere det inntrykket regjeringen har skapt internasjonalt?

Statsråd Anne Beathe Kristiansen Tvinneheim [11:33:40]: Vi kan ikke kutte en forpliktelse som ikke er inngått. Jeg vil igjen understreke at dette var en fullmakt fra Stortinget, det var ikke inngått noen avtale med GPE om å bevilge disse midlene. Vi har altså inngått en forpliktelse på 1,82 mrd. kr – et betydelig beløp – til GPE, som medfører at vi kanskje ikke er den aller største giveren til GPE, men fortsatt en betydelig støtte-spiller.

Et viktig mål i dette arbeidet må være å sørge for at landene selv bidrar til sine utviklingsbudsjetter, og å sørge for at flere land enn Norge også bidrar inn på GPEs budsjett. Derfor mener jeg dette var en helt riktig beslutning.

Så vil jeg understreke at regjeringen har skjermet andre veldig viktige tiltak på utdanningsfronten, hvor avtaler var inngått, bl.a. når det gjelder Education Cannot Wait, som er et veldig viktig program for å sikre utdanning for barn i kriser.

Ingerd Schou (H) [11:34:41]: Det er veldig mange områder som er viktige innen utdanningspolitikken, men det at Norge skal være en troverdig aktør, handler

også om at vi står bak de signaler som har vært gitt av regjeringer av ulik farge.

Jeg hører at statsråden rir mer det juridiske prinsippet enn det moralske. Det moralske har ligget til grunn for forpliktelsene her i stortingssalen under flere regjeringer, gjennom mange år. Er det slik at statsråden ser helt bort fra dette?

Statsråd Anne Beathe Kristiansen Tvinneheim [11:35:16]: En regjering, når den tiltrer, vil nødvendigvis måtte gjøre justeringer for å sørge for at innretningen på bistanden til enhver tid er så effektiv som vi mener den må være. Da må man også gjøre noen prioriteringer.

Så er det viktig å understreke at det ikke var inngått noen juridisk forpliktelse overfor GPE. Det kan være fristende å minne representanten om et ordskifte vi hadde i denne sal for ikke så lenge siden, hvor jeg så meg nødt til å minne representanten på at den forrige regjering gjorde noe kanskje enda mindre forutsigbart når de kuttet inngåtte forpliktelser, bl.a. på fornybar energi-området. Det vil ikke denne regjeringen gjøre. Vi kommer ikke til å legge opp til å bryte inngåtte avtaler om bevilgninger.

Sylvi Listhaug (FrP) [11:36:23]: Det øses ut bistandsmilliarder på løpende bånd uten at det gir resultater. Nylig fikk vi enda en ny rapport, som går inn i en lang rekke. Rapporten fra Riksrevisjonen viser at man brukte 5,3 mrd. kr gjennom Verdensbanken bare i 2020, og man ser ikke spor av resultater på bakken blant dem man faktisk skulle forvente fikk noe ut av det.

I denne rapporten kan vi også lese at de tilbakemeldingene Stortinget får, rett og slett er sminket. Det framgår hvor fantastisk dette er, mens det negative og resultatene som oppnås, underslås. Jeg vil gå så langt som å si at Stortinget blir ført bak lyset. Det er noe Utenriksdepartementet selv skriver i sitt svar til Riksrevisjonen.

Hva vil ministeren si til Stortinget om den måten man rapporterer på, og måten man sløser vekk milliarder av kroner på innenfor bistanden?

Statsråd Anne Beathe Kristiansen Tvinneheim [11:37:29]: Premisset fra representanten om at bistand ikke virker, er jeg dypt uenig i. Vi kan spørre de 2–3 milliarder barn som overlever hvert år på grunn av vaksinebistand. Vi kan spørre de landene som har gått fra å være lavinntektsland til å være mellominntektsland, om bistand virker. Vi kan spørre de landene som har fått forsterket sine demokratiske styresett takket være bistand. Det er masse forskning som viser at bistand virker.

Riksrevisjonens rapport er en viktig kilde til korreksjon i innretningen av globale fond, men jeg vil under-

streke at Riksrevisjonen kun går inn på fire relativt små fond av de mange som Norge bevilger penger til. Selvfølgelig skal Stortinget motta usminkede (presidenten klubber) rapporter. Jeg kan ikke svare for forrige regjering, men jeg kan love representanten (presidenten klubber igjen) at ...

Presidenten: Taletiden er ute og vel så det. En må respektere taletiden.

Sylvi Listhaug (FrP) [11:38:42]: Det er godt mulig at ministeren mener at 5,3 mrd. kr er småpenger. Vi kunne gitt medisiner til utrolig mange syke i Norge. Vi kunne hjulpet familier som ikke får den bistanden de trenger til å håndtere syke barn. Jeg kunne fortsatt i lang tid.

Men det er også interessant å høre på dem som faktisk har jobbet i denne bistandsindustrien. Jens Mjauge-dal – som sikkert er kjent i Utenriksdepartementet som UDs tidligere spesialutsending i Somalia – sier om karri-eren i det han kaller for «bistandssirkuset»:

«Gøy, men bortkastet. Bistand virker ikke. (...) Hva har vi fått til? Ingenting. (...) Hva har vi fått tilbake? Vi har mange godt betalte jobber i bistandsbransjen. Men det har ikke gitt utvikling, vi har ikke stoppet flyktningstrømmen og vi har ikke fått slutt på terror. Det har ikke bedret vilkårene for det somaliske folket. Hele prosjektet er vanskelig å forsvare.»

Hva er ministerens reaksjon på denne ganske klare tilbakemeldingen fra en som har vært ute på bakken, og faktisk gir tilbakemeldinger på det som vi sløser vekk av (presidenten klubber) penger fra norske skattebetalere?

Statsråd Anne Beathe Kristiansen Tvinne-reim [11:39:49]: Jeg vil understreke at vi som er opptatt av norsk solidaritet og norsk bistand, er de første til å ta imot både ros, ris og konstruktiv kritikk når det gjelder å gjøre bistanden mer effektiv.

Men når representanten skal kommentere Riksrevisjonens rapport, vil jeg anbefale å ta utgangspunkt i hele bildet som Riksrevisjonen presenterer. Jeg understreker at denne rapporten tar utgangspunkt i fire relativt små, begrensede fond, mens den store mengden av multilateral bistand gjennom Verdensbanken kanaliseres gjennom store, tunge fond som har skåret meget godt på internasjonale uavhengige evalueringer av bistands-effektivitet.

Guri Melby (V) [11:40:58]: I sin replikk tok representanten Schou opp kuttet i GPE både fordi både Høyre og Venstre er kritiske til kuttet innholdsmessig, og også fordi vi mener vi bryter noen forpliktelser vi har tatt på oss. Statsråden har sikkert rett i at det ikke er en juridisk forpliktelse, men Stortinget har vedtatt denne

bevilgningen, og Norge har vært veldig tydelig på vår støtte til programmet.

Det samme mener jeg gjelder knutepunktet for helse-innovasjon gjennom UNICEF, noe jeg tok opp i mitt innlegg i sted. En ting er at en ny regjering vil gjøre omprioriteringer, det har vi respekt for, en annen ting er hvordan man tenker at Norge blir oppfattet som samarbeidspartner av viktige organisasjoner framover, når man opplever at relativt store endringer gjøres på kort tid uten god begrunnelse og uten forvarsel.

Statsråd Anne Beathe Kristiansen Tvinne-reim [11:41:58]: Når det gjelder GPE, må jeg bare gjenta at man ikke kan kutte en forpliktelse som ennå ikke er inngått. Det forelå ikke noe bevilgningsvedtak fra Stortinget i denne saken; det forelå en fullmakt til å bevilge inntil 3,7 mrd. kr, og den nåværende regjeringen ønsker å bevilge i underkant av 2 mrd. kr over noen år.

Når det gjelder UNICEFs knutepunkt, kan man heller ikke bryte en avtale som ikke er inngått. Det var ikke foretatt noen beslutning om at dette knutepunktsenteret skulle legges til Oslo. Den beslutningen lå på mitt bord da jeg kom inn i stolen som utviklingsminister, og jeg mener det er feil bruk av bistandsmidler å bevilge en halv milliard kroner over ti år til å administrere et senter i Oslo. Tvert imot skal vi legge til rette for at denne kompetansen kommer til nytte for samme formål internasjonalt.

Dag-Inge Ulstein (KrF) [11:43:11]: Tilbake til utdanningskuttet, for det er jo det det er: Vi har fått svar tidligere, og det undrer meg. Det blir bl.a. svart at en kutter i utdanning fordi en vil satse på andre ting som vil styrke utdanningen, og gå bort fra løftet gitt av Norge internasjonalt fordi en mener det gir et godt signal til andre giverland. Det er altså svar fulle av paradokser, må en si.

Faktum er at regjeringen fikk enstemmig støtte her i dette hus til å sette av 3,7 mrd. kr til det globale partnerskapet for utdanning. Jeg var aktivt med. Når det gjelder hva det signaliserer, og hva det gjør for de organisasjonene, har vi fått veldig tydelige signaler om hvilke konsekvenser kuttene får. Alice Albright sier faktisk følgende om dette: This is terribly alarming. By doing this, Norway is indicating: We're not a reliable partner.

Det er altså alvorlig, og det er uansvarlig. Er det noe ved GPE, informasjon eller kunnskap, vi ikke har fått som rettferdiggjør det kuttet? Det vil jeg gjerne ha svar på. Her utdanner en jo nye lærere, det er utdanningsmaterieell, en engasjerer strategisk, land har selv tatt eierskap. Er det noe innsikt vi ikke har?

Statsråd Anne Beathe Kristiansen Tvinne-reim [11:44:21]: GPE er fortsatt en viktig partner for Norge, også i utdanningssatsingen, og vi bevilger betydelige

midler til GPE. Det er ikke noen informasjon representanten ikke har, bortsett fra det han helt sikkert selv reflekterte over i sin stol – nemlig at dette legger beslag på mange milliarder kroner over det norske bistandsbudsjettet i kommende år. Vi mener derfor at det var det mest både hensiktsmessige og forutsigbare å si at vi legger oss på den opprinnelige ambisjonen som forrige regjering hadde. Det gjør oss til en forutsigbar og troverdig partner samtidig som det gir handlingsrom til også å prioritere annen bistand.

Presidenten: Replikskiftet er dermed omme.

Nils-Ole Foshaug (A) [11:45:40]: De store diskusjonene om Norges forsvar kommer som regel i forbindelse med ny langtidsplan for Forsvaret. Etter det handler det mest om – som hovedoppgave – å bevilge tilstrekkelig med midler, slik at langtidsplanen blir oppfylt med sine målsettinger.

Fred og sikkerhet sikres best gjennom et forutsigbart internasjonalt samarbeid, basert på folkeretten og fredelige tvisteløsninger. Samvirket med våre NATO-allierte er fundamentet i vår militære sikkerhet, og basert på NATO-alliansen skal Forsvaret avskrekke og forebygge krig og konflikt.

Stortinget har vedtatt en ambisiøs langtidsplan for Forsvaret, og den nye regjeringen vil følge opp. Vi står overfor store investeringer og innføring av nytt materiell i årene som kommer. Nye kampfly, ubåter, overvåkingsfly, nye stridsvogner og nye helikopter til hær og spesialstyrker er noe av det som kommer. I tillegg er den digitale utviklingen blitt slik at man må styrke forsvarssektorens evne til innsats mot trusler i det digitale rom. I alle disse tilfellene når staten har innkjøp, er det derfor svært viktig å bruke mulighetene til å utvikle og styrke kjøp i norsk forsvarsindustri.

Den viktigste ressursen i Forsvaret er folk. Nå legger regjeringen opp til over 1 000 nye årsverk i Forsvaret i perioden. Dette er viktig, men utfordringene i dag handler ikke bare om å utdanne og ansette nytt personell, men også om hvordan vi beholder dem. I løpet av det siste året har en rekke omtaler av begredelige boforhold for soldater og ansatte i Forsvaret vært dominerende i ulike medier. Det snakkes om boforhold som ikke holder god standard, og flere tillitsvalgte i Forsvaret har slått alarm om forholdene gjentatte ganger. Ord som går igjen i beskrivelsene av de dårligste boforholdene, er at de er preget av mugg, slitasje, sopp, trange rom og felles bad og kjøkken.

Vi må ta vare på våre soldater og ansatte i Forsvaret. De har valgt å bidra til innsats for min og din fred og sikkerhet, og derfor har regjeringen nå tilført 38 mill. kr i friske midler som øremerkes vedlikehold av Forsvarets bygningsmasse. Det er neppe tilstrekkelig, men det er en kjærkommen start.

Neste år er frivillighetens år, og også Forsvaret har sine frivillige organisasjoner. Jeg har møtt mange av dem. Organisasjonene stimulerer til en opplyst forsvarsdebatt, økt kunnskap om og forståelse for norsk sikkerhetspolitikk, og at samfunnet bidrar til å støtte opp under Forsvarets mål og prioriteringer. Det er et meget viktig arbeid som bærer frukt i form av en styrket forsvarsvilje hos befolkningen i Norge. Til tross for frivillighetens år foreslo Solberg-regjeringen å kutte med 20 pst. til de frivillige organisasjonene. Forslaget fra forrige regjering er nå heldigvis rettet opp av Arbeiderpartiet og Senterpartiet i regjering.

Under den pågående koronapandemien er det mange som har stilt opp for fellesskapet. Det har også Heimevernet. I Hurdalsplattformen viser regjeringen at de vil styrke Heimevernet, og i neste års budsjett har driftsrammen økt med 40 mill. kr. Dette bidrar til at avdelinger kan opprettholde omfanget av og kvaliteten på treninger og øvinger, og at de har nødvendig utstyr og administrasjon.

For denne regjeringen er nordområdene det viktigste strategiske satsings- og interesseområdet. Den nye nordområdepolitikken har som mål å snu den negative befolkningsutviklingen, utnytte de lokale verdiene til å skape vekst, gjøre nordområdene til sentrum for grønn omstilling og fremme nye initiativer for samarbeid med våre naboer. Viktigheten av at det bor og jobber folk i hele landet – i nord som ellers – er av strategisk viktig betydning for Norge. Vår geografiske plassering i verden gjør oss til grensen mellom øst og vest, i nord. Gjennom norsk tilstedeværelse, og ved å opptre tydelig, forutsigbart og beroligende, skal vi bidra til avspenning i nærområdene våre. Det er også et globalt bidrag til avspenning.

Dette innebærer bl.a. å styrke samarbeidet med våre naboer i nord og videreutvikle våre relasjoner med Russland på områder av felles interesse. Hurdalsplattformen varsler styrking av folk-til-folk-samarbeid, og det institusjonelle samarbeidet mellom land og folk i nord, som Arktisk råd og Barentsrådet. En ny giv i nordområdene vil innebære kraftfull satsing på tvers av flere sektorer, som utdanning og forskning, ressursforvaltning, næring og samferdsel.

Svalbard har stor strategisk betydning for Norges muligheter i nordområdene og Arktis, og svalbardpolitikken er derfor en viktig del av regjeringens nordområdepolitikk. Regjeringen vil opprettholde norsk bosetting på Svalbard.

Ingjerd Schou (H) [11:50:56]: Vårt viktigste økonomiske, politiske og kulturelle kjerneområde er Europa. Vi har gang på gang gjennom pandemien sett hvor viktig Europa er for oss. Når det går godt hos våre naboer, er det også gode nyheter for Norge.

Vår viktigste og mest håndfaste relasjon til EU kommer gjennom EØS-avtalen. Denne sikrer norske bedrifter tilgang til et marked på mer enn 400 millioner mennesker på samme vilkår som bedrifter fra andre land. Det er også gjennom EØS-avtalen vi får goder, som muligheten til å studere i andre europeiske land eller til å surfe på mobilen når vi er på reise, på samme vilkår som hjemme.

Da pandemien traff landet vårt, var det på grunn av vår EØS-tilknytning vi ble sikret smittevernutstyr. Vaksinene, som er den eneste gangbare veien ut av pandemien, ble skaffet gjennom EU. Den norske befolkningen har fått med seg dette, og vi ser rekordhøy oppslutning om EØS-avtalen i spørreundersøkelser. To av tre ville ha stemt ja til EØS-avtalen om det var folkeavstemning i dag. Ironisk nok viser undersøkelser også blant Senterpartiets og SVs velgere flertall for EØS-avtalen.

Vi som ønsker et sterkest mulig forhold til Europa, må følge ekstra nøye med når EU-skeptikerne i Senterpartiet har inntatt regjeringskontorene. I statsbudsjettet for neste år kutter regjeringen i bevilgningene til europapolitisk forskning. Kuttet på 1,1 mill. kr er ikke overraskende, gitt den nye regjeringens Europa-skepsis, men like fullt beklagelig i en tid da Norge trenger mer kunnskap om og samhold i vårt viktigste nærområde.

I Hurdalsplattformen, som danner det politiske grunnlaget for regjeringen, står det at EØS-avtalen skal ligge fast, men det er også andre formuleringer som gjør at vi må være på vakt. I plattformen står det at regjeringen vil

«gjennomføre en utredning for å vurdere erfaringene fra EØS-samarbeidet de siste 10 år. I den forbindelse skal det blant annet utredes erfaringene nærstående land utenfor EU har med alternative avtaler med EU».

Dette betyr i klartekst at regjeringen vil gjennomføre en ny utredning av EØS-avtalen ved å se på forholdet som Sveits har, og det Storbritannia har etter brexit. Ingen av disse landene har avtaler vi trenger å misunne. Sveits ønsker å samle sine utallige avtaler med EU til ett rammeverk, men forhandlingene står i stampe. Storbritannias brexitprosess har vært opprivende og er en kilde til fortsatt splid i befolkningen. Hva en norsk utredning skal oppnå, er et åpent og ubesvart spørsmål.

Vi kommer til å gå inn i 2022 med fortsatt pandemi. Regjeringens første oppgave for neste år er å fortsette bekjempelsen av covid-19. Da kommer den ikke utenom Europa.

Så til utviklingsområdet: Utviklingsministeren har gjentatte ganger understreket – slik jeg leser det – at mat kommer før utdanning, men så kuttes det også i begge deler.

Pandemien er global. Den blir ikke bekjempet i Norge før den blir slått ned i hele verden. Vi vet at to utfordringer vil prege som følge av pandemien, spesielt i

fattige land. Det første er en akutt likestillingsutfordring. Mange barn og unge er blitt fratatt muligheten til undervisning som følge av nedstengninger. Dette rammer spesielt jenter og kvinner. Uten utdanning fratas de ofte gode framtidsutsikter. For mange venter tvangsekteskap og ufrihet. Det er ubegripelig at regjeringen i denne situasjonen har besluttet å kutte i bevilgningene til utdanning i neste års budsjett – 662 mill. kr i minus. Hvor ble de av? Det er kutt til andre områder.

Kuttet gjelder både i neste års bevilgning og for Norges flerårige forpliktelser til det globale partnerskapet for utdanning, Global Partnership for Education, GPE – vel 1,2 mrd. kr i en 4–5-årsperiode. Denne forpliktelsen har regjeringen halvert med et pennestrek, og Sosialistisk Venstreparti, som sikrer flertall for budsjettet her på Stortinget, valgte ikke å prioritere dette temaet da de fremmet sine krav.

Den andre utfordringen verden står overfor som følge av pandemien, er matmangel og matusikkerhet. En av de viktigste aktørene for å sikre nettopp global tilgang på mat er Verdens matvareprogram, WFP. Få andre aktører har gjort mer for å bekjempe sult globalt, helt siden WFP ble grunnlagt av FNs generalforsamling i 1961.

Nobels fredspris er politisk uavhengig. Samtidig er det verdt å minne om at WFP mottok prisen i fjor. Begrunnelsen Nobelkomiteen ga, understreket hvordan nettopp WFP gjør en uvurderlig innsats for å bekjempe sult og dempe konflikter som følge av matusikkerhet. Fondet har unik tilgang også til flere av de mest utsatte stedene i verden der sult og matusikkerhet er størst. Det er derfor svært positivt at Solberg-regjeringen i 2021 økte kjernestøtten til WFP kraftig. Det er like beklagelig at den nye regjeringen har foreslått drastiske kutt i denne bevilgningen. Det er egentlig snakk om to kutt etter hverandre. Først foreslår regjeringen å kutte bevilgningen med 200 mill. kr. Dette kuttet ble ikke bare opprettholdt etter budsjettenigheten med Sosialistisk Venstreparti, men supplert med ytterligere 120 mill. kr i kutt.

Dette føyer seg til flere uforståelige kutt regjeringen har rukket å foreslå i neste års budsjett.

Budsjettet vi diskuterer i dag, inneholder betydelige kutt til utdanning og nødhjelp. Det stiller Norge, som langsiktig og troverdig partner på utviklingsområdet, i et dårlig lys.

2022 starter vanskelig, det gjelder for hele verden. Det er heldigvis stor oppslutning omkring de viktige lange linjer i norsk utenriks- og utviklingspolitikk. Men de endringene regjeringen så langt har rukket å foreslå, setter Norge i et uheldig lys når det gjelder vårt forhold til verden omkring oss.

Marit Arnstad (Sp) [11:58:08]: Senterpartiets talsmann har redegjort for noen av de brede problemstil-

lingene som angår utenriks- og forsvarspolitikken. Jeg slutter meg sjølsagt til dem og skal bare kommentere noen biter av debatten her i dag.

På mange måter viser debatten at det er ganske bred enighet om viktige sider av utenrikspolitikken, sjøl om enkelte partier nok prøver å bruke debatten i dag til å dramatisere mindre endringer i budsjettet. Høyre virker rett og slett litt irritert – en smule irritert over at en ny regjering våger å foreta noen andre prioriteringer enn det Høyre gjorde. Men slik er det jo med nye regjeringer – en endrer prioriteringene i forhold til tidligere regjeringer.

Det store bildet i både utenrikspolitikken og bistandspolitikken ligger fast. Det gjelder også nivået på bistanden, som er 1 pst. av BNI, og det gjelder også økningen, som er 8,4 pst. fra saldert budsjett i fjor til i år. Dramatiseringen av en del av de mindre endringene som blir gjort på bistandssiden i dag, er kanskje ikke overraskende, men den bærer preg av litt irritasjon over at andre partier velger å tenke litt annerledes enn det Høyre tenkte. Det tror jeg en faktisk må finne seg i.

Jeg tror ofte disse debattene i Stortinget har vært forsvars- og EU-debatter. I dag er det i stor grad blitt en bistandsdebatt. Det synes jeg er bra, for jeg mener at det bestandig må være en åpning for å diskutere både effektiviteten i bistanden og prioriteringene i bistandspolitikken. En ny regjering har da bestemt seg for å prioritere mer midler til bekjempelse av sult, til økt matsikkerhet, til å bekjempe ulikhet og til å forene klimapolitikken og utviklingspolitikken. Det er denne regjeringens prioriteringer i bistandspolitikken.

I tillegg er regjeringen opptatt av å øke disponible midler til raskt å kunne bidra til å bedre forholdene for folk som er på flukt, og for folk som er fordrevet på grunn av krise eller konflikt. Det er også en klar prioritering, og det er det den såkalte solidaritetspotten handler om. Det er egentlig ikke oppsiktsvekkende omprioriteringer i det hele tatt. Det er bare rett og slett slik at en ny regjering også betyr nye prioriteringer. Sjøl om vi om-disponerer nettopp til mat og klima, vil Norge fortsatt være en av de største bidragsyterne til utdanningsbistand. 3,4 mrd. kr årlig er et solid bidrag fra norsk side.

Jeg har også lyst til å nevne at når en kommer i regjering, oppdager en noen overraskelser knyttet til det å være i regjering. Jeg merker meg at Kristelig Folkepartis talsmann sier at prioriteringer kan endres, men at en må ta vare på noen av de områdene der en har tatt lederskap, f.eks. innenfor helse. Men da må en også betale de regningene som følger med lederskapet. For stor var overraskelsen til denne regjeringen da det lå omtrent 2 mrd. kr i ubetalte regninger til ACT-A, vaksinesamarbeidet, der Norge har tatt et lederskap tidligere i år.

Budsjettet her i dag er et godt og et balansert budsjett på både utenriksområdet, bistandsområdet og for-

svarsområdet. Det viser noen nye og strategiske prioriteringer innenfor den helheten som ligger der. På forsvarsområdet styrkes særlig Heimevernet og mulighetene for en videre opptrapping av investeringer i de ulike forsvarsgrenene og også for å bedre boforhold i Forsvaret. Senterpartiet er også godt fornøyd med at smålige kutt for de frivillige i forsvaret, bl.a. til Det frivillige Skyttervesen, ble slått tilbake undervegs i arbeidet.

Så må jeg få lov til å bruke et lite minutt på det som representanten Schou kom med av angrep på Senterpartiet knyttet til EØS. Ja, det er riktig at denne regjeringen har tenkt å bruke handlingsrommet i EØS-avtalen aktivt. Det er nødvendig. Utenrikspolitikk er interessepolitikk. Utenrikspolitikk handler om å ivareta nasjonale interesser, og det må også gjelde europapolitikken. Det kan ikke være slik at en er fullstendig underdanig overfor EU og europapolitikken. Også der må vi ivareta norske interesser. Og så synes jeg rett og slett at det er litt pussig at Høyre er kritisk til en utredning om EØS. Jeg synes det er oppsiktsvekkende at Høyre ikke ønsker ny kunnskap omkring disse forholdene. Det måtte da være et gode for oss alle sammen om vi fikk mer kunnskap knyttet til både EØS-avtalen, til avtaleverk som andre land har, og til europapolitikken som sådan.

Sylvi Listhaug (FrP) [12:03:23] (ordfører for sak nr. 2): Som saksordfører for Svalbardbudsjettet vil jeg trekke fram viktigheten av å ivareta norsk suverenitet på Svalbard. Dette er knyttet sammen med opprettholdelsen av norske samfunn på øygruppa, og vi må videreutvikle Longyearbyen-samfunnet og legge til rette for næringsvirksomhet som ivaretar dette.

Jeg vil gjøre oppmerksom på en inkurie i innstillingen. Det er oppdaget en feil i komiteens tilråding i Innst. 17 S for 2021–2022, om Svalbardbudsjettet. Det gjelder post 2, Refusjoner m.m., under kap. 3005, Sysselmeisteren. I komiteens tilråding står det 3,3 mill. kr. Det riktige beløpet på posten skal være 3 mill. kr.

Så til bistand: Jeg må si at den rapporten som kom fra Riksrevisjonen forrige uke, burde gjort langt større inntrykk på bistandsministeren enn det jeg fikk inntrykk av gjennom de svarene som kom til meg. Her har man altså gått gjennom noen av de fondene som Norge puttet betydelig med penger i. Bare i 2020 ga Norge Verdensbanken 5,3 mrd. kr av våre skattepenger. Flere av de fondene som er undersøkt, kan ikke vise til resultater på bakken. Det er sløsing til administrative kostnader, det er mangelfull oppfølging av resultater, og det er ingen helhetlig strategi for fondsporteføljen. Man finner ikke spor av informasjon om dette til Stortinget fra regjeringen, bare skjønnmaling i de tre siste budsjettproposisjonene. Jeg vil si at det er en skandale når det er slik at regjeringen forteller det positive, men ikke det negati-

ve, og jeg håper at den nye regjeringen følger opp dette og sørger for å informere Stortinget om det som er fakta.

I brevet til Riksrevisjonen medgir Utenriksdepartementet at det er lagt vekt på å formidle positive resultater og i liten grad manglende måloppnåelse. Dette er ikke noe nytt. I 2019 var det en annen riksrevisjonsrapport som så på en annen del av bistanden, og som sa rett ut at den informasjonen som Stortinget hadde fått, var direkte misvisende. Her er det en ukultur som jeg forventer blir ryddet opp i.

Så over til dem som jobber på bakken. Jeg synes det er rart at ikke statsråden vil ta mer inn over seg det som Jens Mjaugedal, som tidligere har vært spesialutsending i Somalia, sier. Han omtaler det som karrieren i «bistandssirkuset». Det var «Gøy, men bortkastet. Bistand virker ikke». «Hva har vi fått til? Ingenting.» Han sier at det er «et akseptert narrespill». «Jeg har ikke møtt noen – verken lokale, sentrale eller internasjonale bistandsarbeidere – som har tro på dette.»

Jeg leste uttalelsen i stad: «Hva har vi fått til?» Og videre:

«Vi har mange godt betalte jobber i bistandsbransjen. Men det har ikke gitt utvikling, vi har ikke stoppet flyktningstrømmen og vi har ikke fått slutt på terror. Det har ikke bedret vilkårene for det somaliske folket. Hele prosjektet er vanskelig å forsvare.»

Likevel står statsråden og skryter av hvor fantastiske resultater man har å vise til. Jeg synes man burde vist litt større ydmykhet i bruken av skattebetalernes penger, og jeg synes også det er utrolig at alle andre partier enn Fremskrittspartiet i denne salen ivrer for å bruke mest mulig penger på bistand, 1 pst. av BNI. Det er så mye penger at man greier ikke å følge det opp, man greier knapt nok å bruke dem, og vi ser gang på gang at det blir avslørt at disse pengene ikke går dit de skal. Jeg skulle til å si at orkesteret spiller mens skipet går ned, og det ser det ut til at de andre partiene vil fortsette med.

Det jeg synes er verst av alt, er å vite at det finnes så mange i det norske samfunnet som ikke får den hjelpen de trenger. Jeg har jobbet masse med Kaftrio, medisinen for cystisk fibrose-syke, folk som ikke får puste, som ikke får denne medisinen fordi den er for dyr. Men vi har altså råd til å sløse milliarder av kroner på bistand, som Riksrevisjonen også påpeker ikke hjelper. Vi har ikke råd til å gi en verdig eldreomsorg, men vi har altså råd til å sløse masse penger på tiltak som ikke hjelper.

Jeg merker meg også at ambassadene ikke er rustet til å følge opp dette. Det bør de bli, men denne prioriteringen er regelrett en skam.

Lubna Boby Jaffery (A) [12:08:41]: Å stå sammen med NATO-allierte og våre nordiske naboland er av

sentral betydning for norsk sikkerhet, spesielt når vi ser et nytt og mer utfordrende trusselbilde internasjonalt. Utfordringene spenner fra klimaendringer og ressursforvaltning til digitale trusler og terror. Vi står også overfor nye sikkerhetspolitiske utfordringer i Europa og dets nærområder. Disse utviklingstrekkene forsterker behovet for samarbeid. Med store land- og havområder trenger Norge et sterkt og moderne forsvar som kan håndheve norsk suverenitet, ivareta våre allianseforpliktelser og bidra til stabilitet i våre nærområder.

Regjeringen har sagt at den vil utvikle og fordype det nordiske samarbeidet på en rekke felt. Nordiske og europeiske land er Norges viktigste politiske og økonomiske partnere. Regjeringen har sagt at den vil stå tydelig opp for verdiene av et åpent og samarbeidende Europa i en tid da autoritære krefter, nasjonalisme og fremmedfrykt er på frammarsj.

Retten til å kunne ytre seg fritt og ha fri tilgang til informasjon er en grunnleggende menneskerettighet. Ytringsfrihet er en forutsetning for at den enkelte skal kunne skaffe seg ny innsikt og danne seg egne meninger. Ytringsfrihet er samtidig avgjørende for et levende demokrati der alle borgere fritt kan utveksle synspunkter og ideer og påvirke samfunnsutviklingen. En åpen dialog der meninger kan brytes mot hverandre, er med på å utvikle demokrati og ivareta menneskerettighetene i et samfunn basert på mangfold.

Vi ser en utvikling også i vår egen bakgård, Europa, der ytrings- og pressefriheten er under betydelig press. I 2019 tegnet Reportere uten grenser et dystert bilde. Journalister opplever vold og trusler, og statsledere er med på å skape et fiendebilde som er med på å piske opp hat mot mediene. I land som Polen, Ukraina, Hellas og Ungarn er situasjonen beskrevet som problematisk.

Samtidig som pressefriheten er under angrep, ser vi også en utvikling der menneskerettighetene blir satt under press. Spesielt ser vi en utvikling der kvinners rettigheter knyttet til egen kropp og reproduktiv helse blir utfordret.

Historien viser at verdens kvinner aldri kan ta sine rettigheter for gitt. I 2020 ble abort lovlig i Argentina, og folk tok til gatene i Buenos Aires for å feire denne historiske hendelsen, men bare noen få måneder senere strammet polske myndigheter inn sin lovgivning, noe som betyr et reelt forbud med noen få unntak. Demonstranter tok til gatene, og det endte i voldelige sammenstøt.

Norges engasjement i utenrikspolitikken har vært og vil også i fortsettelsen være bredt. Jeg har pekt på to særlige områder der vi ser at vi må følge nøye med, og vi må heve stemmen for dem som ikke kan heve stemmen selv.

Statsråd Odd Roger Enoksen [12:12:27]: For om lag et år siden vedtok Stortinget den gjeldende langtidsplanen for forsvarssektoren. Den legger opp til en årlig varig styrking av forsvarøkonomien fram til 2028, med en økning på om lag 8,7 mrd. 2021-kroner fram til 2024. Om lag halvparten av økningen er fulgt opp gjennom budsjettet for 2021 og forslaget til 2022-budsjett. I sitt budsjettforslag foreslo Solberg-regjeringen å øke forsvarsbudsjettet nominelt med om lag 4 mrd. kr. Med det forslaget vil forsvarsbudsjettet for 2022 beløpe seg til 69 mrd. kr. Nesten 2,2 mrd. kr av økningen går til investeringer og drift i LTP-opptrappingen. Økningen i 2022 vil bl.a. gå til investering i nye ubåter, nye maritime patruljefly, oppgradering av CV90 kamp- og støttevogner, modernisering av kampnære IKT-systemer, oppgradering av Skjold-klassen korvetter, transportpanservogner og artillerilokaliseringsradar til Hæren, militær luftromsovervåkning, nye kystvakt fartøy og en rekke andre materiellanskaffelser, videre til infrastrukturtiltak, i hovedsak på Porsangmoen til bl.a. foregninger og boliger, samt til Forsvarets driftskapitler.

Øving og trening, spesielt med allierte, vil ha et betydelig fokus også i 2022. I mars gjennomføres invitasjonsøvelsen Cold Response 2022. Formålet med øvelsen er å sikre evne til framføring, mottak og integrering av allierte styrker i forsvaret av Norge, i tillegg til øving av totalforsvaret.

Luftforsvaret forsetter sin omstilling med fornyelse på mange områder med mottak av nytt materiell. Det er stor aktivitet med bygging av ny infrastruktur og klargjøring for mottak og drift av det nye materiellet, som oppstart av kampflyberedskapen for NATO, QRA med F-35, fra 1. januar 2022. I sum vil dette gi et styrket og moderne forsvar.

Oppbyggingen i Finnmark fortsetter gjennom etablering av det nye jegerkompaniet ved Garnisonen i Sør-Varanger. Videre fortsetter oppbyggingen i artilleribataljonen med etablering av kampluftvern og innfasing av nye artilleriskyts og oppbygging og etablering av Porsanger bataljon ved Garnisonen i Porsanger.

Regjeringen har foreslått en økning av forsvarsbudsjettet på 59 mill. kr, hvor 50 mill. kr var øremerket til vedlikehold av Forsvarets bygningsmasse med prioritet på bo- og arbeidsfasiliteter – i tillegg 40 mill. kr til Heimevernet for at aktivitetsnivået skal kunne opprettholdes, med tilhørende utstyr og ammunisjon. Pengene til Heimevernet omdisponeres fra ledige midler etter den avsluttede operasjonen i Afghanistan.

Videre foreslår regjeringen også å trekke Solberg-regjeringens forslag om å endre den geografiske inndelingen for fire av heimevernsdistriktene. Vi mener at disse beslutningene må avvende Stortingets vurdering av bl.a. regionreformen og politireformen.

Vi foreslår også å reversere kuttet i tilskuddet til de frivillige organisasjonene på 15 mill. kr, sånn at disse organisasjonene kan videreføre og opprettholde sin viktige aktivitet.

En del av de forslagene som lå i regjeringens budsjett, er endret i budsjettforliket med SV, men innenfor absolutt akseptable rammer.

Regjeringen vil komme tilbake til Stortinget i de årlige budsjettforslagene med konkretiseringer av våre ambisjoner i regjeringsplattformen.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Christian Tybring-Gjedde (FrP) [12:16:45]: Forsvarsministeren var tydelig i anskaffelsesprosessene på hva som skal anskaffes. Det er veldig bra. Det var mye klokt der, og det kommer fra den foregående regjeringen; man anskaffer jo ikke fra en dag til den neste.

Det som er min baby, og som jeg jobbet med i forsvarsindustrien i ganske mange år, er å se anskaffelser og industriutvikling i sammenheng. Et anskaffelsesprosjekt kan ses som en utgift til inntekts ervervelse ved at teknologien utvikles og antallet arbeidsplasser øker, og ved at vi blir et avansert flerbruksteknologisk samfunn – ikke minst i Distrikts-Norge, som jeg vet at forsvarsministeren er opptatt av.

Men av en eller annen grunn er ikke luftvern inne. Jeg lurer på – dersom det f.eks. skulle bli et NATO-krav at hovedstedene er beskyttet av luftvern – om forsvarsministeren vil endre syn og faktisk prioritere luftvern, ikke minst over hovedstaden, som kanskje er det aller viktigste området.

Statsråd Odd Roger Enoksen [12:17:46]: Jeg kan glede representanten Tybring-Gjedde med at luftvern vil bli prioritert. Det er én av de anskaffelsene som skal gjøres framover. Samarbeid med norsk forsvarsindustri er også viktig; det er jeg faktisk enig med representanten i. Det betyr ikke at det er mulig å forsere det som den forrige regjeringen la til grunn, i løpet av noen uker. Det er et langt løp å anskaffe luftvern, ikke minst langt-rekkende presisjonsluftvern, som er en del av de anskaffelsene som skal gjøres. Dette vil komme i tur og orden – det er prioritert. Det er en prioritert anskaffelse også for denne regjeringen å sørge for at vi har luftvern.

Tidligere har vi hatt et replikkordskifte, eller en ordutveksling, om hvor dette luftvernet skal lokaliseres. Det er en annen diskusjon, som jeg ikke går inn på i dag.

Hårek Elvenes (H) [12:18:47]: Jeg ber forsvarsministeren lytte nøye til følgende formulering. Det er uttalt fra representanten Fasteraune – fra samme parti – i Stortinget i dag: «styrke hærens evne til å gjennomføre vedtatt struktur i langtidsplanen.» Denne strukturen

ble kritisert nord og ned av Senterpartiet da vi forhandlet. Ambisjonene var altfor lave, og Senterpartiet marsjerte ut av forhandlingsrommet.

Vil dette si at Senterpartiet har gitt opp sine egne ambisjoner og har som mål å gjennomføre den langtidsplanen som Senterpartiet stilte seg utenfor i forhandlingene i fjor?

Statsråd Odd Roger Enoksen [12:19:39]: Jeg kan forsikre representanten Elvenes om at regjeringen og Senterpartiet ikke har gitt opp våre ambisjoner om et styrket nasjonalt forsvar. Det ser vi spor av allerede i budsjettet som er lagt fram nå. Vi styrker Heimevernet, og vi sier at vi skal øke bemanningen i Forvaret med 1 000 i løpet av den perioden vi er inne i. Vi anskaffer materiell, og vi prioriterer også forsvar i nord, noe som er tydelig i Hurdalsplattformen.

Så nei, ambisjonen er definitivt ikke gitt opp, men det vil ta tid, derfor har vi startet med å legge til rette for at vi bl.a. skal kunne øke personellstyrkene. Vi legger til rette for et styrket heimevern. Vi gjør også oppgraderinger av EBA for å bedre boforholdene for både soldater og ansatte i Forsvaret – et etterslep som vi drar med oss fra den forrige regjeringen. Ambisjonene er på ingen måte gitt opp.

Hårek Elvenes (H) [12:20:40]: Spørsmålet var knyttet til Hæren. Ambisjoner for det øvrige Forsvaret uttalte ikke representanten Fasteraune seg om – og heller ikke jeg.

På bakgrunn av et spørsmål fra meg for en tid tilbake offentliggjorde ministeren her i Stortinget at Heimevernet nå kun skulle økes med 5 000 soldater i områdestrukturen, mot 8 000 som det var skrevet i Hurdalsplattformen. Områdestrukturen består i dag av 37 000 soldater, og den skal økes til 45 000. Så kom det fram gjennom et skriftlig spørsmål fra meg at man har redusert egne ambisjoner på veldig kort tid – med 3 000 soldater.

Kan ministeren lette litt på sløret og forklare hvilke vurderinger man gjorde på Hurdal da man landet på 8 000, og hvilke vurderinger ministeren gjorde da han kom inn i departementet og landet på 5 000? Er dette et langtidsvarsel om nedjusteringer av andre uttalte forventninger?

Statsråd Odd Roger Enoksen [12:21:45]: Nå var ikke forsvarsministeren til stede da forhandlingene i Hurdal pågikk, men det som er faktum, og som jeg også har presisert tidligere i denne salen, er at ambisjonen er å få en økning fra 40 000 til 45 000. Det er en presisering av formuleringen i Hurdalsplattformen, og det er ingen endring i ambisjonene. Under drøftingene ved Hurdalssjøen var hensikten, sånn jeg har fått opplyst, å få

en økning fra 40 000 til 45 000. Det ligger fast, det er regjeringens ambisjon, og det skal gjennomføres.

Ine Eriksen Søreide (H) [12:22:33]: Dette er en replikk på oppfordring fra utenriksministeren, som ikke ønsket å svare på spørsmålet mitt. Som jeg var inne på, hadde jeg et spørsmål til utenriksministeren i en tidligere spørretime, og det dreide seg om punktet i Hurdalsplattformen om å etablere felles møteplasser for å diskutere sikkerhetspolitiske utfordringer. I og med at dette punktet har skapt en del undring blant våre allierte, valgte jeg å spørre utenriksministeren om hun kunne konkretisere hvilke land som skulle inkluderes, og hva som skulle stå på agendaen. Det eneste tilnærmedesvis konkrete svaret som kom, var, som jeg siterte utenriksministeren på i stad:

«Men det som er viktig for meg, er det samarbeidet som har vært mellom forsvarssjefene, for å være forutsigbare, enten det gjelder øvelser eller annen militær aktivitet i nord.»

Så da gjentar jeg spørsmålet jeg hadde til utenriksministeren: Hvilket samarbeid mellom forsvarssjefene og hvilke forsvarssjefer er det snakk om?

Statsråd Odd Roger Enoksen [12:23:26]: Det er et ganske godt og presist svar fra utenriksministeren. Et eksempel på et slikt område, der vi tar sikte på å styrke samarbeidet med andre, er det vi gjør innen NORDEFCO. Nordisk samarbeid mener jeg er svært viktig, både det vi har på politisk nivå, og det som forsvarssjefene har seg imellom. Det er et viktig samarbeid som både bør og må utvides.

Så har vi også kontakten mellom FOH og Nordflåten, som er en viktig del av avspenning i nord og samarbeidet med Russland. Det er et uttalt ønske fra regjeringen at vi vil prioritere avspenning og samarbeid med Russland i tiden framover.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Hårek Elvenes (H) [12:24:40]: Man kan vel trygt fastslå at det Forsvaret som forsvarsminister Enoksen overtar, er i langt bedre forfatning enn det daværende forsvarsminister Ine Eriksen Søreide overtok i 2013. Da sto vi overfor et forsvar på kanten av en styrt avvikling, det var opplagte mangler, og daværende forsvarssjef Bruun-Hanssen var tydelig på at det måtte legges betydelige summer på bordet for å unngå å havne i en slik situasjon. Steg for steg er Forsvaret nå bygd opp, og forsvarsbudsjettet er økt med ca. 26 mrd. kr siden 2013 – en realvekst på ca. 30 pst. Man måtte gripe fatt i det helt fundamentale: Det var for lite ammunisjon, det var for lite reservedeler, beredskapsbeholdningen var skrinnet, og det Forsvaret vi hadde, måtte settes i stand for å kun-

ne bære en høyere aktivitet – og kan nå fase inn store, nye investeringer.

Forsvarsbudsjettet for 2022 er det sjette i rekken med betydelig økning i bevilgningene. Det ser vi nå i form av bedre reaksjonsevne, bedre kampkraft og større utholdenhet. Men vi står også overfor en sikkerhetspolitisk situasjon der kravene til klartid også blir skjerpet. Det er lagt et godt grunnlag for å utvikle Forsvaret videre, og vi har kommet ut av den ulykksalige situasjonen at f.eks. fregattene ligger ved havn og deler blir plukket av for å kunne holde andre fregatter i live. Det kom som et resultat av en ekstrabevilgning i 2016.

Den vestlige verden har i løpet av de 30 siste årene bommet i sine prognoser for utviklingen både i Russland og i Kina. Troen på et liberalt demokrati, sågar et Russland som skulle bli medlem av NATO, slo feil. Nå ser vi et Russland som utfordrer den sikkerhetspolitiske situasjonen i Europa og driver med ulike utspekulerte angrep. Troen på at handel og økonomisk vekst i Kina skulle lede til demokrati, har også slått feil. Vi ser et Kina som herser og truer nabostatene når de ikke gjør som Kina vil, og som gjør krav på store områder i Sydkinahavet, på tvers av folkeretten.

Dette forteller oss at norsk sikkerhetspolitikk ikke kan innrettes etter om det blåser kaldt eller varmt fra øst. Det er historiske kjensgjerninger som må ligge til grunn, og det er det mest sannsynlige og langsiktige scenarioet vi ser som må legges til grunn for hvordan vi dimensjonerer vårt forsvar. Helt siden den annen verdenskrig har Norge hatt sikkerhetsutfordringer vi ikke har vært i stand til å håndtere på egen hånd. Derfor er den tilleggsavtalen vi nå inngår med USA, så viktig for å kunne være forberedt på å ta imot alliert støtte i krise og krig, hvis det trengs, og å trene sammen.

Så la jeg merke til at representanten Aukrust sa at folk-til-folk-samarbeidet var det viktigste tiltaket i vår Russland-politikk. Folk-til-folk-samarbeidet fungerer jo godt i dag. Nå har Russland utfordringer med alle sine 14 grensestater, men utfordringene med Norge er vel minst. Derfor er det så viktig at vi holder fast ved vår Russland-politikk, som i stort har vært meget vellykket. Det er en kjensgjerning at Russland ikke liker å forholde seg til organisasjoner eller sammenslutninger, og vi skal være veldig på vakt med ta et steg videre og bilateralisere vår egen forsvarspolitik, selv om man kanskje kan la seg sjarmere av at Lavrov tar statsflyet og tar en sveip om Gardermoen etter at han har vært i Kirkenes. Han har nok også merket seg at det har vært regjeringsskifte i Norge.

Det tar tid å bygge opp et forsvar – det går raskt å bygge det ned. I 1989 hadde vi 32 luftvernatterier i kongeriket. I 2015 var dette brakt ned til ett batteri. Solberg-regjeringen startet en møysommelig oppbygging av luftvernet, og her jeg vil følge ministeren tett. Det var oppløf-

tende det ministeren sa i replikkordskiftet, at regjeringen vil følge opp satsingen på luftvern, og at man nå går inn i vurderinger om hvilket luftvern man trenger på sikt for å dekke de ballistiske truslene.

Jeg legger merke til at forsvarssjefen kaller 2022 for samvirkeåret, og i det ligger en skikkelig melding, som han antagelig også har fanget fra denne salen, om at forsvarspolitikken dreier seg om å skru sammen et forsvar slik at det i totalitet blir best mulig. Avdelingsånd og våpen-tilhørighet er viktig, men teknologiske framskritt gjør at forsvarsgrenene blir mer og mer integrert i hverandre. Det er viktig å følge med på.

Presidenten: De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Christian Tybring-Gjedde (FrP) [12:30:01]: Jeg ble så ivrig i mitt første innlegg etter å fortelle salen at bistand ikke virker, at jeg ikke rakk å snakke noe om utenrikspolitikken for øvrig.

Jeg vil først si at ingen er tjent med at det etableres en kald krig mellom Russland og Vesten. Da må ingen akseptere et narrespill overfor Ukraina. Det kan bli en selvoppfyllende profeti. Intensjonene fra Russland og konsekvensene fra USA må være tydelige fra begge parter, så man vet hva man faktisk snakker om.

En væpnet konflikt vil ha katastrofale følger for alle som er involvert, og for verdensøkonomien. Det vil bli en kollaps hvis det skulle skje. Vi må ikke bruke silkehansker. Vi har ikke interesse av å ha en bøllete nabo som føler at han har handlingsrom til å ta seg til rette i nabolaget. En hovedgrunn til at Hviterussland driver med sitt flyktningsspill, er nettopp at de har bakking fra Russland.

Kina vil styrke seg ytterligere. Vesten er nødt til å samarbeide med Kina, og da kan ikke Norge være det mest offensive land for å kritisere det Kina holder på med. Det er vi ikke tjent med, og det er verden ikke tjent med.

Vesten har ikke lenger kraft eller samhold til å være et global politi. USA svekkes, splittes og blir mer innadvendt, og det vestlige hegemoniet er i ferd med å reduseres. Da får vi den drømmesituasjonen som Bjørnar Moxnes er ute etter, nemlig et samfunn uten at den vestlige kapitalismen domineres av USA og andre, og da får vi Moxnes' samfunn uten å ha løftet en finger.

Men hva betyr det for utenriksministeren og forsvarsministeren? Hva betyr det for Norge? Vi har nå forhandlet frem en handelsavtale med Kina. Uten at jeg skal gi Fremskrittspartiets syn på en sånn avtale, er det så mange hensyn å ta der etter så mange år med forhandlinger at dette vil bli ekstremt krevende. Det er viktig at Stortinget kontinuerlig blir oppdatert på fremdrif-

ten på dette. Jeg har ennå ikke sett noen oppdateringer fra noen ministre om hvor dette står akkurat nå.

Utenriksministeren har sagt at vi skal sette Norges interesser først. Da må jeg si at jeg ble veldig overrasket, for det er ikke et slagord som Arbeiderpartiet har vært veldig kjent for. Det har mer vært internasjonal solidaritet osv., men at vi skal prioritere Norge først, er vi i Fremskrittspartiet veldig glad for.

Da kan vi ikke samtidig komme med trusler og skremser overfor andre land. Vi setter Norge først, og da må man akseptere at andre land setter sine land først. Da skal vi ikke blande oss inn i hva andre land gjør. Jeg har lyst til å legge til det, for integreringen i EU blir stadig sterkere. Det er faktisk slik at landene i EU også har selvråderett. Det har Norge som EØS-medlem – vi har selvråderett. Det har også Polen og Ungarn, og det er ikke slik at Polen og Ungarn kan endre sine samfunn over natten. Det skjedde ikke etter den kalde krigens slutt heller. Det var ikke sånn at de som var en del av den kalde krigen, Latvia, Estland, Litauen eller andre, umiddelbart ble sånn som Vesten. Det tar litt tid, og da må vi også akseptere at Polen og Ungarn bruker litt lengre tid. Vi skal ta hensyn til deres historiske arv og ikke høvle over dem og si at de skal ha et samfunn akkurat som oss, umiddelbart.

Marianne Sivertsen Næss (A) [12:33:23]: Nordområdene er Norges viktigste fredsprosjekt, men skal vi lykkes med å sikre fred og stabilitet i nordområdene også i framtiden, må det bo folk her. Alle fine ord, vyer og visjoner fra den avgåtte Solberg-regjeringen skal nå erstattes av praktisk politikk. For å lykkes i utenrikspolitikken kreves det innenrikspolitiske virkemidler for å gi konkrete resultater, men det haster. Skal vi sikre en bærekraftig bosetting i nord i framtiden, er vi helt avhengige av at det blir en betydelig innflytting av unge folk som ønsker å få barn.

Dette er en utfordring for Nord-Norge, og det er også en strategisk utfordring for Norge som nasjon at grenseområdene mot Russland kan bli avfolket. Men vi kan gjøre noe med det. Mulighetene i nordområdene er enorme: Vi har havbruk, energi, mineraler, reiseliv og industri, ressurser som verden trenger, og da må vi sette i gang med å gjøre det som kreves. Vi må få infrastruktur på plass, som 420 kV-linjen til Varangerbotn, og vi må utbedre veier og fiskerihavner. Vi trenger en storstilt satsing på kunnskap og industri, som igjen kan gi interessante arbeidsplasser i regionen.

Samtidig ser vi at EU i sin arktispolitikk velger å tilnærme seg nordområdene sånn at vi som bor der, skal bli en del av en museumsutstilling. I EU-kommisjonens arktismelding går kommisjonen inn for å la olje og gass bli liggende i bakken i Arktis. Med all respekt å melde:

En slik innblanding i andre lands ressurspolitikk og -forvaltning er ikke bare problematisk; det vil også kunne føre til at nordområdene blir å anse som et gamlehjem i framtiden.

Jeg er vokst opp i nordområdene. I nord møter vi verden, og vi har gjennom århundrer samhandlet og hatt et utstrakt folk-til-folk-samarbeid med våre naboer i øst. Koblingen mellom utenrikspolitikken og vårt forhold til Russland og innenrikspolitikken – med utvikling av infrastruktur og næringspolitikk – har aldri vært mer prekær og påkrevd enn nå.

Fred og stabilitet kommer ikke av seg selv. En fredelig utvikling forutsetter aktivitet og tilstedeværelse. Nå begynner jobben med å bygge opp i nord. De siste årenes sentralisering skal snus til satsing. Å satse i nord lønner seg for Norge og for verden.

Frode Jacobsen (A) [12:36:31]: Det er bra at Stortinget har en god diskusjon om bruken av norske penger utenfor landet vårt. Gjennom EØS-midlene støtter Norge opp under oppbyggingen av sivilsamfunn og har bidratt til en positiv utvikling mange steder. Det er bra. Likevel er det en utvikling i noen av EU-landene som det er grunn til å følge nøye med på.

Stortingets EØS/EFTA-komité var nylig på en reise til Polen, og i deres rapport kan man lese at besøket bekreftet og ytterligere forsterket inntrykket av en svært bekymringsfull rettsstatsutvikling i Polen. De trekker i sin rapport fram en negativ utvikling innen rettsstat, media og situasjonen for minoriteter.

Jeg er sterkt bekymret for framveksten av diskriminerende og antidemokratiske strømninger i flere land i det gamle Øst-Europa. Dette skjer i vår egen bakgård. Vi er vitne til systematisk forfølgelse av homofile i flere av våre naboland.

Polen er, ifølge European Union Agency for Fundamental Rights, det verste landet i Europa for LHBT-personer. Undersøkelsen «A long way to go for LGBTI equality» er den største i sitt slag som noensinne er gjennomført, og viser at svært mange skeive opplever en innskrenking av sine rettigheter. Undersøkelsen «A long way to go for LGBTI equality» ble publisert i mai i år, og i Polen svarte to av tre respondenter at situasjonen har blitt mye verre for den skeive befolkningen. De trekker fram opprettelsen av 30 såkalte LHBT-frie soner i landet og angrep på prideparader.

Jeg er glad for at Europaparlamentet fordømte dette. Land i Europa som krenker menneskerettighetene, bør ikke motta noen form for økonomisk støtte fra EU eller EØS. Men vi kan ikke bare se på Polen. Vi ser nye undersøkelser som viser at en lang rekke europeiske land har økende tilfeller av vold mot LHBT-befolkningen. Politiske ledere bruker hets for å sikre seg makt, og

religiøse ledere har gjort homofili til en kampsak. «For å rense vårt blod, hvis det er noen homofile her, ta dem», sa Tsjetsjenias president Ramzan Kadyrov i et intervju med amerikanske HBO i 2017. Han ville neppe sagt det om det ikke falt i god jord hjemme.

Hets mot homofile ser dessverre ut til å være en sikker vinner hvis man vil oppnå folkets hyllest. I land som Tyrkia, Russland, Uganda og Indonesia er religiøse krefter en viktig årsak til tilbakeslagene vi ser. De religiøse gruppene står bak demonstrasjoner, de sprer feilinformasjon, og de har ofte sterk innflytelse på landets politiske ledelse.

Gjennom EØS-midlene er Norge en viktig kilde til støtte for LHBT-organisasjoner i 15 land i Europa. Det må vi fortsette med, for dette handler kort og godt om at vi må stå opp for retten til å være seg selv, til å elske og til å ytre seg – alltid, uansett.

Tobias Hangaard Linge (A) [12:39:52]: I fjor markerte vi at det var 75 år siden atombombene ble sluppet over Hiroshima og Nagasaki. Det er, som vi vet, første og så langt eneste gang atomvåpen er brukt i krig. Til tross for at det nå har gått 76 år, er ikke atomvåpen noe vi i dag bare leser om i historiebøkene på skolen. Tvert imot er det et våpen som har utviklet seg til å bli en av de største sikkerhetstruslene vi har i vår tid.

Med de økte spenningene i verden og den økte faren for bruk av atomvåpen skremmer det meg at den avgåtte Solberg-regjeringen hadde et så passivt forhold til nedrustingsarbeidet. Nå viser heldigvis den nye regjeringen et helt annet initiativ og kraft i det viktige arbeidet som må gjøres. Det skulle bare mangle, for ser vi tilbake, er det nettopp Arbeiderpartiet som har gått i bresjen for det internasjonale arbeidet for nedrusting. Det skjedde da Gerhardsen forbød atomvåpen på norsk jord, det skjedde da Støre tok initiativ til forbudet mot klasevåpen, og ikke minst da samme mann startet det humanitære initiativ, som den borgerlige regjeringen totalt abdiserte fra å følge da de overtok makten i 2013.

Det tok ikke lengre tid enn knappe to måneder i regjeringsskontorene før vi på ny er i ferd med å gjøre en forskjell. Som første NATO-land skal Norge nå delta som observatør på statspartsmøtene til traktaten om forbud mot kjernevåpen. Vår holdning er at det er fullt mulig å være et lojalt NATO-medlem og samtidig opptre som brobygger og pådriver for nedrusting. Vi har en annen tilnærming til en av vår tids største sikkerhetstrusler og sikkerhetsspørsmål enn det Høyre har, nettopp fordi vi satser på dialog og tilstedeværelse i fora der disse spørsmålene diskuteres. Det nytter å gå foran, for det tok ikke lang tid før den påtroppende tyske regjeringen meldte sin ankomst og sluttet seg til Norge som observatør på

statspartsmøtene, noe som gleder alle hjerter som er opptatt av nedrustingsarbeidet.

I Arbeiderpartiet er vi fryktelig klar over det viktige arbeidet sivilsamfunnsorganisasjonene gjør i kampen mot atomvåpen og nedrusting. De innhenter og formidler informasjon og bidrar til at kunnskapen om atomvåpen verden over blir stadig større. Ikke minst bidrar de til stadig å pushe oss politikere til å ta de riktige valgene. Vi ser verdien av det arbeidet som gjøres, og det er derfor Arbeiderpartiet og Senterpartiet sammen med SV i vårt budsjett tredobler potten til en tilskuddsordning for nedrusting, ikke-spredning og kjernefysisk sikkerhet fra 5 mill. kr til 15 mill. kr.

Denne regjeringen prioriterer tid, penger og oppmerksomhet til nedrusting og viser at Norge igjen ønsker å være en viktig aktør for nedrusting i verden.

Øystein Mathisen (A) [12:43:09]: Nordområdene er Norges viktigste strategiske interesseområde. Det har mange forstått lenge, og flere begynner å innse det. Forrige gang Arbeiderpartiet satt i regjering, gjennomførte vi, med daværende utenriksminister Jonas Gahr Støre i spissen, en stor satsing og et viktig løft for nordområdepolitikken. Det er på høy tid vi revitaliserer dette arbeidet.

I nordområdene møter Norge store nasjoner med sterke interesser som bare kommer til å bli økende framover. Mulighetene og verdiene i området er mange, og dette skaper også spenning og potensielt konflikter. Norge har en sterk og god tradisjon på dialog og langsiktig samarbeid med våre naboland i nord. Dette har bidratt til trygghet og stabilitet. I en verden der den geopolitiske situasjonen er ustabil, trenger vi mer ro og klokskap, og Norge har en viktig stemme og rolle framover.

De viktigste ressursene vi har i nord, er kunnskap og folk. Kun gjennom å satse på dem kan vi utnytte alle de mulighetene som er i nordområdene. Nord universitet og Norges arktiske universitet i Tromsø skal være en drivkraft i vår nordområdepolitikk i årene framover. De skal lede an i forskning på felt som skaper verdier i nord, de må utdanne og svare på de kompetansebehovene som både det offentlige og det private har, og de må lede an i å forstå den landsdelen og de områdene som nordområdene er. Det er havene, som er så rike på ressurser, klimaendringene, som merkes først og hardest her, og generelt god ressursforvaltning.

Vår evne til å satse nå vil være avgjørende for hvordan framtiden vil se ut i nord. Vi har befolkningsnedgang, vi har mangel på kompetanse, og vi har klimautfordringer som krever handling. Kun gjennom målrettet politikk som skaper arbeidsplassene, som bygger opp kunnskapsmiljøene, og som trygger samarbeid i nordområdene, vil vi være i stand til å ta den rollen vi skal ha,

og komme med de langsiktige svarene. Dagens regjering har forstått dette. De er på riktig vei, og det er viktig ikke bare for oss som bor i nord, men for hele Norge.

Bengt Fasteraune (Sp) [12:45:56]: Jeg looper lite grann tilbake til tidligere i debatten og vil gjenta det jeg sa i innledningsinnlegget mitt. Det er at regjeringen, vår regjering, foreslår et bistandsbudsjett på brutto 1 pst. Det er altså 41,1 mrd. kr, og det er en økning på 3 mrd. kr, eller 8 pst., sammenlignet med saldert budsjett for 2021. Det tror jeg er svært viktig at man er klar over.

I tillegg er det en del omrokeringer. Noen karakteriserer det som lite, noen som mye, men det er i forhold til en retning man har pekt på. Det er klart at når vi avsetter 500 mill. kr mer til det som gjelder sult og matsikkerhet, er det en retning, og det er en ønsket retning. Ja, det er riktig at man reduserer med 750 mill. kr i forhold til det budsjettet som Solberg-regjeringen la fram, men det budsjettet har aldri blitt realisert. Det er altså ikke penger i omløp. Det er penger som er lagt inn i et budsjett. Når man så beskylder regjeringen for å ha prioritert med et kraftig nedtrekk selv om man har hatt liten tid til å legge fram budsjettet, er jeg uenig i det, for det er nemlig ikke det som er blitt gjort. Dette er budsjettpenger.

Til slutt vil jeg si at når man i tillegg går inn og er tydelig på det som går på flyktninger, og når man øker kraftig, til nesten 2 mrd. kr, denne solidaritetsposten, gir det en fleksibilitet i en usikker verden, noe som er svært viktig å få fram. Jeg vil påstå at det som legges fram av penger når det gjelder utvikling, viser en retning som er valgt. Det er også slik at da ministeren kom til ny pult, var det en del papirer som var gjenglemt, som hun måtte ta beslutninger på, og som medfører at man ikke forplikter budsjettene flere år fram i tid.

Ellers tenkte jeg også å kommentere det som Hårek Elvenes var inne på. Det jeg sa, var at den vedtatte strukturen i Hæren er det man skal jobbe med når det gjelder dette budsjettet. Men som ministeren har sagt, bruker vi ekstra midler – både 40 mill. kr til Heimevernet og ikke minst 38 mill. kr til kaserner i Forsvaret – for å kunne øke muligheten til raskere å få nytt personell på plass eller øke personelloppsetningene. Det var det som var mitt budskap i hovedinnlegget.

Statsråd Emilie Mehl [12:49:08]: Svalbard er en viktig del av regjeringens nordområdepolitikk, og regjeringen ønsker å videreutvikle svalbardpolitikken på en måte som sikrer norske interesser, norsk bosetting og en bærekraftig utvikling. I forslaget til budsjetttramme for 2022 er rammen for Svalbard på 640 mill. kr. Det inkluderer både tilskuddet som er foreslått i Prop. 1 S for 2021–2022, og en økning fra den nye regjeringen, som vi har foreslått i tilleggsnummeret.

2021 har fulgt 2020 som et annerledes år på Svalbard – som på fastlandet. Virusutbruddet og de påfølgende smitteverntiltakene har fortsatt store konsekvenser for befolkningen og virksomhetene på Svalbard. Longyearbyen er et lite samfunn, og samfunnskritiske funksjoner er fordelt på relativt få personer. Et større utbrudd på Svalbard vil kunne skape en veldig utfordrende situasjon, og regjeringen har derfor bestemt at vaksineringsen av befolkningen på Svalbard med en tredje dose skal forseres for å redusere sårbarheten for et større utbrudd så mye som mulig.

Det er bred enighet om at Longyearbyen fortsatt skal være et norsk familiesamfunn. En samlet komité understreker i innstillingen at det er viktig at regjeringen fortsetter arbeidet med å sikre at Longyearbyen skal være et levedyktig norsk lokalsamfunn og administrasjonssenter, i tråd med målet om å holde oppe norske samfunn på øygruppen.

Da er regjeringen opptatt av at det skal være et trygt sted å bo. Folk og eiendom i Longyearbyen må sikres mot både snøskred og sørpeskred. Derfor sikres området under fjellet Sukkertoppen. Det arbeidet begynte i 2019 og er ventet ferdigstilt i 2022. Det er til sammen bevilget 165 mill. kr til formålet. Den nye regjeringen har vært opptatt av å komme videre med skredsikringsarbeidet fordi det fortsatt er betydelig skredfare andre steder i Longyearbyen. Vi foreslo derfor i tilleggsnummeret å bevilge til sammen 75 mill. kr til sikringstiltak mot sørpeskred fra Vannledningsdalen. Fram til de tiltakene er ferdigstilt, er skredvarsling og evakuering av lokalbefolkning de viktigste tiltakene.

I februar i år inngikk Justis- og beredskapsdepartementet kontrakt om felles operasjon mellom den nye redningshelikoptertjenestebasen i Tromsø og Sysselmesterens helikoptertjeneste. I 2022 skal det skiftes leverandør. En felles leverandør vil gi synergieffekter i form av høyere kvalitet, mer robusthet og bedre tilgjengelighet.

Det har vært bred politisk enighet om målene i svalbardpolitikken, og dem ønsker vi å videreføre. Noe som er viktig for å sikre en norsk bosetting, er å lytte til lokalsamfunnet. Derfor har også regjeringen nylig utsatt høringsfristen til ny feltsikkerhetsforskrift og nye miljøregelverk, etter ønske fra lokalbefolkningen.

Cecilie Myrseth (A) [12:52:39]: Sjelden har behovet for internasjonalt samarbeid og solidaritet vært større enn nå, i en global pandemi. Martin Tranmæl sa at man skal ha beina plantet på norsk jord, men samtidig ha blikket vendt utover. Det er et blikk som denne regjeringen har.

Norge har lenge vært en pådriver for internasjonalt samarbeid, og det arbeidet skal fortsette nå. Vårt viktig-

ste verktøy for å bekjempe denne pandemien er vaksiner. I Norge har vi en høy grad av tillit og en høy grad av vaksinerte. Disse tingene henger sammen. Vi har et åpent samfunn, tiltak baserer seg på fakta og oppdatert kunnskap fra helsemyndighetene, og det er demokratisk debatt, kontroll og styring. Vi har god økonomi, og fellesskapet ivaretas også når det står på.

Vi er enige om å sette inn nødvendige kraftfulle tiltak, også for å ta vare på arbeidsplasser og bedrifter og vårt felles helsevesen. Samtidig ser vi at det vi gjør her hjemme, er mye mindre verdt om vi ikke lykkes ute. Det kommer nye mutanter som gir store konsekvenser. Sør-Afrika berømmes, med rette, for raskt å oppdage og varsle verden om omikronvarianten. Det viser oss hvor viktig det er med internasjonalt samarbeid, der vi deler erfaringer, for pandemien er et globalt problem som fører til store nasjonale konsekvenser, men løsningene er internasjonale.

Tilgangen til legemidler, særlig vaksiner og medisinsk utstyr, er ulik, med langt dårligere tilgang til vaksiner i fattige land enn i rike. Å bedre tiltakene har vært kanskje noe av den mest omdiskuterte utfordringen under pandemien. Her har Norge et særlig viktig bidrag, sammen med Sør-Afrika, med å lede ACT-A, der man mobiliseres for å bidra. Det er særdeles viktig skal vi lykkes.

Alle land må gjøre et krafttak, og regjeringen Solberg tok et aktivt grep for å lede an i dette og har gitt viktige bidrag også økonomisk. Derfor var det litt spesielt at det ikke var lagt inn midler til dette i budsjettet man la fram i høst. Jeg er veldig glad for at denne regjeringen i tilleggsnummeret la inn 2 mrd. viktige kroner som vil ha betydning for vaksineringen og den behandlingen man gir i resten av verden. Norge skal også dele på de vaksinedosene vi ikke trenger, og regjeringen går i bresjen for å få unntak på patenter for covid-vaksinen, som er utrolig viktig for produksjon av vaksiner.

En helsekrise har blitt en sosial ulikhetskrise og en økonomisk krise. Her skal vår regjering fortsette å bidra for fellesskap og solidaritet.

Hårek Elvenes (H) [12:56:02]: Jeg legger merke til at SV både uttaler og skriver at vi skal styrke vårt nasjonale forsvar, det skal være balanse mellom forsvarsgrene, vi skal ha en forsvarspolitikken uavhengig av NATO, og i hvert fall uavhengig av USA. Da må jeg spørre SV – nå ser jeg SVs representant har forlatt salen, men jeg håper representanten vil dukke opp på oppfordring – og mitt spørsmål er: Hvordan skal dette SV-forsvaret egentlig se ut, hvis dette SV-forsvaret skal være i stand til å erstatte den sikkerhetsgarantien vi har gjennom NATO, primært fra USA, og den trygghetsgarantien som ligger i vårt NATO-medlemskap?

Man må jo ta realitetene innover seg og se den enorme ubalansen det er mellom styrkene på norsk side og Russland, som er den dimensjonerende faktoren for norsk sikkerhetspolitikk, som mange har sagt i debatten i dag. Da må SV komme opp med et svar, og hvis ikke SV kan komme opp med et svar, er dette naivt og en uansvarlig sikkerhetspolitikk.

Nordområdene har fått økt strategisk betydning. Fra å være et lavspenningsområde er det nå langt større interesse, både militært og økonomisk, for dette området. Norge har en suveren rett til å følge med på hva som skjer i våre nærområder, og hevde vår suverenitet. Det er hevet over enhver tvil at de nye russiske stillegående ubåtene utgjør en betydelig trussel mot både Norge og hele Vesten hvis de klarer å komme seg ut på dypet i Atlanteren uten å bli oppdaget.

NH90-helikoptrene var tiltenkt en rolle i ubåtjakt og sporing av helikoptre. De var også tiltenkt en rolle for Kystvakten, for å bedre Kystvaktens operasjonsradius, for å si det slik. Nå har det gått vinter og vår før NH90-helikoptrene har kommet, og de fleste er ikke i en slik operativ tilstand som det var forutsatt at de skulle være i for mange år siden.

Da kommer min andre henstilling til forsvarsministeren fra dagens talerstol. Jeg rakk det ikke i mitt forrige innlegg, men forsvarsministeren skal vite at denne salen – og jeg tror jeg uttaler meg på vegne av ganske mange parti – kommer til å følge meget interessert med på hva som skjer med NH90. Jeg legger merke til at man nå har inngått noen kontrakter med både utenlandsk og norsk industri for å forsøke å få mer ut av disse helikoptrene. Jeg vil henstille ministeren til på et egnet tidspunkt og i et egnet forum å orientere om hva som er situasjonen knyttet til NH90. Vi befinner oss i et interessefellesskap i denne saken.

Masud Gharaikhani hadde her overtatt presidentplassen.

Anette Kristine Davidsen (A) [12:59:20]: Mye av det Norge skal leve av og få inntekter av i framtiden, finnes i nord. Samtidig er det i nord at Norge møter resten av verden, og det er fortsatt Norges viktigste strategiske satsingsområde. Det er også vårt aller viktigste fredsprosjekt.

Arktis er et geopolitisk tyngdepunkt både av ressursmessige, klimamessige og militærstrategiske årsaker. Vi ser at økt aktivitet og en endret sikkerhetspolitisk situasjon gir nye behov. Samtidig gir dette også nye muligheter for Norge, og ikke minst gir det et behov for å sikre våre egeninteresser og ta ansvar for en bærekraftig forvaltning av våre næringer, som får stadig større betydning for den norske økonomien.

Men nordområdene er også folket. En ny, kraftfull satsing på nordområdepolitikken innebærer derfor også tiltak som betyr noe for vanlige folks hverdag. Her skiller Norge seg ut blant de øvrige. Vi er de som har størst befolkning nord for Polarsirkelen, og dette er noe vi er nødt til å ta vare på.

Likevel har det på tross av økonomisk vekst vært en stor nedgang i folketallet i nord. Dette er en utfordring av mange årsaker, først og fremst fordi sikkerheten og suvereniteten vår henger nøye sammen med befolkningsutviklingen i landsdelen. Uten mennesker har vi heller ingen tilstedeværelse. For at vi skal ha aktivitet, utnytte ressursene og ha troverdighet overfor våre naboer, må det bo folk i Nord-Norge og på Svalbard.

Regjeringens nordområdepolitikk illustrerer godt hvordan utenrikspolitikk og innenrikspolitikk møtes. Når vi sier at den negative befolkningsutviklingen i nord skal snus, er det både distriktspolitikk og sikkerhetspolitikk, all den tid vi vet hvem naboene våre er, og bruker tid på å føre full kontroll med våre områder i nord. Derfor har det vært behov for en ny giv i nordområdepolitikken som har større ambisjoner, som er nærmere folk, og som skal skape vekst og satse aktivt på en grønnere framtid. Der er Hurdalsplattformen tydelig.

I en tid med mer spenning og militær aktivitet er et av regjeringens svar økt dialog og samarbeid. Derfor skal vi forsterke folk-til-folk-samarbeidet og snakke med naboen, selv om vi ikke er enig i alt. Det mest sentrale i nordområdepolitikken vil være å opprettholde dialogen med naboen i øst og fremme nye tiltak for å beholde nordområdene som et lavspenningsområde. Det ville være å bygge kunnskap, skape nye arbeidsplasser av ressursene våre og bidra til å løse klimakrisen. Lykkes vi med det, vil vi styrke nordområdenasjonen Norge.

Åsmund Aukrust (A) [13:02:38]: Takk for en god debatt. Det har i hovedsak vært to temaer. Det ene har vært nordområdene, og når man hører på innleggene i debatten her, er det ingen tvil om at det er langt større ambisjoner for den nye regjeringen. Komitelederen prøvde å gjøre et poeng av at det var et lite nedtrekk i bevilgningen til nordområdene. Det skyldes jo, som hun sikkert vet, pandemien og at det vil bli mindre aktivitet. Hun burde i alle fall vite det når hun i sitt eget budsjett kuttet mer for fjoråret enn det lille nedtrekket som kom i forliket med SV.

Den andre delen har handlet om utviklingspolitikk. Der har det vært et veldig sprik på borgerlig side. Venstre har brukt all sin taletid på å snakke om et kontor i Oslo. Hele utviklings- og utenriksdebattinnlegget til Venstre handlet om opprettelse av ett kontor her i Oslo. Fremskrittspartiets leder mente at bistand er noe Norge pøser ut på løpende bånd. Høyre prøver å henge seg opp i

enkelte omprioriteringer og kaller det store kutt til bistand. Det er merkelig, all den tid det brukes 3 mrd. kr mer på bistand i 2022, med Jonas Gahr Støre som statsminister, enn det gjorde i 2021, med Erna Solberg. Ekstra merkelig blir det når Høyre er det eneste partiet, sammen med Fremskrittspartiet, som har gått til valg på å gjøre store bistandskutt. Høyre hadde dette til debatt på sitt landsmøte, og Høyres program endte opp med at de er motstandere av énprosentmålet, som det eneste partiet i tillegg til Fremskrittspartiet.

Jeg synes det er bra at debatten i dag først og fremst har handlet om prioriteringer og hva som skal være innholdet i utviklingspolitikken, for i bunn og grunn handler utviklingspolitikk om politikk. Det handler om å få til politiske endringer i nord og i sør. Regnskoginitiativet er et eksempel på det, hvor pengene har vært viktig, men det viktigste har vært hvordan man har fått til politiske prosesser. Det er en lignende måte den nye regjeringen ønsker å jobbe på, på flere andre områder, f.eks. innenfor klimatilpasset landbruk og fornybar energi, hvor vi får en dobling av midlene.

Det har vært snakk om at det at det finnes dårlige prosjekter, har vært brukt som bevis mot bistand. Vel, et dårlig prosjekt er et argument mot et dårlig prosjekt. Det er ikke et argument mot bistand generelt. Jeg vil advare mot å si at man ikke skal kunne ta risiko i bistandspolitikken, for det handler om at skal man få til endringer på bakken i de mest sårbare områdene av verden, er det åpenbart at det er risiko. For oss er det ikke et alternativ ikke å bidra for dem som trenger det aller mest.

Så har det i flere innlegg vært snakk om utdanning. Jeg tror ikke det er én i denne sal, i alle fall ikke i regjeringspartiene, som er uenig i at utdanning er veldig viktig. Det er helt avgjørende for å få til utvikling. Nettopp derfor er vi glad for at Norge fortsatt er en hoveddonor i utdanningspolitikken. Men det er ikke hovedprioriteten for denne regjeringen. Vi sier at vi skal bruke pengene også på andre områder, hvor de trengs enda mer. Vi vet f.eks. at det er vanskeligere å få finansiering til kvinners rett til abort enn til utdanning, så det er en prioritering fra denne regjeringens side.

Ine Eriksen Søreide (H) [13:06:06]: Jeg vil også takke for en god debatt. Det har vært markert både politisk enighet og politisk uenighet, som seg hør og bør i en budsjettdebatt. Det er selvfølgelig sånn at dagens opposisjonspartier også må få markere sin uenighet i prioriteringer regjeringa har gjort, spesielt det som avviker fra det budsjettet vår regjering la fram. Det gjorde også dagens regjeringspartier da de var i opposisjon, og det er en del av den politiske diskusjonen.

Bistandsbudsjettet kunne vært på 3,7 mrd. kr mer hvis man hadde fulgt det som lå i Solberg-regjeringas

budsjettproposisjon. Der har regjeringa som nå sitter, gjort noen prioriteringer. Det står de selvfølgelig fritt til, men de kan jo ikke unndra seg diskusjonen om hvilke prioriteringer de har gjort. Jeg mener man må være ærlig om de prioriteringene. Man kan ikke dra ned bevilgningene til Det globale partnerskapet for utdanning med 662 mill. kr for 2022 og på samme tid påstå at det ikke blir færre penger til utdanning, for det blir det.

Som Åsmund Aukrust helt riktig sier mot slutten, har regjeringa gjort andre prioriteringer. Det er en ærlig sak, men da kan man ikke late som om begge deler skjer samtidig, for det er klart det betyr noe at midlene til utdanning tas ned. Det er klart det betyr noe for barn som ikke får utdanning, og det er klart det betyr noe for jenter som risikerer å bli giftet bort, for skolen gir dem beskyttelse mot mer enn bare vær og vind.

Jeg vil også bare knytte et par kommentarer til spørsmålet om nedrustning, som også var en stor prioritet for Solberg-regjeringa, spesielt knyttet til verifikasjon, der vi ledet et FN-arbeid, og irreversibilitet, som nå begynner. Vi er alle enige om målet om en verden uten kjernevåpen; spørsmålet er bare hva som er den mest effektive og riktige veien dit.

Stortinget har gitt sin tilslutning til at nedrustning må være verifiserbar, irreversibel, balansert og gjensidig. I dag ruster mange av atomvåpenmaktene opp, og det er nettopp derfor det er så viktig at nedrustning skjer innenfor en ansvarlig ramme.

Et grunnleggende politisk problem med forbunds-traktaten er at et rettslig bindende instrument forsøkes etablert uten at kjernevåpenmaktene er med, og det er det stikk motsatte av hva man gjorde med kjemivåpenkonvensjonen, klasevåpenkonvensjonen og biologivåpenkonvensjonen, hvor nettopp landene som hadde disse våpnene, var de som ledet an. Det at man holder dem utenfor, er et problem. Det andre er at verifikasjonsmekanismene er svake.

Når Tyskland har signalisert at de også vurderer å delta på statspartsmøtet, begynner de i motsatt ende av den norske regjeringa ved å si at dette først skal komme etter konsultasjoner med nære allierte. Det skulle jeg ønske at også dagens regjering hadde gjort, for det ville kanskje bidratt til å ta bort noe av den uroen som er skapt gjennom regjeringas sikkerhetspolitiske linje.

Utenriksminister Anniken Huitfeldt [13:09:16]: Jeg hørte lederen av utenrikskomiteen si at regjeringas linje når det gjaldt organisering av vårt sikkerhetspolitiske samarbeid i nord, har ført til undring blant våre allierte. Det er en alvorlig påstand. Verken forsvarsministeren eller jeg har mottatt uttrykk for undring fra noen av våre allierte. Vi har mottatt uttrykk for undring fra én person, og det er fra lederen av utenrikskomiteen. Norge er

NATO i nord, og det er stor tilfredshet med den norske linja, som bygger på både avskrekking og beroligelse.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sakene nr. 1–5.

Sak nr. 6 [13:10:16]

Innstilling fra justiskomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2022, kapitler under Justis- og beredskapsdepartementet mv. (rammeområde 5) (Innst. 6 S (2021–2022), jf. Prop. 1 S (2021–2022) og Prop. 1 S Tillegg 1 (2021–2022))

Sak nr. 7 [13:10:17]

Innstilling fra justiskomiteen om Endringer i statsbudsjettet 2021 under Justis- og beredskapsdepartementet (Innst. 64 S (2021–2022), jf. Prop. 21 S (2021–2022) unntatt kap. 480, 490, 491 og 3490)

Presidenten: Etter ønske fra justiskomiteen vil den fordelte taletiden i debatten bli begrenset til 1 time og 10 minutter, og presidenten vil ordne debatten slik:

Arbeiderpartiet 15 minutter, Høyre 15 minutter, Senterpartiet 10 minutter, Fremskrittspartiet 5 minutter, Sosialistisk Venstreparti 5 minutter, Rødt 5 minutter, Venstre 5 minutter, Miljøpartiet De Grønne 5 minutter og Kristelig Folkeparti 5 minutter.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til inntil seks replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen. De som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

Per-Willy Amundsen (FrP) [13:11:46] (komiteens leder og ordfører for sakene): Som saksordfører vil jeg bare vise til innstillingen og legge til grunn at flertallet, ved regjeringspartiene og SV, vil argumentere for sine og dermed flertallets prioriteringer i dagens behandling.

Jeg vil gjerne si litt om Fremskrittspartiets alternativ. I statsbudsjettet for 2022 fremstår det svært tydelig at Fremskrittspartiet er det partiet som tydeligst blant alle løfter justissektoren. Det gjør vi ved å styrke domstolene med 42 mill. kr, styrke kriminalomsorgen med 35 mill. kr, og ikke minst ved å styrke politiet i vårt alternative budsjett for 2022. Det handler om økt tilstedeværelse og flere patruljer der ute blant folk flest for å skape trygghet i nærområdene og over hele landet. Det styrker vi med 350 mill. kr. Vi gjør også det som regjeringspartiene ikke gjør: kutter i Politidirektoratet. Det gjør vi kraftig. Vi vrir om fra politibyråkrati til polititrygghet der ute.

Vi – og dette er viktig for meg å understreke – prioriterer tydelig en sak som ofte går i glemmeboken når man ikke står midt i situasjonene. Det handler om Politiets nasjonale beredskapssenter. Det handler om de politiressursene som må være til stede den dagen det verste skjer – terrorhandlinger, men også andre hendelser på norsk jord som krever innsats fra de nasjonale beredskapsressursene.

Jeg er ikke trygg på at man i tilstrekkelig grad prioriterer Politiets nasjonale beredskapssenter. Det var en kamp for forrige regjering, da Fremskrittspartiet var en del av den regjeringen, å få gjennomført og bygd Politiets nasjonale beredskapssenter på Taraldrud. Det var en viktig sak som ble levert på tid, pris og kost, som gjør at vi nå står langt bedre rustet til å håndtere hendelser på norsk jord. Men det fordrer også at man bevilger pengene til drift fortløpende for å sørge for at vi har oppetid 24-7, 365 dager i året, når det gjelder politiets evne til å yte disse ressursene. Da må det være døgntilgjengelig.

Jeg føler meg ikke trygg på at man i den justislinjen man har i dag, via statsråd og Justis- og beredskapsdepartement til Politidirektoratet, politimesteren i Oslo og så helt ned til Politiets nasjonale beredskapssenter, styrer pengebruken. Jeg er redd for at man velger ikke å prioritere disse ressursene. Det er i så fall svært uheldig. Derfor foreslår Fremskrittspartiet 70 mill. kr ekstra for å kunne forsikre seg om at vi har disse beredskapsressursene tilgjengelig 24-7.

Vi styrker også politiet når det gjelder å sette inn de tiltakene som er nødvendig for å håndtere ungdoms- og gjengkriminalitet. Det er ingen tvil om at verken politimesteren i Oslo, Politidirektoratet eller Justis- og beredskapsdepartementet i tilstrekkelig grad har prioritert ressursbruk på dette området. Dette handler om et stadig tilstedeværende politi som skaper trygghet i gatene, som er til stede der folk beveger seg, og der folk kjenner på utrygghet. Det er slik man skaper en trygg by i Oslo, hovedstaden vår, ved å ha flere politifolk der ute. Det er ikke tilstrekkelig prioritert. Fremskrittspartiet foreslår det, men vi ønsker også å prioritere andre områder, utenfor Oslo. Vi ser at dette utvikler seg også andre steder rundt oss.

Det som er trist, er at når regjeringen legger frem en slags gjengkrimpakke, velger man å trekke frem, som ett av poengene, en kvitteringsordning for politikontroll. Det er en direkte gavepakke til gjengene i hovedstaden.

Vi prioriterer også noe som de øvrige partiene ikke gjør, å finansiere Human Rights Service. Vi foreslår å gi dem 3 mill. kr i statsstøtte.

Maria Aasen-Svensrud (A) [13:16:58]: Altfor lenge har det vært slik at offer for kriminalitet har stått i uverdige køer for å få sine saker til behandling, mens de kri-

minelle har fått strafferabatt. Opphopinger i straffesakskjeden og flaskehalser enten i domstol, påtalemyndighet, politi eller ved inntak til fengsling har alt ført til dette. Når nå regjeringen legger fram sitt forslag til statsbudsjett, ser vi at trenden er i ferd med å snu. For første gang på flere år er det endelig en balanse mellom innsatsene i justisbudsjettet. Straffesakskjeden ses igjen i sammenheng. Dette er veien å gå for å unngå flaskehalser og uheldige opphopinger, som til syvende og sist går ut over vanlige folk.

Regjeringen styrker påtalemyndigheten og staker dermed ut veien for å løse den pågående krisen. Vi har i de siste årene sett flere eksempler der overgrepssaker med kjent gjerningsperson henlegges med begrunnelsen lav kapasitet. Dette er ikke vår rettsstat verdig. Derfor er jeg glad for at regjeringen tar tak i denne alvorlige problematikken og legger til rette for å øke kapasiteten og kvaliteten i påtalemyndigheten.

Nå legger regjeringen opp til et styrket nærpolti, som vil være i tråd med intensjonene Arbeiderpartiet og Senterpartiet hadde for nærpoltireformen. Vi styrker politiet med 200 mill. kr mer enn Solberg-regjeringens budsjett. Med dette vil vi styrke grunnbemanningen, styrke dialogen med kommunene og legge til rette for et tilstedeværende, synlig og tilgjengelig politi.

I det videre er det for meg en glede å kunne konstatere at kriminalomsorgen i år – for første gang på mange år – ikke står igjen med kutt etter at statsbudsjettet er lagt fram. Regjeringen styrker kriminalomsorgen med 50 mill. kr for neste år, som i 2023 blir 100. Dette skal gå til å styrke den helt nødvendige grunnbemanningen i første linja. Dette er selve suksesskriteriet når vi vil gjenreise norsk kriminalomsorg. Jeg håper at folk – ute i fengslene og i friomsorgen – nå ser at det endelig er lys i enden av tunnelen. Det vil ta tid, men gjenreisningen har begynt.

Hele og faste stillinger og en økt grunnbemanning er noe av det viktigste vi kan ta tak i i justissektoren, etter årevis med ABE-kutt. Nok kompetente folk på jobb er suksesskriteriet for at vi skal ha en kriminalomsorg, et politi og domstoler som ikke bryter med menneskerettighetene. I fengsel skal ikke innsatte utsettes for ulovlig isolasjon. Innholdet og de viktige rehabiliterende prosessene må nå igjen bli satt i sentrum. På den måten vil f.eks. kriminalomsorgen kunne levere på sitt samfunnsoppdrag – vel vitende om at de aller fleste domfelte en dag skal tilbake og bli noens nabo.

Så noen ord om rettshjelpstiltakene: Det er stor forskjell på å ha rett og å få rett, og denne uretten er vi i gang med å ta tak i. Rettshjelpssatsen økes i dette budsjettet, den frie rettshjelpen styrkes, og barns særskilte vern styrkes.

Folk som går på jobb hver dag for din og min sikkerhet, slik de gjør i justissektoren, må gis tid og tillit til å

gjøre jobben. Politiet må ha tid til å forklare hvorfor man ble stoppet på gata. Fengselsbetjenten må rapportere på det som betyr noe, ikke rapportere kun for rapportens skyld, og så må vi telle det som teller.

Vi har tillit til våre gode folk i førstelinja og håper at vi med dette budsjettet bidrar til å gi dem mer tid til å gjøre jobben på vegne av oss alle.

Sveinung Stensland (H) [13:21:42]: Regjeringen Solberg gjennomførte en av de største reformene av norsk politi noensinne. Politireformen er stort sett svært vellykket og har løftet norsk politiberedskap til et historisk godt nivå, og reformen har gitt landet et kvalitativt bedre politi, som dessuten er økt med flere tusen årsverk. Kvaliteten i etterforskningen er hevet, beredskapen mot terror og andre typer alvorlige hendelser er kraftig forbedret, og det er innført nasjonale responstider. Politiet er inndelt i større politidistrikter for å kunne tilby en mer lik tjeneste og for å bygge større fagmiljøer.

I de siste årene har politiets etterforskningsmiljøer fått et kraftig teknologisk løft, slik at politiet kan utføre langt flere oppgaver og mer politiarbeid enn før fra patruljebilen, ute blant folk og på åstedet. Politiet er tilført nye biler og nytt utstyr for effektivt å kunne gjøre dette. Derfor er det litt leit at det en er mest konkret på i Hurdalsplattformen, er å etablere 20 nye polititjenestesteder.

For Høyre er det viktigste at politiet skal være der kriminaliteten skjer, styrket omsorg for ofrene samt å forebygge radikaliserings og ekstremisme. Regjeringen signaliserer at de ønsker et politi for gårsdagens kriminalitetsbilde, ikke fremtidens utfordringer. Hovedsatsingen er å vri ressursene i politiet over til å opprettholde flere lensmannskontorer fremfor at politiet skal rustes til å håndtere et moderne kriminalitetsbilde. Dette er en reversering av gjeldende politikk som ikke engang politiet ønsker.

Politiets evne til å avdekke og etterforske overgrep mot barn på nett er kraftig forbedret. Det skyldes bl.a. etablering av større og bedre rustede fagmiljøer både i politidistriktene og gjennom etablering av Nasjonalt Cyberkrimsenter, NC3, ved Kripos. Det er satset kraftig på å ruste politiet digitalt for å møte dette.

Dessverre er det slik at seksuallovbrudd er et av sakfeltene som øker mest hos politiet, i særlig grad overgrepssaker mot barn. Overgrepnettverk strekker seg ofte på tvers av landegrensene, noe som gjør sakene krevende å avdekke og krevende å etterforske. Nettopp derfor er denne satsingen på cyberkrim så viktig.

Antall ofre for anmeldte seksuallovbrudd under 20 år økte med 60 pst. fra 2010 til 2019. Derfor fremmet regjeringen Solberg en handlingsplan mot vold i nære

relasjoner samt en handlingsplan mot voldtekt. Begge disse planene inneholder svært viktige tiltak for å forebygge og bekjempe vold og overgrep, og vi forventer at den nye regjeringen følger opp det gode arbeidet som har blitt gjort de siste årene.

Jeg vil gi vår nye justisminister ros – ros for at hun står på for sitt fagfelt, og ros for at hun alltid svarer på de spørsmålene vi stiller. Men vi er ikke alltid fornøyd med svarene vi får. Justisfeltet er tilført flere midler etter at statsbudsjettet ble lagt frem i oktober, men jeg finner det nødvendig å minne om at målet ikke alltid er å bruke mest mulig penger, det er å bruke pengene best mulig. Jeg er ikke sikker på at det alltid er tilfellet når det gjelder både politireform og domstolsreform og reversering av enkelte av de tiltakene.

Jeg konstaterer at regjeringen jobber aktivt nettopp for å reversere domstolsreformen, som flere av kollegane sier at de skal gjøre, og justisministeren har garantert skal gjennomføres. Ja, de sier sågar at domstolene er til for folket. Ja, hvem ellers er domstolene til for? Det er jo på grunn av folket og folkestyret, demokratiet, at vi har domstoler, så det er en rar tilnærming. Domstolsreformen ble jo gjennomført for å styrke domstolene og øke rettssikkerheten, spesielt for våre barn. Vi plikter som folkevalgte å sørge for at vi har best mulig domstoler i hele landet, og nettopp det var målet med domstolsreformen. Derfor mener vi at den må stå.

Men oppi dette vil jeg signalisere at vi skal jobbe konstruktivt, vi skal peke på våre løsninger, vi skal utfordre der vi skal, og vi skal støtte regjeringen der vi er enige. Jeg ser fram til et videre samarbeid inn i et nytt år, som vel har fått en mer dyster start enn vi skulle ønske oss.

Ivar B. Prestbakmo (Sp) [13:26:15]: Staten skal sørge for enkeltmenneskets, samfunnets og landets sikkerhet og innbyggernes trygghet. Det handler for Senterpartiet om hvordan vi organiserer hverdagen i samfunnet, hvordan vi trygger land og folk. Derfor er jeg glad for at vi har en Arbeiderparti–Senterparti-regjering og en politisk plattform der man nettopp er opptatt av å sikre trygghet, god rettstrygghet og tilgjengelige tjenester for innbyggere i hele landet.

God beredskap er alltid lokalt forankret. Ressurser som skal håndtere kriminalitet, kriser, alvorlige hendelser og drive forebygging, må faktisk finnes i hele landet. Usikkerhet om dette skaper usikkerhet og utrygghet for den enkelte, for lokalsamfunn, ja i verste fall for hele landet. Derfor er det nå godt at etter en regjering som førte en politikk som innebar mer politi på kontor, lengre avstand mellom folk og politi mange plasser, der sentralisering av folk og penger syntes å være det eneste svaret, har vi nå en ny kurs. Ett viktig steg for Senterpartiet og

den nye regjeringen er et offensivt politibudsjett for hele landet med en styrking på 200 mill. kr i statsbudsjettet for 2022.

Jeg skal bruke et konkret eksempel fra min egen hjemkommune, gjengitt i VG i april i år, som understreker nettopp viktigheten av å styrke politiets nærvær i hele landet. I VG-saken beskriver brannvesenet i Salangen en hverdag der direkte brannrelaterte utrykninger har gått ned de senere årene, mens antallet totale utrykninger har økt. Svaret er dessverre at politiet ikke er der. Da kalles brannvesenet ut, er først på stedet og opplever å være stedfortreder for politiet. Brannvesenet selv anslår at det som regel tar en til to timer før politiet kommer – i dette eksemplet. Uten forkleinelse for særdeles dyktige og dedikerte politifolk: Slik skal det ikke være. Det handler om sentralisering av ressurser gjennom de siste årene, det handler om organisering, og det handler om hvordan vi faktisk velger å bygge lokalt forankret beredskap. Alt dette resulterer selvfølgelig også i økte kostnader for kommunene, i form av mer overtid, som dokumenterer realiteten.

Noe av fasiten etter den forrige regjeringen er at man la ned godt over 100 lensmannskontor i en iver etter å sentralisere politiet – og 42 domstoler i den samme sentraliseringsiveren. Senterpartiet og Arbeiderpartiet har pekt ut en tydelig retning for landets politi der alle innbyggere har krav på lik beredskap og skal kunne føle seg trygge i hverdagen. Det skal bli flere politifolk på gatene og mer synlig politi nærmere folk, uavhengig av hvor man bor. Derfor er det godt at vi gjennom budsjettforliket står sammen om satsingen på politi og påtalemyndighet, som legger til rette for økt tilstedeværelse og styrker innholdet i politiet i årene som kommer.

Justissektoren har blitt stemoderlig behandlet under den forrige regjeringen. Til tross for det har de tidligere regjeringspartiene forsøkt å skape et inntrykk av at alt er i skjønneste orden. Men etter forrige regjeringens åtte år er dessverre ikke situasjonen slik. Etter Høyre og Fremskrittspartiet i regjering er bl.a. mindre lokal tilstedeværende med svekkelse av forebyggende arbeid og dårligere politiberedskap en realitet flere plasser. Innbyggerne i de minste kommunene føler mindre trygghet. Stortingsvedtaket fra 2018 om at alle gjenværende tjenestesteder skulle styrkes, ble ikke fulgt opp av den forrige regjeringen. Tillitsvalgte, ansatte og kommuner i hele landet meldte faktisk om at polititjenestetilbudet var blitt dårligere under forrige regjering. Utfordringen er krystallklar: Det trengs en styrking av politi, påtalemyndighet og hele straffesakskjeden.

Ikke minst: Når det mange steder i landet blir slik at en av hovedutfordringene etter forrige regjering var at statlige beredskapstjenester ble fjernet fra lokalsamfunn og det kommunale brannvesenet sto igjen som

også nærpolti, da trengs det en ny retning. For å illustrere det med en Twitter-melding fra Troms politidistrikt så sent som 26. september i år:

«Melding om brann i en bil på Kistefossbrua, fv 851. De to i bilen har kommet seg ut. Brannvesenet er på vei. Vegen er sperret av folk på stedet. Nærmeste politipatrulje er for langt unna til å kunne bidra med noe fornuftig, så vi kommer ikke.»

Dette var gjengitt i Troms Folkeblad.

Skal vi nå de målene regjeringen har satt seg, er det viktig at vi fortsetter den satsingen som nå ligger i statsbudsjettet.

Andreas Sjalg Unneland (SV) [13:31:21]: Et samfunn med små økonomiske forskjeller og store muligheter er et godt samfunn å bo i. Da må vi sørge for at på alle samfunnsområder har folk de samme mulighetene, uavhengig av bakgrunn. En bauta i det juridiske miljøet, Jan Fridthjof Bernt, uttalte for få år siden at påtale- og rettsapparatet er de samfunnsarenaene hvor ulikheten er størst i landet vårt. Det er et utsagn som ble så altfor godt illustrert gjennom Nav-skandalen – og et utsagn som dessverre er like sant i dag, og som altfor mange føler på kroppen hver eneste dag. Vi skaper et trygt samfunn ved å utjevne økonomiske og sosiale forskjeller i justissektoren og jobber for at det skal være like muligheter i rettssystemet for personer som opplever urettferdighet, eller blir offer for kriminalitet. Rettsstaten skal beskytte og hjelpe alle, uavhengig av folks økonomiske ressurser.

I SVs alternative statsbudsjett viser vi hvordan vi kan få til et kraftig løft av fri rettshjelps-ordningen som ville sørget for at nærmere 25 pst. av befolkningen ville kommet innenfor ordningen. I tillegg øker vi salærsatsen til bistands- og forsvarsadvokater betraktelig, og ikke minst gir vi de spesielle rettshjelpiltakene et stort løft. Vi i SV viser i vårt budsjett hvordan vi kan styrke domstolene og kriminalomsorgen, som har blitt svekket av år med ABE-kutt under de blå.

Det er et stort problem at forbrytelser som i hovedsak rammer kvinner og barn, ikke prioriteres høyt nok i dag. Altfor få voldtekts- og overgrepssaker blir oppklart av politiet, og vi trenger et taktskifte i etterforskningen av sanne saker gjennom øremerkede midler til politiet i hele landet. Det viktigste vi kan gjøre, er å hindre at overgrep skjer i utgangspunktet. Derfor er det viktig med økt satsing på forebygging gjennom en styrket seksualundervisning, gjennom et oppdatert lovverk der vi får på plass en samtykkelov, øremerkede ressurser i politiet og en styrking av krisesentrene. I vårt alternative statsbudsjett viser vi hvordan dette kan gjøres.

Alt i alt må jeg si at vårt alternative statsbudsjett er rimelig solide saker. Selv om vi ikke får flertall for SVs

budsjett, får vi flertall for en ny retning i justispolitikken etter åtte blå år. For første gang siden 2009 økes inntektsgrensen for fri rettshjelp, og den økes betydelig. Med 100 mill. kr tar vi igjen det etterslepet som har skjedd hvert eneste år siden 2009. I tillegg utvider vi ordningen til barn som berøres i utvisningssaker. Det har vært viktig for SV å peke på at denne ordningen skal utvides til stadig nye felt. Derfor er det viktig at vi også får på plass en ny lov, en ny rettshjelpslov, og den skal komme til Stortinget i løpet av våren 2023. Istedenfor å kutte bevilgningene til de spesielle rettshjelpiltakene, som høyresiden gjorde på vei ut av regjeringskontorene, øker vi potten med 10 mill. kr.

I tillegg får vi på plass et prøveprosjekt med en kviteringsordning for personer som blir stoppet på gaten. Jeg merker meg at Fremskrittspartiet allerede er skeptisk til denne ordningen, men dette er en ordning som er viktig for å styrke tilliten til politiet og hindre at etnisk profilering skjer i Norge. Til og med Erna Solberg, den tidligere statsministeren fra Høyre, var enig i at dette er noe som skjer i Norge, og noe vi må jobbe imot. En kviteringsordning er et viktig skritt på den veien.

Vi starter med å øke reisegodtgjørelsen til bistands- og forsvarsadvokater, en ordning de blå bygde ned, som vi nå bygger opp igjen.

SV kommer til å stå på videre for å gjøre enda mer for å styrke rettssikkerheten i Norge, men det vi gjør her i dag, er en rimelig bra start.

Ingvild Wetrhus Thorsvik (V) [13:36:04]: Jeg vil begynne med å takke for et godt arbeid med budsjettet i komiteen denne høsten. Budsjettet som ble lagt fram av Venstre, Kristelig Folkeparti og Høyre i høst, svarte på mange av utfordringene vi ser i justissektoren. Budsjettet leverte på politireformen, domstolsreformen og arbeidet mot vold i nære relasjoner og startet en tiltrengt endring av rettshjelpsordningen – for å nevne noe.

For Venstre har det vært viktig å fremme tiltak som sikrer likhet for loven og tilgang til rettstjenester for alle, og som styrker de institusjonene rettsstaten er avhengig av. Jeg er glad for at mange av tiltakene vi har satset på de siste årene, er videreført av den nye regjeringen og SV, samtidig som jeg registrerer kutt og prioriteringer som vi i Venstre er uenig i.

Våren 2021 gjennomførte regjeringen Venstre var en del av, domstolsreformen. Bakgrunnen for reformen var utfordringer med bl.a. manglende effektivitet og saksbehandlingstid, særlig i straffesakskjeden. Strukturen ble ansett som så utfordrende at Riksrevisjonen konstaterte at det hadde konsekvenser for rettssikkerheten til enkeltmennesker og for tilliten til rettssystemet.

Med domstolsreformen tok man Riksrevisjonens bekymringer på alvor, og det har fungert. I tillegg til mer effektiv saksbehandlingstid og høyere rettssikkerhet sikrer domstolsreformen nærhet til domstolene og kompetansearbeidsplasser i distriktene. Ikke minst muliggjøres økt spesialisering blant dommerne på ulike fagfelt. Det er riktig at dommere skal være generalister, men økt grad av spesialisering vil føre til økt kompetanse i rettskretsene, med høyere kvalitet til det rettsøkende publikum. Det er særlig viktig i barnesakene.

Etter mitt syn styrker også reformen det at vi får beholde flere av rettsstedene på mindre steder, og de er mer robuste for fremtiden, så dette er også god distriktspolitikk. Det er ikke, som det ble sagt i sted, noen rettssteder som er blitt lagt ned.

Støre-regjeringen har sendt svært uheldige, og ikke minst uklare, signaler om domstolsreformen. I regjeringserklæringen står det at domstolsreformen skal reverseres, men det framgår ikke hva som faktisk innebærer at domsleder og kommunene i rettskretsen eller de ansatte gjennom sine tillitsvalgte må være enige om å opprettholde dagens struktur. Det ligger heller ikke inne penger til en eventuell reversering i budsjettforslaget, noe som gjør forvirringen helt komplett.

En reversering av reformen er estimert til å koste 75 mill. kr samt årlige utgifter på 37 mill. kr. Det som det derimot ligger inne penger til i Arbeiderpartiet, Senterpartiet og SVs budsjettforslag, er flere embetsdommere. Ved en eventuell reversering av strukturreformen i enkelte domstoler vil man med dette tilskuddet sitte igjen med en overkapasitet man ikke får utnyttet. Det er åpenbart svært uheldig, og det spenner bein under ett av formålene med reformen, nemlig bedre ressursutnyttelse. De ansatte i domstolene fortjener større forutsigbarhet for arbeidsplassene sine og ikke en regjering som trosser faglige råd og anbefalinger.

Det sies at et liberalt demokratis styrke kan måles i hvordan vi behandler dem som har gjort samfunnet skade. Et liberalt svar balanserer straff og behandling samtidig som det gir hjelp til ofrene. For Venstre er det viktig å være en motvekt til enkeltes tankegang om at løsningen på alt er strengere straffer og økt bruk av tvangsmidler. Dette er en løsning vi ofte tyr til for å signalisere en motstand mot urett vi ser. Det er det enkleste svaret, men sjelden det riktige. Å inkludere alle i fellesskapet fra starten av er den riktige løsningen på denne utfordringen.

Venstre vil ha en kunnskapsbasert straffepolitikk med mål om rehabilitering, med mål om å få mennesker som har utøvd kriminelle handlinger, tilbake til samfunnet. Jeg håper flere er enig med meg når jeg sier at vi ikke kan straffe for hevn, men at vi må straffe for å trygge samfunnet og hjelpe menneskene som en dag skal bli

noens nabo. Det er også det uttalte målet med straff i Norge å rehabilitere og forberede straffedømte til et liv utenfor fengselet. Det er klokt både i et samfunnsøkonomisk perspektiv og for den enkelte, som fortjener et fritt liv med muligheter etter gjennomført straff.

Derfor er det utrolig viktig at innsatte har gode helse-tilbud under soning, og at de har tilgang til utdanning, aktivitet og arbeid i fengslene. Da er sjansen større for å lette overgangen til et liv utenfor fengselet.

Det er bra at justisfeltet prioriteres, men det er også viktig at midlene brukes riktig. Det håper jeg den nye regjeringen har med seg i arbeidet videre med politireformen, domstolsreformen og kriminalomsorgen. Innsatsen må alltid ligge i å sikre at alle mennesker, uavhengig av utgangspunkt, har likhet for loven og mulighet til å leve et rikt og godt liv med frihet og muligheter.

Presidenten: Vil representanten ta opp forslag?

Ingvild Wettrhus Thorsvik (V) [13:41:14]: Ja.

Presidenten: Da har representanten Ingvild Wettrhus Thorsvik tatt opp det forslaget hun refererte til.

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [13:41:27]: I dag kunne jeg tatt opp mange forskjellige temaer i et bredt spekter med mange viktige saker, men jeg ønsker å løfte vold og overgrep, for det er noe av det mest alvorlige som særlig barn og unge kan oppleve, men som selvsagt er vondt for alle. Derfor har vi som samfunn et ekstra stort ansvar for å forebygge. Vi har et ansvar for å forebygge all kriminalitet, men overgrep rettet mot spesielt barn og unge tenker jeg er noe av det aller viktigste vi som politikere må jobbe med. Ettersom kriminalitetsbildet endrer seg stadig vekk, må vi som politikere og myndighet jobbe med en måte som er tilpasset dagens utfordringsbilde, for å kunne redusere overgrep, for å redusere de vonde hendelsene som dessverre skjer i økende grad.

Vi ser en økning, og vi ser en økning i antall anmeldte seksuallovbrudd mot barn, særlig på digitale flater – knyttet til internett, knyttet til spill, knyttet til ulike sosiale medier. De endringene som skjer, må møtes med ny kunnskap og nye metoder for å forebygge og for å avdekke at hendelsene skjer. Slik sett er det bra at det er et økt antall anmeldelser, for frykten er at veldig mye av det kan være tall som før ikke ble oppdaget.

Politiet kan heller ikke løse oppgavene alene, men politiets arbeid er helt avgjørende for at vi skal lykkes. Siden mange av overgrepene skjer i tilknytning til digitale plattformer, mener vi at vi må styrke arbeidet knyttet til kriminalitet i det digitale rommet. Derfor foreslo vi da vi var i regjering, å øke bevilgningene til politiets nettpatrulje og til digitalt politiarbeid. Vi fremmet tidligere i

høst en egen strategi for digital trygghet for å beskytte barn og unge.

Et av tiltakene i den strategien var at man skulle jobbe videre med nettopp å få bedre kunnskap om hva som faktisk er viktig, og vi foreslo en stortingsmelding om temaet. Det håper jeg justisministeren og barne- og familierministeren følger opp videre, for det er et felt som trenger fullt fokus.

I tillegg la vi også fram en strategi mot internettrelaterte overgrep mot barn. Den strategien inneholder ca. 30 tiltak med ulike forslag til hvordan vi kan sikre at barn kan ha en trygg digital oppvekst. Vi må erkjenne at bruk av teknologi og internett, når den har utvidet seg så enormt, gjør det enklere å komme i kontakt med barn, enklere å dele f.eks. overgrepsmateriale og lettere å utnytte barn og unge. Det må vi gjøre noe mer med.

Man ville aldri sluppet et barn alene ned til sentrum eller ned for å bade. Man ville fulgt det. Veldig mange får i dag med en mobiltelefon eller en iPad tilgang til internett, som egentlig gir tilgang til alt uten at vi følger dem godt nok opp. Dermed er det ikke bare politiets jobb. Det er så mye annet som må være på plass, både må vi som foreldre gjøre en mye bedre oppgave og få hjelp til å gjøre den på en god måte, og skole og andre instanser må være til stede, men politiet har en viktig, viktig jobb å gjøre.

I plattformen til Støre-regjeringa er det ett punkt jeg er glad for står der. Det er at man ønsker å komme med en ny opptrappingsplan mot vold og overgrep. Vi krevde en da Kristelig Folkeparti var i opposisjon. Den kom i 2016, og vi fikk lov til å være med på å følge den opp gjennom budsjett samarbeid og i regjering. Det er et enormt viktig arbeid, men – som sagt – når man ser at økningen knyttet til vold og overgrep bare fortsetter, mener jeg det er viktig at den nye regjeringa prioriterer det høyt.

Andre tiltak på dette feltet er f.eks. omvendt voldsalarm, som vi dessverre har sett at bruken av har vært altfor dårlig. Bruken har blitt tredoblet de siste årene, men det er fremdeles altfor få som blir idømt omvendt voldsalarm. Det å pålegge overgriperen byrden med å bære voldsalarmen mener jeg er helt riktig, og det gjør det også lettere for dem som har vært utsatt for overgrep, å kunne leve et friere liv.

Jeg ønsker å løfte Statens barnehus, som også er et viktig tiltak i opptrappingsplanen og i arbeidet mot vold og overgrep, særlig mot barn. Det er for barn under 16 år, der man kan gjennomføre avhør, ha rettsmedisinske undersøkelser og gi både rådgivning og noe behandling. Jeg så det kom en rapport med over 30 ulike tiltak man anbefalte for å styrke rettssikkerheten – og som vel Politidirektoratet fikk. Jeg mener den må følges opp, for det er veldig mye bra. Det har skjedd en enorm utvikling på fel-

tet, men det er fremdeles mye arbeid som gjenstår, og da er det viktig at regjeringa følger det opp for å sikre at barn får en trygg og god oppvekst, og for at det legges et godt grunnlag for deres oppvekst.

Statsråd Emilie Mehl [13:46:47]: Regjeringen ønsker å legge til rette for et samfunn som kan baseres på trygghet i hverdagen og god rettssikkerhet for innbyggere i hele landet. Vi vil prioritere forebygging mot alvorlige hendelser og legge til rette for at ressurser fra politiet og nødetatene er tilgjengelige når, dessverre, alvorlige ting først skjer.

Den nye regjeringen ønsker å snu utviklingen vi har sett under den tidligere høreregjeringen. Vi ønsker å motvirke sentralisering, sikre at flere av ressursene og de økonomiske midlene kommer befolkningen til gode i lokalsamfunn over hele landet, i stedet for at vi bruker for mye penger på byråkrati og sentraliserte felles-tjenester.

Mange av de grepene vi ønsker å gjøre, kommer til å ta tid. Vi skal evaluere nærpolitireformen. Vi skal gå gjennom Politidirektoratet. Vi skal ta tilbake domstolstrukturen. Vi skal bedre innholdet i soningen og følge opp innsatte i fengsler bedre. Vi skal ha en opptrapplingsplan mot vold og overgrep, spesielt mot barn og unge, og vold i nære relasjoner. Alle disse tingene kommer vi til å jobbe med over lengre tid. Men i tilleggsnummeret til statsbudsjettet for 2022 og i budsjettavtalen med SV i Stortinget følger vi opp ambisjonene i Hurdalsplattformen med en gang.

Vi har lagt inn en solid styrking på hele justissektoren. Vi styrker politiet. Vi styrker domstolene. Vi styrker kriminalomsorgen. Vi styrker beredskapen i Sivilforsvaret. Vi har skredsikring på Svalbard. Det har vært viktig for denne regjeringen å se hele justissektoren fra begynnelsen.

Regjeringen foreslår å styrke politiets budsjett med 200 mill. kr mer enn høreregjeringen. Det er fordi vi mener det er viktig at vi får midler som kan gjøre det mulig å øke bemanningen med flere politifolk som er til stede lokalt, i lokalsamfunn, i bydelene i Oslo f.eks., men også i områder og distrikter i landet hvor bemanningen har gått ned. Disse pengene skal i hovedsak gå til det.

Regjeringen har også en ambisjon om å opprette 20 nye polititjenestesteder i den neste fireårsperioden på grunn av signalene som kommer fra mange steder i landet, om at politiet er for langt unna etter reformen, og det skjer for ofte at brann- og redningsvesenet må ta belastningen for det, som det har vært vist til tidligere i debatten. Vi skal derfor sette i gang en dialog om opprettelse av tjenestesteder i kommuner og politidistrikt hvor det er et lokalt ønske om det, eller hvor det geografiske

bildet eller kriminalitetsutfordringer tilsier at tilstedeværelsen bør styrkes, i løpet av 2022.

Så vil jeg også vise til at vi i budsjettavtalen med SV foreslår, i tillegg til styrkingen av politiet, en styrking på 5 mill. kr til Statens barnehus, noe som også er viktig for å sikre god oppfølging av barn og unge som kan være i veldig vanskelige situasjoner i forbindelse med straffesaker, og oppfølging i hele landet.

Den samlede saksbehandlingstiden i politiets straffesaksbehandling er for høy, og den samlede oppklaringsprosenten er for lav. Derfor foreslår regjeringen nå i tilleggsproposisjonen og i budsjettavtalen med SV 26 mill. kr til å styrke kapasiteten og kvaliteten i påtalearbeidet i politiet. Det er en viktig styrking for å kunne redusere restansene, altså køene, i straffesakskjeden. Målet er at flere saker skal oppklares raskere, og det handler om å styrke innsatsen mot vold og overgrep og sikre at saker kan etterforskes i stedet for at de blir liggende i kø, noe som f.eks. kan føre til strafferabatt, som vil stride mot den allmenne rettsoppfatning på grunn av at sakene har blitt liggende for lenge. Det ønsker vi å jobbe for å motvirke.

Det er viktig med en god balanse i straffesakskjeden. Det har denne regjeringen vært opptatt av fra begynnelsen. Når politiet og påtalearbeidet styrkes, må også domstolene styrkes. Regjeringen ønsker å øke antallet embetsdommere, særlig i de minste domstolene. Det gjør vi fordi det vil være et viktig bidrag til å redusere sårbarheten i de minste domstolene. Vi ønsker å følge opp utfordringene Domstolkommisjonen har pekt på, med å gå bort fra enedommerembeter. Norge har hatt utstrakt bruk av dommerfullmektiger. Dette tiltaket vil bidra til at man kan få embetsdommere i stedet for dommerfullmektiger en del steder hvor det har vært for mange dommerfullmektiger opp mot hvor mange dommere man har.

For å redusere tidsbruken og køene i domstolene må vi også gjennomføre et digitaliseringsløft. Det er viktig for regjeringen at alle rettsstedene og domstolene får være med på det løftet. Derfor foreslår vi også å bevilge 30 mill. kr til å fortsette digitaliseringsarbeidet til domstolene, og 25 mill. kr av disse skal gå til å videreutvikle automatisering og digitalisering av den elektroniske informasjonsutvekslingen mellom aktørene i straffesakskjeden.

Innenfor kriminalomsorgen er det et mål å tilbakeføre flere domfelte etter soning til et liv uten kriminalitet. Hvis vi skal klare det, noe alle i samfunnet er tjent med, må vi ha et riktig innhold og oppfølging i straffegjennomføringen, og de som jobber i fengslene, må ha tid til å gjøre den jobben. Regjeringen foreslår derfor 50 mill. kr til økt bemanning i kriminalomsorgen. Formålet med det er ikke bare å ha flere folk på jobb – for det sin skyld alene. Det handler om at vi ønsker å fore-

bygge isolasjon. Vi ønsker å fylle soningen med innhold, og vi ønsker at tilbakeføringsarbeidet skal være enklere både for dem som jobber i fengsel, for de innsatte det gjelder, og for storsamfunnet. Det er spesielt viktig for unge domfelte. Så skal vi legge til rette for mer likeverdige forhold mellom kvinner og menn i straffegjennomføringen, tettere oppfølging av domfelte med rusproblemer og mer tilrettelagt oppfølging av forvaringsdømte.

I budsjettavtalen mellom regjeringspartiene og SV er det også en solid satsing på fri rettshjelp. Gjennom de bevilgningene vi nå får i budsjettavtalen, vil man få en oppjustering av satsene for fri rettshjelp på 30 pst., og man vil favne en betydelig større andel av befolkningen gjennom den ordningen. Det mener jeg er positivt. Det er bra og viktig at flere som er i en krevende situasjon, får fri rettshjelp.

Så er det viktig for regjeringen at vi ikke er ferdig der. Vi skal gå gjennom rettshjelpsordningen og komme tilbake til hvordan vi kan endre den for å sikre en bedre ordning som hjelper flere av de sårbare menneskene i samfunnet.

På beredskapsområdet har det vært viktig for regjeringen å styrke Sivilforsvaret, som er en sivil statlig beredskapsstyrke for uønskede hendelser i fredstid. De finnes også i hele Norge og er en viktig del av lokal beredskap mange steder. Vi ønsker å legge til rette for bedre vedlikehold av materiell og mer ressurser til øving og opplæring av mannskapet i Sivilforsvaret. Vi vet at Sivilforsvaret har en utrolig viktig rolle når det gjelder. De har hjulpet oss i covid-pandemien. De har hjulpet oss i hendelser med skogbrann og mange andre ting rundt i Norge, og derfor foreslår vi å starte med å ta igjen utstyrs-etterslepet etter forrige regjering ved å bevilge 10 mill. kr til det samt å øke øvingsaktiviteten.

I Gul bok ble det foreslått å styrke redningsberedskapen i Nord-Norge, som gjelder etablering av redningshelikopterbase i Tromsø. Denne regjeringen stiller seg bak det tiltaket.

Til slutt vil jeg si at det er viktig for denne regjeringen å ha nasjonal kontroll, nasjonal sikkerhet høyt på dagsordenen. Trusselaktører bruker i stadig større grad økonomiske virkemidler for å sikre seg kontroll og innflytelse i Norge. Derfor foreslår regjeringen å styrke Nasjonal sikkerhetsmyndighet med 17,5 mill. kr for å forebygge at utenlandske aktører kan gjennomføre oppkjøp som truer nasjonale sikkerhetsinteresser.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Sveinung Stensland (H) [13:56:58]: Jeg vil gjerne utfordre statsråden på noe hun ikke var inne på i sitt innlegg, nemlig koronastillingene i politiet. Da Høyre styrte i Justisdepartementet, sikret vi det største permanente bemanningsløftet for politiet i moderne tid, og i bud-

sjettet for i år økte vi politibudsjettet med nærmere 0,5 mrd. kr for å omgjøre 400 såkalte koronastillinger til faste stillinger. Politiets fellesforbund kan nå fortelle at kontraktene til flere av dem som har hatt slik stilling, utløper om få dager – og det er problematisk både for politiet og ikke minst for dem som nå har en uavklart stillingsbetegnelse. Har justisministeren en plan for hvordan disse stillingene skal sikres i nær fremtid?

Statsråd Emilie Mehl [13:57:49]: Denne regjeringen har foreslått 200 mill. kr mer for å styrke politiet, og det skal i hovedsak gå til økt bemanning. Det vil gjøre det mulig å ansette flere permanent.

Når det gjelder de stillingene som har vært midlertidige, er det i utgangspunktet vårt ønske å videreføre dem, men så har høyre regjeringen skapt en krevende budsjettsituasjon for mange politidistrikter. Det gjør at penger som var ment å gå til faste stillinger, eller forlenget av midlertidige stillinger, må brukes på f.eks. innkjøp av utstyr, politibiler, vedlikehold og annet. Det er en utfordring vi nå ønsker å rydde mer opp i.

Sveinung Stensland (H) [13:58:32]: Jeg konstaterer at man ikke har en plan for hvordan disse stillingene skal sikres. Men jeg har et annet spørsmål, som gjelder domstolsreformen. Høyre har ved flere anledninger stilt spørsmål rundt domstolsreformen og kriteriene for en reversering, som statsråden selv har garantert skal komme. I noen av svarene har det blitt pekt på at dersom det er lokal enighet, skal reformen reverseres, og dersom det ikke er lokal enighet, skal den ikke reverseres. Vi blir ikke helt kloke på hva som er svaret.

Mitt spørsmål er: Hva skal til for at en domstolsreform blir reversert i en rettskrets? Er det slik at et flertall av kommunene må ville det, eller at et flertall av kommunene ikke må ville det? Må det være full enighet, eller er det nok at én kommune vil reversere – og så blir det reversert?

Statsråd Emilie Mehl [13:59:22]: Det jeg har sagt, er at vi ønsker å komme med informasjon om hvordan denne prosessen skal gjøres, så snart som mulig, for jeg ønsker å gi forutsigbarhet for den. Vi har som utgangspunkt etter Hurdalsplattformen at vi skal gjeninnføre den tidligere strukturen, med mindre det er enighet mellom kommunene, domstolsleder og tillitsvalgte om å beholde dagens struktur. Da kan jeg berolige representanten med at han, på lik linje med alle andre, kommer til å få informasjon om dette når vi er klare til å gi det. Inntil videre jobber vi med å slutføre en løsning i departementet fordi jeg er opptatt av at det skal bli en ryddig prosess. Jeg ønsker å gjøre det arbeidet grundig før vi kommer tilbake.

Per-Willy Amundsen (FrP) [14:00:28]: Statsråden var inne på beredskap. Det er mange viktige forhold som må ivaretas i norsk beredskap, også Sivilforsvaret. Jeg er enig med statsråden i det, men et av de aller viktigste er at etter de grusomme hendelsene som skjedde for ti år siden, var en av de viktige sakene som ble vedtatt og gjennomført under forrige regjering, å få på plass Politiets nasjonale beredskapssenter på Taraldrud og utstyre dem med beredskapsressurser som skal være tilgjengelige. Det var en forutsetning hele veien – hele veien – at vi har beredskapsressurser der som er tilgjengelige 24-7, 365 dager i året. Kan statsråden forsikre oss om at det er tilfelle i dag, at de nasjonale beredskapsressursene ved Politiets nasjonale beredskapssenter er tilgjengelige 24-7? Vil hun garantere at så også vil være tilfelle i 2022?

Statsråd Emilie Mehl [14:01:31]: Så vidt jeg kjenner til, fungerer Politiets nasjonale beredskapssenter godt og etter intensjonen. Så er det mange andre ting enn akkurat det som også er viktig for beredskapen. Det er en støttefunksjon, og det er en funksjon som vil ha en begrenset geografisk rekkevidde i Norge. For denne regjeringen er det viktig at vi fortsetter det gode arbeidet vi har på Politiets nasjonale beredskapssenter, i tillegg til at vi bygger opp beredskapen i politidistriktene og ved de lokale politistasjonene rundt i hele Norge, for det vil også være viktig.

Per-Willy Amundsen (FrP) [14:02:13]: Det er helt klart at også IP3-funksjoner er viktige å ha der ute, og det er også en del av oppgaven som Politiets nasjonale beredskapssenter skal bidra med, nemlig å gi trening og øving til den delen av politiet der ute.

Poenget er at det som har vært en forutsetning når Stortinget har behandlet saken, når forrige regjering har behandlet saken, og egentlig en enighet i denne sal, har vært at de nasjonale beredskapsressursene på Taraldrud skal være til stede 24-7, sånn at dersom det er påtvingende nødvendig å benytte beredskapstoppen, eller bombegruppen må gjøre en innsats, uansett når det er på døgnnet, så skal de ressursene være tilgjengelige.

Derfor gjentar jeg mitt spørsmål, for dette er særdeles viktig. Dersom dette ikke er tilfelle, kan vi havne i en situasjon der vi ikke har det innsatspersonellet som er nødvendig for å håndtere en terrorhendelse på norsk jord. Jeg spør igjen: Kan statsråden forsikre Stortinget om at disse ressursene er til stede 24-7?

Statsråd Emilie Mehl [14:03:16]: Jeg kan gjenta det jeg svarte. Jeg har ikke grunn til å tro at Politiets nasjonale beredskapssenter ikke er tilgjengelig for politidistriktene sånn som intensjonen er. Det har jo vært hendelser i høst hvor de har stilt opp, f.eks. ble de umiddel-

bart rekvirert etter hendelsen på Kongsberg, så vidt jeg kjenner til. Det er en ressurs som er tilgjengelig, så langt jeg kjenner til.

Andreas Sjalg Unneland (SV) [14:03:58]: En rettsstat koster penger, og la det ikke være tvil om at forsvars- og bistandsadvokater i Norge får for lavt salær. Vi får gjort noe i budsjettenigheten, men det er fremdeles mye som gjenstår.

Ett av kravene som har vært viktige i den aksjonen som nå pågår, også i landets høyesterett, er å sikre advokatene en reell forhandlingsrett. I forrige periode stemte Senterpartiet, Arbeiderpartiet og SV for et godt forslag. Det var faktisk helt i tråd med Advokatforeningens krav, der vi ble enige om å fremme forslag til ulike modeller for årlige drøftinger eller forhandlinger mellom staten og Advokatforeningen ved fastsettelse av den offentlige salærsatsen.

Det som er fint, er at nå er det flertall blant disse partiene for nettopp å kunne få til noe sånt. Så mitt spørsmål til ministeren er om regjeringen jobber med et forslag om forhandlingsrett for advokater, eller om regjeringspartiene har endret standpunkt i denne saken.

Statsråd Emilie Mehl [14:04:56]: Dette er spørsmål som det er naturlig å vurdere inn mot det neste statsbudsjettet.

Jeg kjenner til at det er et stort engasjement for både det representanten tar opp knyttet til salærsats og forhandlingsrett, og også f.eks. fraværsgodtgjørelse og andre ting i advokatmiljøene.

Jeg kan ikke forskuttere eller gi noen lovnader nå om at de vil få sine krav innfridd. Jeg mener at vi har gjort viktige løft for rettshjelpsområdet og også advokatene ved at vi faktisk løfter salærsatsen, noe som ikke lå inne i budsjettet fra Solberg-regjeringen. Jeg er klar over at vi fortsatt har en vei å gå hvis vi skal legge advokatenes ønsker til grunn, men jeg vil invitere dem til videre dialog om disse tingene.

Ingvild Wetrhus Thorsvik (V) [14:06:01]: Justisministeren var i innlegget sitt inne på unge som både lovbytere og fornærmede. Justisministeren nevnte også i VG i forrige uke at det skulle opprettes et pilotprosjekt med et exit-program for ungdom. Dette er allerede noe av det som det jobbes med i konfliktrådene, med ungdomsreaksjonene, som regjeringen og SV kutter i dette budsjettet.

Konfliktrådene spiller en utrolig viktig rolle i å hente inn ungdom som har gjort kriminelle handlinger, og det er særlig viktig for ungdom som står på terskelen til gjentagende kriminalitet og andre utfordringer.

Det er viktig at vi som samfunn stiller opp med et godt og tilpasset tilbud til den enkelte ungdom sånn at

man kan forhindre ny kriminalitet. For at reaksjonene skal funke, er man avhengig av at ungdommen er motivert, og at oppfølgingen er individuelt tilpasset. Da er det veldig synd at man med dette kuttet mister den kompetansen som allerede ligger i konfliktrådene i dag.

Er det sånn at statsråden tenker at dagens ungdomsreaksjoner ikke er egnet for å nå disse ungdommene som skal nås av exit-programmet?

Statsråd Emilie Mehl [14:07:06]: Jeg tror det er helt avgjørende at vi bygger videre på ungdomsstraffen, og at den oppfølgingen man har av unge kriminelle, skjer på både en individuell, godt tilpasset måte og så raskt som mulig etter at den unge personen har begått kriminalitet, eller har blitt involvert i noe som gjør at man havner i det sporet.

Når det gjelder det konkrete kuttet, er det et kutt Solberg-regjeringen selv la inn. Bevilgningen var opprinnelig på 5 mill. kr, som Høyre og Venstre reduserte til 3 mill. kr. Vi har valgt å ta det helt ut, fordi det, så vidt jeg vet, er poster som har vært og var ment å være midlertidige, og vi fant ikke grunn til å videreføre dem i dette budsjettet.

Vi vil jobbe videre mot ungdomskriminalitet og for å følge opp unge kriminelle på bred front, og det er mange andre ting enn dette som også blir viktig nå.

Presidenten: Replikorkordskiftet er avsluttet.

Odd Harald Hovland (A) [14:08:23]: Justissektoren er ein del av grunnmuren i eit demokrati. Det handlar om rettssikkerheit, tryggleik, effektiv kamp mot kriminalitet og god rehabilitering. Verksemdene i sektoren er ansvarlege for grunnleggjande funksjonar i samfunnet. Befolkninga skal kunne ha høg tillit til at desse oppgåvene vert tekne hand om på ein god måte. Dette budsjettet legg eit godt grunnlag for at vi styrkjer den tilliten. Budsjettet er ei gjennomgåande styrking av heile justisfeltet.

Politiet er ein sentral aktør i sektoren, og politireforma har endra norsk politi. Det er nødvendig at politiet, saman med offentleg sektor elles, endrar seg i tråd med samfunnsutviklinga. Arbeidarpartiet måtte likevel på eit tidspunkt trekkje si støtte til reforma, bl.a. med bakgrunn i at høgeregjeringa ikkje gjennomførte reforma i tråd med det vi meinte var intensjonen, og at reforma var underfinansiert.

I politidistrikta har det vorte bygd opp sterke funksjonelle driftseiningar og fagmiljø. Dette er gjort for å handtere alvorleg kriminalitet og kriminalitet som tek nye formar, ofte nettbasert. Denne styrkinga av dei funksjonelle driftseiningane har vore sterkare enn oppbygginga av dei geografiske driftseiningane. Dette er beskrevet i Politimeldingen – et politi for framtiden, publi-

sert i 2020. Eg vil gå så langt som å påstå at styrkinga har skjedd på kostnad av dei geografiske driftseiningane. Dette har ført til ei sentralisering av ressursar.

Det er dei geografiske driftseiningane som sørgjer for vakt og beredskap. Det er dei geografiske driftseiningane som sørgjer for at innbyggjarane ser politiet, og det er dei geografiske driftseiningane som etterforskar meste parten av den kriminaliteten som rammar folk. Den førre regjeringa la i sitt forslag til budsjett inn at dei 400 melombelse såkalla koronastillingane vert permanente, og at desse i hovudsak skal gå til å styrkje dei geografiske driftseiningane. Det er ei erkjenning av at reforma har vore underfinansiert, og at det rundt omkring i politidistrikta har vore ei klar skeivfordeling av ressursar.

Innbyggjarundersøkinga for 2019 viser at innbyggjarar som ikkje oppfattar at politiet er regelmessig synleg i deira lokalområde, eller at politiet er regelmessig i kontakt med lokalområda, kjenner seg mindre trygge enn fleirtalet. Når det gjeld responstid, innfridde samla sett ikkje politiet krava til responstid i 2019.

Det viktigaste er å sørgje for at kriminalitet og uønskte hendingar ikkje skjer. Det lokale politiet i heile landet må styrkjast, både for å sikre betre førebygging og for å få raskare respons ved alvorlege hendingar.

Ein desentralisert politistruktur sikrar beredskap og nødvendig lokalkunnskap hos politiet. Ein god beredskap krev klare ansvarslinjer og lokal forankring. Den viktigaste beredskapsressursen er det lokale politiet, i samarbeid med kommunane, helsetenesta og brann- og redningsvesenet.

Så er det sånn, som nemnt tidlegare, at nye former for kriminalitet gjerne er nettbaserte. Det er derfor viktig at arbeidet med digital sikkerheit vert styrkt. Det betyr bl.a. at politiet må vere til stades i kvardagen til folk, også i den digitale kvardagen.

I dette budsjettet legg regjeringa vekt på auka lokalt nærvær og samarbeid, også i det digitale rommet. Regjeringa foreslår i sin tilleggsproposisjon ei satsing på politiet som legg til rette for ein styrkt kamp mot kriminalitet, betre førebygging og betre etterforskning. Tiltak som styrkt grunnbemanning og dialog med kommunane om lokale tiltak og tilsetting av sivil kompetanse kan leggje til rette for meir nærvær og eit synleg og tilgjengeleg politi.

Regjeringa styrkjer innsatsen mot organisert digital kriminalitet og annan alvorleg kriminalitet, bl.a. gjengkriminalitet, vald i nære relasjonar og seksuelle overgrep.

I 2022 skal ein setje i gang ein dialog om oppretting av tenestestader i kommunar og politidistrikt der det er eit lokalt ønske om det eller der geografiske faktorar eller kriminalitetsbildet tilseier at dei bør verte styrkte.

Med dette vil politiet være bedre rusta til å innfri dei forventningane innbyggjarane har til etaten.

Ingunn Foss (H) [14:13:41]: Åtte år med borgerlig regjering har ført til at vi har en justissektor som er bedre i stand til å håndtere dagens og framtidens utfordringer enn noen gang. En kraftig styrking av budsjettene har ført til flere ansatte og nytt og bedre utstyr i både politiet og domstolene.

Vi overtok et politi som ikke var i stand til å håndtere 22. juli-terroren, og både Gjørv-kommisjonen og politistudien konkluderte med at både organisering, samhandling og ledelse måtte bli bedre. Alle anbefalinger fra Gjørv-kommisjonen ble fulgt opp i vår regjeringstid, og målet om 2 politifolk per 1 000 innbyggere ble nådd.

Når det gjelder domstolene, konkluderte Riksrevisjonen med at rettssikkerheten for borgerne var truet, spesielt fordi fagmiljøene var for små og ressursene ikke ble utnyttet godt nok. Med andre ord var det veldig gode grunner for både politireformen og domstolsreformen.

I Hurdalsplattformen skriver regjeringen at de vil reversere både politi- og domstolsreform. Domstolene skal tilbake til gammel struktur, og flere små lensmannskontor skal åpnes igjen. Det er bekymringsfullt og sterkt beklagelig. Når verden endrer seg, må også strukturene og arbeidsmåtene endre seg. Løsningen er ikke å stå med ryggen til framtida og motsette seg alle endringer.

Hvis reversering innen politi og domstol blir virkelighet, vil det gå ut over den viktige jobben disse skal gjøre, koste mye penger og skape uro og usikkerhet for de ansatte – tid og penger som heller burde vært brukt til å tenke framover og styrke tjenestene, slik både politiet og domstolene selv tar til orde for.

Det er vanskelig å tolke regjeringens reverseringsiver på annen måte enn at regjeringen Solbergs reformer skal reverseres, koste hva det koste vil, og selv om dette går ut over både tryggheten og rettssikkerheten til folk.

Domstolsreformen er kanskje historiens minst sentraliserende reform. Ingen rettssteder er lagt ned, og ingen ansatte har mistet jobben sin. Tilbakemeldingene viser at reformen virker etter hensikten. Sakene behandles raskere, og fagmiljøene er blitt større. Rettssikkerheten for folk er styrket.

Svært tunge og viktige faginstanser har uttrykt sin støtte til domstolsreformen. Høyesterett, Juristforbundet, Advokatforeningen, sorenskrivere, Domstolsadministrasjonen, Dommerforeningen, Hovedarbeidsutvalget i Norges domstoler, en rekke statsadvokater, alle landets førstelagmenn, samt sjefen for Økokrim har advart mot en reversering.

Videre har Barneombudet og Stine Sofies Stiftelse advart om at en reversering vil kunne svekke barns retts-

sikkerhet. Barnesakene er ofte svært komplekse, og krav til kunnskap om særlovgivningen er helt nødvendig, noe som var vanskelig å få til i de små domstolene. Dagens organisering fører til at kunnskap og kompetanse kan deles blant dommerne, noe som betyr at sakene kan behandles bedre og raskere, og barn slipper å stå unødig lenge i krevende konflikter.

Det er oppsiktsvekkende at regjeringen Støre velger å overse klare og tydelige faglige råd fra det store flertallet av justissektorens viktigste fagmiljøer, og at regjeringen aktivt fremmer en politikk som vil svekke folks rettssikkerhet. Som flere av instansene var inne på i budsjettøringen, er det behov for både teknisk utstyr og bygninger, og pengene burde mye heller brukes her enn på å reversere en reform som både var nødvendig og – ikke minst – som virker etter hensikten. Nå er det på tide at regjeringen, som har sagt de skal lytte til folk, lytter til dem som ber regjeringen tenke seg godt om før de reverserer reformer som både virker og var nødvendige.

Presidenten: De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Kamzy Gunaratnam (A) [14:17:53]: Da jeg begynte på videregående skole i Oslo vest og sa jeg var fra Gro Ruddalen, var det første spørsmålet jeg ble møtt med: Hva? Bærer du pistol der du kommer fra?

Spørsmålet var sjokkerende. Likevel endte jeg opp med å le, for det var så fjernt fra virkeligheten. Men det er jo politikk som skaper holdninger, og igjen holdninger som skaper politikk. Se f.eks. til Oslo: Vi innførte sommerjobber, og da meldte politiet at dette var de roligste somrene de hadde opplevd i nyere tid. Vi hadde en omfattende barnehageutbygging, og da halverte vi kontantstøttebruken. Satser man på yrkesfag, er det flere som velger yrkesfag.

Basert på hva vi satser på, får det gitte konsekvenser. I Oslo har 97 pst. av ungdommen aldri hatt noe med politiet å gjøre. Det er også en konsekvens av politikk.

Vår ambisjon må være at politikken helst ikke fører en til vårt bord: justisfeltet. Ambisjonen bør være at det er barnehage, fellesskole og barnevern, en arbeidsplass eller Nav som fanger en opp. Men ulike vendinger i livet fører til at vi mennesker likevel må forholde oss til justisfeltet. Da må våre instanser ha nok penger til både å forebygge og reagere. Begge deler må til.

Ungdomskriminalitet har dominert mediebildet en del. Politiske ledere som kun roper etter politi, tar bare en reaktiv rolle og ikke noe ansvar i en forebyggende rolle. Begge deler må til. Derfor er det viktig at vi nå går inn med 200 mill. kr ekstra til politidistriktene, hvorav 40 mill. kr er øremerket til Oslo. Dette styrker det forebyggende arbeidet. Gutta på Holmlia så vel som jentene

på Frogner skal ha de samme folkene, vise ansikt og bygge tillit.

Politiet må få ressurser til kompetansearbeid over tid, bl.a. med gjengkriminalitet, og ikke iverksette tiltak på jojo-vis de gangene temaet dominerer i media.

Med dette budsjettet setter vi også i gang de første exit-programmene. Jeg ser fram til disse pilotene, som bl.a. vil føre til at Forandringshuset kan sette i gang piloter som jeg ønsker dem masse lykke til med.

Helt til slutt: kriminalomsorgen. Vi styrker kriminalomsorgen med 50 mill. kr. Kriminalomsorgen er omsorg og ikke oppbevaring. Mennesker skal kunne komme ut med flere og bedre verktøy enn det de kommer inn med. Da må vi ha nok ansatte til å følge det opp. Særlig unge innsatte er avhengig av et skikkelig rehabiliteringsarbeid og ikke minst muligheten til å få besøk av familie og venner. Mange gir uttrykk for at nettopp dette er en viktig del av tilbakeføringen.

Politikken må være tøff mot kriminalitet, men enda tøffere mot årsakene til kriminalitet.

Else Marie Rødby (Sp) [14:21:11]: Denne regjeringen legger til rette for målrettet styrking av domstolene. Tilgang til rettstjenester handler om grunnleggende rettssikkerhet. Det er klart at det betyr noe, slik Senterpartiet og Arbeiderpartiet ser det, at vi har domstoler spredt over hele landet, og at disse har rammer som sikrer selvstendighet, høy fagkompetanse og stedlig ledelse. Vi har et mål om at alle skal kunne kreve sin rett uansett hvor man bor, eller hvem man er, og da må domstolene være der folk er.

Det er dette som står på spill etter at den forrige regjeringen valgte å svekke domstolene ved å fjerne stedlig ledelse og gjøre dem til avdelingskontor, som ikke er det samme som en tingrett. Fullverdige domstoler i lokalsamfunnene er viktig for tillit og tilgjengelighet til rettsystemet. Regjeringen bruker nettopp derfor midler på å ansette flere dommere ved de minste domstolene og rettsstedene. Det vil, som statsråden var inne på, redusere sårbarheten til de enkelte domstolene og bety en styrking av tilbudet i deler av landet som tidligere har blitt nedprioritert. Erfaring har vist at når man legger ned tingretter, medfører det at stedlige fagmiljø forvitrer, og det har følger for rettssikkerheten til privatpersoner, næringsliv og offentlig sektor lokalt. Det øker selvfølgelig også faren for at andre tilknyttede kompetansearbeidsplasser også sentraliseres.

Regjeringen styrker også det viktige digitaliseringsarbeidet i domstolene. Der enkelte partier de siste årene både gjennom ord og handling har prøvd å gjøre det til en sannhet at et digitalisert samfunn må bety et mer sentralisert samfunn, har vi et motsatt syn. De stadig nye digitale verktøyene vi har tilgang på, legger til rette for at

vi kan styrke fagmiljøene på tvers av geografi, samtidig som domstolene er nær folk i en fornuftig og desentralisert struktur. Sånn kan jordskiftedommere som jobber f.eks. med beiterett, enten det er i Tana eller på Tynset, enkelt diskutere fag seg imellom, mens domstolene i Bærum eller Egersund f.eks. kan samarbeide om de utfordringene som ligger til større tettsteder og byer.

Det er flere i denne sal som nå bruker tid på å prøve å undergrave det arbeidet regjeringen har begynt med knyttet til gjenoppretting av domstoler over hele landet. Som statsråden allerede har sagt: Det klare utgangspunktet er at man gjeninnfører den gamle strukturen med mindre det er enighet mellom lokale aktører om noe annet.

Domstolene har sin plass i lokale fagmiljø og er en del av lokale samfunn over hele landet. Det kan ikke løses som en fjernstyrt tjeneste helt uavhengig av geografi. Derfor er det godt med et domstolsbudsjett som gjør arbeidet med desentralisering mulig, og som tar domstolene inn i framtiden med en tydelig digital satsing.

Andreas Sjalg Unneland (SV) [14:24:20]: Politikk handler om prioriteringer, og det har vært tydelig hva høyresiden har valgt å prioritere de siste åtte årene. Hvert eneste år har de klart å finne penger til nye skatte-kutt til dem som har mest, og det har ikke manglet på kreativitet for å finansiere denne skattefesten med smålige kutt – hvert eneste år. Men penger til å ruste opp kriminalomsorgen har de ikke funnet – nei, der har de valgt å kutte. Penger til å styrke rettssikkerheten for dem som har minst, har de heller ikke funnet. Der har de også kuttet. Køene i domstolene vokste til et dramatisk høyt nivå, og advokatprisene gikk til himmels. I sitt siste statsbudsjett kuttet de også støtten til de frivillige organisasjonene som jobber med rettshjelp til rusavhengige, flyktninger, gjeldsslaver – folk som har ingenting. Men penger til nye skatte-kutt til dem på toppen, det fant Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre hvert eneste år de hadde makten.

Politikk handler om prioriteringer. Sammen med regjeringen tar SV justispolitikken i en ny retning. Det vil til neste år bli ansatt flere embetsdommere der det i dag er få, noe som styrker domstolstilbudet i deler av landet som tidligere er blitt nedprioritert. Satsingen på digitalisering i domstolene økes, reisegodtgjørelsen til advokater og sakkyndige økes, bemanningen i fengselet økes, noe som styrker rehabiliteringen og ikke minst tar på alvor den kritikken Norge har fått for sin overdrevne bruk av isolasjon. Støtten til Statens barnehus økes, noe som vil gi barn som opplever forferdelige hendelser, bedre oppfølging. Politiet styrkes, påtalemyndigheten er styrket, exit-programmene styrkes, og fri rettshjelp får et etterlenget løft. Og dette er bare på justisfeltet.

Sånn er det nå på felt etter felt fordi velgerne har sagt tydelig ifra. Nå vil de ha mer, ikke mindre fellesskap. Vi omfordeler mer fra dem som har mye, til alle oss andre. Vi prioriterer ikke skattekutt til dem på toppen, men viser at det faktisk er mulig å bygge ut velferdsstaten. Økt skatt til de rikeste gir mer penger til å løse samfunnets utfordringer.

Vi i SV er glade for at vi har fått et nytt flertall i Norge, at vi nå tar samfunnet i en ny retning, men dette er bare starten. Vi kommer til å brette opp ermene og jobbe hver eneste dag for en politikk for de mange, ikke de få på toppen.

Tor André Johnsen (FrP) [14:27:15]: Fremskrittspartiet er tydelige på at vi trenger en betydelig styrking av norsk politi. Vi trenger økte bevilgninger til kriminalomsorgen og ikke minst mer penger til domstolene, både for å ta unna flere saker og også for å innføre lyd og bilde i alle rettssaler.

Det er et alvorlig tankekors at de fleste kommunestyre rundt omkring i landet, selv knøtt små kommuner som knapt har innbyggere – litt fleipete kan vi vel si at man kunne fått hele kommunen inn i kommunestyresalen – har lyd- og bildeoverføring fra kommunestyremøtene, men i rettssalene har vi det ikke.

Hvorfor er dette viktig? Jo, et sterkere fokus og styrkede ressurser på disse områdene er avgjørende viktig både for å trygge hverdagen for folk flest og for å trygge rettsikkerheten. Spesielt i Oslo, men vi ser dessverre tendenser også i andre storbyer, har vi fått større og større problemer med ungdomsgjenger, kyniske, brutale og voldelige gjenger. I Oslo har vi dessverre blitt vant til å høre om vold, voldtekter, ran, bilbranner, gjentatte skyteepisoder, drap og rett og slett regelrette henrettelser.

Det er ingen tilfeldighet at vi i Norge har hatt og fortsatt har en debatt om svenske tilstander og om Oslo ikke lenger er en trygg by. Slik kan og skal vi ikke ha det. I trafikken har vi en nullvisjon. Det vil si at ingen, absolutt ingen, skal bli drept eller hardt skadet i trafikkulykker. I trafikken snakker vi om ulykker. Som det ligger i ordet, er det ulykker – det er ikke kyniske og planlagte ran, drap eller voldshandlinger, men ulykker som kan skje, f.eks. på grunn av glatte kjøreforhold når man får sleng på bilen og kommer over i motsatt kjørebane og kan havne i en front-mot-front-situasjon.

Men kriminaliteten vi ser – spesielt i Oslo, både ungdoms- og gjengkriminaliteten – har vi ikke på grunn av ulykker. Det er kyniske kriminelle som helt bevisst planlegger å rane, skade eller drepe andre mennesker, og slik kan vi ikke ha det. Vi må også ha en nullvisjon når det gjelder brutal og voldelig kriminalitet, for en slik utvikling vi har i Oslo, må ikke aksepteres, og den må stoppes.

Da må politiet få de virkemidlene de trenger. De må få mer penger, mer ressurser. Vi styrker bl.a. arbeidet med å bekjempe ungdoms- og gjengkriminaliteten med 75 mill. kr. Politiet må også få bevæpne seg, slik at de kan beskytte både samfunnet og også seg selv, og så må vi få en slutt på den unyanserte og ensidige kritikken av politiet, noe som spesielt kommer fra venstresiden. Kritikken forsterker seg dessverre jo lenger ut på venstresiden man kommer. Jeg ser f.eks. at SV påpeker at mange opplever at de blir stoppet av politiet på grunn av hudfargen sin. SV mener tydeligvis at det er et problem at innvandrerungdom blir stoppet og kontrollert av politiet. Men kjære SV – det er en logikk i hvorfor dette skjer, hvorfor politiet stopper innvandrerungdommer og ikke gamle damer, og det kommer jeg tilbake til i mitt neste innlegg.

Ingvild Wetrhus Thorsvik (V) [14:30:31]: Politiet er samfunnets førstelinje i håndheving av rettsstaten og demokratiet. Venstre har i og utenfor regjering bidratt til at politiets driftsbudsjett har økt med over 4,2 mrd. kr, og for første gang har man oppnådd målet om to polititjenestepersoner per tusen innbyggere. Norge har dermed fått den sterkeste politibemanningen i moderne tid, og antall årsverk i politiet har økt med over 3 600.

Polititrollen er en annen i dag enn den var for noen år siden, og utviklingen i saker som overgrep på nett, miljøkriminalitet og økonomisk kriminalitet har gitt politiet nye utfordringer. Det krever mer spesialisering, fagsamarbeid og målrettet innsats på spesifikke områder.

Regjeringen og SV ønsker å starte arbeidet med å opprette 20 nye polititjenestesteder i 2022 og øke bevilgningen med 200 mill. kr. Venstre mener at dette er feil pengebruk. Man kan godt åpne en politistasjon noen timer noen dager i uken, men det er ikke sikkert det er da kriminaliteten skjer. Hvis man er utsatt for et lovbrudd, spiller det ikke noen rolle at man har en politistasjon i bygda. Det man trenger da, er en politiperson som kan bistå en eller forhindre ytterligere lovbrudd. Hvis man er fornærmet i en straffesak under etterforskning, vil man at det skal være nok etterforskere med kompetanse på plass til å kunne foreta en effektiv og grundig etterforskning. Om etterforskningen skjer fra en politistasjon i nabolaget, er mye mindre viktig.

Politets Fellesforbund har uttrykt at de ønsker at budsjettøkningen brukes på flere politistillinger framfor på nye politikontorer. Det er den nye regjeringen uenig i. De vil prioritere å opprette 20 politikontorer framfor å sikre nødvendig bemanning og kompetanse. Det er synd, for det foreligger ikke politifaglige analyser eller anbefalinger om opprettelse av 20 polititjenestesteder, ei heller om at det vil føre til styrket beredskap.

Ved å bruke midler på å opprette nye tjenestesteder risikerer man å skape en falsk trygghet framfor å bruke ressursene der de faktisk monner – på politipersonell.

Morten Wold hadde her gjeninn tatt presidentplassen.

Per-Willy Amundsen (FrP) [14:32:50]: Statsråden pekte i sitt innlegg på hvor viktig det er å styrke Siviltforsvaret. Det er jeg for så vidt veldig enig med statsråden i. Det som derimot ikke er så lett å se, er hvordan den nye regjeringen gjør det i noe særlig omfang av betydning.

Fremskrittspartiet har lenge foreslått å styrke Siviltforsvaret, og vi mener i vårt alternative statsbudsjett det er behov for å gjøre det med nærmere 180 mill. kr. Det handler om utrangert utstyr, ubrukelig utstyr tilbake fra 1950-tallet, men også om å sikre trening og sørge for at man har det personellet og den beredskapen som er nødvendig.

Da statsråden fikk spørsmål fra undertegnede om hun kan garantere for at Politiets nasjonale beredskapssenter er til stede 24-7 året rundt, tror jeg hun brukte begrepet «så vidt jeg er kjent med», eller noe sânt. Da vil jeg anbefale statsråden å gjøre seg kjent med det, for Stortinget må kunne være trygg på at Politiets nasjonale beredskapssenter er døgnkontinuerlig operativt. Det har vært en forutsetning hele veien, og når man har gjort de betydelige investeringene som man faktisk har foretatt på Taraldrud, er det også naturlig at man har driftsmidler nok til å kunne oppfylle det som var målsettingen med Politiets nasjonale beredskapssenter.

Så er det litt underlig å høre argumentasjonen for å innføre kontrollkvitteringer, som politiet nå ser ut til å bli tvunget til i hovedstaden. Det mener Fremskrittspartiet faktisk er en gavepakke til gjengene, for det vil gjøre det vanskelig for politiet å utøve utstrakt kontroll med de enkeltpersonene som helt riktig er overrepresentert i miljøet. Det er lett for at rasismekortet blir trukket når enkeltpersoner blir kontrollert flere ganger. Dette gjør politiet dårligere i stand til å utøve sitt oppdrag, og det er svært beklagelig at man velger å gjennomføre SVs radikale politikk på dette området. Det er en misforståelse at det eksisterer en slags systematisk rasisme i norsk politi, noe som er tilbakevist opp og i mente. Det vil bare gjøre situasjonen vanskeligere for alle politikvinner og -menn der ute å utøve sitt oppdrag på vegne av samfunnet.

Maria Aasen-Svensrud (A) [14:36:00]: I denne debatten er det helt tydelig at det absolutt er noen klare skillelinjer mellom høyresiden og venstresiden også når det gjelder justisfeltet. Dette får meg til å tenke på alle de debattene jeg var i i forrige periode, på Dagsnytt 18, Nyhetskanalen og her i salen, med representanter fra Høyre og Fremskrittspartiet. Temaet var

ikke overraskende – og ofte – kriminalitet. Sangen fra Høyre og Fremskrittspartiet var stort sett at nå må vi bli tøffere, vi må stramme til, vi må skru til, f.eks. når det gjelder gjeng- og ungdomskriminalitet.

Resultatet ble f.eks. at barn ble plassert i høysikkerhetsfengsel for voksne mannfolk. Hjelper det? Betjentene sier at nei, de klarer ikke å skjerme barna fra de voksne. Vi står i en situasjon hvor barn blir mer kriminelle i fengsel. Ute på gata har det heller ikke blitt bedre. Men jeg registrerer at høyresiden fremdeles synger denne sangen.

Jeg mener vi må ha en ærlig tilnærming til virkeligheten. Vi må ta inn over oss at vi som samfunn har satt oss i en situasjon der barn ned i 13-årsalderen er blitt alvorlig kriminelle. Det er et fellesskapsansvar, og vårt fellesskap har ikke vært sterkt nok. Da nytter det ikke hele tiden å gå inn med den skarpe enden. Vi må være der for det barnet når han eller hun er 4 år og trenger et tilbud i barnehagen, når det trenger et fritidstilbud som 10-åring, når det faller utenfor som 12-åring og på vei ut av skolen og inn i kriminalitet og rus som 16-åring.

Her går det skiller mellom høyresiden og venstresiden. Høyre ser ut til kun å være opptatt av å fange og ta, å være hard i klypa og «tough on crime». Da må vi gjøre som representanten Gunaratnam sa i sted: Vi må være «tough on crime», men tøffere mot årsakene til kriminalitet. Det er å være smart på kriminalitet. Vi må se sporene i et menneskes liv, det som fører fra barn til kanskje voksen mann i fengsel. Så skal politiet være til stede – forebyggende og i aktiv håndtering. Politiet må samarbeide med kommunene, være til stede og forebygge kriminalitet – ikke kun agere når kriminalitet har skjedd.

Derfor mener jeg regjeringens forståelse av politireformen er viktig. Det er et nært tilstedeværende politi der folk bor, vi trenger.

Else Marie Rødby (Sp) [14:39:03]: Kriminalomsorgen har et stort samfunnsansvar. De skal balansere hensynet mellom en straffegjennomføring som virker allmennpreventiv, og som samtidig skal sette domfelte i stand til å møte samfunnet ved endt soning. De skal hjelpe dem som skal gå fra straffedømt til å bli den gode naboen vår, og det har de de siste årene gjort innenfor svært knappe ressurser. Det er derfor et så viktig grep at regjeringen nå øker bevilgningen på dette området betydelig.

Det store antallet frivillige aktører knyttet til kriminalomsorgen gjør inntrykk på meg som ny justispolitiker – fra dem som gir gratis rettshjelp, til dem som ikke har råd selv, de som lager innhold og aktivitet i soningshverdagen, og ikke minst de som står på utsiden og venter på dem som skal tilbake til livet. De hjelper dem av oss som har falt utenfor, til å få en fot innenfor.

I Norge vokser mange tusen barn opp med at far, mor eller søsken sitter i fengsel. Det er det mye skam knyttet til. Derfor kan det være vanskelig både å håndtere det og snakke om det. Litt tilfeldig ble jeg kjent med at det finnes et eget tilbud gjennom Kirkens Bymisjon som hjelper barn og unge til å holde kontakten med sitt familiemedlem som sitter i fengsel, som hjelper til med å bygge bro mellom soning og det livet og de menneskene man skal tilbake til. Det er et utrolig viktig arbeid, når vi vet hvor krevende den overgangen er for mange. Dette representerer noe av bredden i det som ligger under kriminalomsorgens område.

Kriminalitet forårsakes av utenforskap, og kriminalitet skaper utenforskap. Selv om det er mye godt å si om det arbeidet som gjøres hver dag i kriminalomsorgen, må målet være at de skal ha ansvar for færrest mulig mennesker. Når et viktig politisk mål er å bekjempe kriminalitet, er selvfølgelig årsakene til at kriminalitet skjer, og forebygging, en viktig del av det.

Politiets hovedstrategi er forebygging, men å forebygge kriminalitet er ikke bare politiets ansvar, det går på tvers av sektorer. Det arbeidet som gjøres av f.eks. Kirkens Bymisjon i fengselstjeneste, er viktig forebygging. Styrking av kriminalomsorgen, godt tilbud og aktivitet under soning, slik denne regjeringen har forpliktet seg til, er også forebygging av ny kriminalitet.

Samlet sett gir regjeringens budsjettforslag ny retning, en retning for at folk uavhengig av geografiske eller sosiale skiller har tilgang til rettshjelp. Vi får et synlig og tilgjengelig politi i hele Norge, slik at de av oss som trenger det, får den hjelpen som er nødvendig, og de forholdene som gjør at veien fra utenfor til innenfor blir litt lettere.

Odd Harald Hovland (A) [14:41:59]: Som eg sa i det første innlegget mitt, er det viktigaste å sørge for at kriminalitet ikkje skjer. God førebygging handlar om å bruke mange verktøy samtidig. Å vere til stades og å ha lokalkunnskap er viktig. Samtidig krev det utstrekt samarbeid med andre etatar, både statlege og kommunale. Det å samordne dei tverretatlege ressursane er avgjerande for å oppnå god førebygging og effekt over lang tid. Det inneber med andre ord at politiet må ha kapasitet til å vere til stades lokalt, og at ein er til stades digitalt.

Så klarer me likevel aldri å førebyggje alt. Kriminalitet førekjem, straffbare forhold skjer. Det er òg eit førebyggjande element at straffbare forhold vert følgde opp og faktisk vert etterforska, at forhold vert oppklarte, og at gjerningspersonar vert stilte til ansvar. Det er viktig at offer for kriminalitet vert følgde opp, og at sakene deira får ei god og forsvarleg behandling. Dette gjeld særleg den alvorlege kriminaliteten, spesielt vald i nære rela-

sjonar og seksuallovbrot, og det gjeld gjennom heile straffesakskjeda, ikkje berre i etterforskningsfasen.

Me er avhengige av god og grundig etterforskning, gode og forsvarlege påtaleavgjerder og deretter domstolsbehandling innan rimeleg tid. Så må me konstatere at det er utfordringar knytte til dette. Riksadvokatembetet og statsadvokatembeta gjennomførte i 2020 den andre nasjonale kvalitetsundersøkinga av politiets etterforskning og påtalebehandling av prioriterte valdtektssaker. Resultata viste ei betring sidan 2016, men likevel er det utfordringar, også på dei høgst prioriterte sakene. Bl.a. er oppklaringsprosenten for vald og seksuallovbrot for låg, og behandlingstida er òg for lang.

For mange av dei fornærma i denne typen saker betyr lang behandlingstid at livet vert sett på vent. Det er særdeles uheldig dersom fornærma opplever ei sånn tilleggsbelastning. Det er heller på ingen måte positivt at ein gjerningsperson må vente lenge på domfelling.

Ei effektiv straffesakskjede utan unødige liggjetid er utan tvil til gagn for både offer og gjerningsperson. Difor er det avgjerande viktig at me så langt som mogleg fjernar såkalla flaskehalsar i straffesakskjeda. Per i dag er det kapasitetsutfordringar i påtalemyndigheita i politiet. Samla sett er saksbehandlingstida i politiets straffsaksbehandling for lang, og den samla oppklaringsprosenten er ikkje tilfredsstillande. Regjeringa føreslår difor i tilleggsproposisjonen å auke løyvingforslaget med 26,3 mill. kr til påtalemyndigheita i politiet, samanlikna med Gul bok. Det vil auke kapasiteten og kvaliteten i påtalemyndigheita i politiet. Saman med auken på 200 mill. kr til politiet vil dette bidra til eit viktig løft. Dette er eit viktig bidrag i å prioritere den alvorlege kriminaliteten, bl.a. vald i nære relasjonar og seksuelle overgrep.

Ingunn Foss (H) [14:45:06]: I representanten Rødbys innlegg kunne det høres ut som om vi ikke hadde fullverdige domstoler i hele landet lenger. Den nye domstolstrukturen har ført til at vi har domstoler i hele landet – vi har fullverdige domstoler i hele landet. Og nei, stedlige fagmiljøer har ikke forvitret. Tvert imot: De er blitt sterkere. Nå kan f.eks. Lista tingrett i Farsund trekke på kompetansen fra både Kristiansand og Arendal. Dette betyr at den lille tingretten kan behandle krevende saker som krever spesialisering, f.eks. i barnesaker, noe som var utfordrende i den gamle strukturen, og folk som skal i retten, trenger ikke reise noe lenger enn de trengte før.

Som jeg sa i et tidligere innlegg: Dette er kanskje historiens minst sentraliserende reform. Igjen er det oppsiktsvekkende at regjeringen ikke ser ut til å ville lytte til dem som vet hvor skoen trykker i denne sektoren.

Tobias Drevland Lund (R) [14:46:32]: Alle er avhengig av trygghet i hverdagen, og den tryggheten må

ikke begrenses av hvor tjukk lommebok man har. Derfor er kampen for å forbedre ordningen med fri rettshjelp en viktig del av kampen mot Forskjells-Norge.

I land vi ellers liker å sammenligne oss med, som Danmark og Sverige, er dekningsgraden for fri rettshjelp henholdsvis 49 pst. og 43 pst. I dag har Norge en dekningsgrad på rundt 9 pst. Med dagens ordning er grensen så lav at uføretrygdete tjener for mye til å være kvalifisert til fri rettshjelp.

Hva betyr tilgangen til fri rettshjelp i praksis i folks liv? Det er et spørsmål om man kan få den juridiske hjelpen man trenger, når man trenger den som mest, og at man ikke må punge ut store penger på advokater. Derfor er Rødt veldig glad for at det i budsjettforliket legges opp til et løft for fri rettshjelp, og at man øker dekningsgraden. Det er nødvendig, selv om vi fortsatt har en lang vei å gå.

I vårt alternative statsbudsjett foreslår Rødt også økte bevilgninger til tiltak som Jussbuss, Gatejuristen og JURK, som alle er med på å styrke rettsikkerheten til vanlige folk. Kampen for å styrke rettsstaten og sørge for at hvor mye penger man har, ikke skal være avgjørende, fortsetter.

Vi må gi politiet og domstolene våre nok tid til å etterforske flere forbrytelser. Hverdagskriminalitet henlegges altfor ofte, og ofre for familievold, overgrep og voldtekt opplever at saker henlegges, eller at gjerningspersoner får redusert straff på grunn av lang saksbehandlingstid. Samtidig øremerkes store summer til uttransportering av utlendinger uten oppholdstillatelse. Det mener Rødt er en feil prioritering.

Rødt forventer at den nye regjeringen framover vrir innsatsen for politiet i justisbudsjettet over til de ansatte i politiet, og ikke minst til de menneskene de skal hjelpe. Rødt vil avskaffe måltall for uttransporteringer og legge ned Politiets utlendingsenhet. Vi vil overføre ansatte og fagmiljøer med spisskompetanse, med tilhørende bevilgninger, tilbake til politidistriktene, og vi vil opprette nye etterforskningsstillinger for seksualforbrytelser og vold i nære relasjoner. Slik foreslår Rødt en kraftig styrking av politidistriktene våre, samtidig som politiet får tillit til selv å vurdere hvordan uttransportering skal vurderes opp mot andre oppgaver.

Rødt vil styrke kriminalomsorgen betydelig. Gjennom reversering av de planlagte høvelkuttene som følge av ABE-reformen – som også den nye regjeringen igangsetter i 2022 – og oppbemanning av førstelinjen motvirker vi skadelig isolasjon av innsatte og vold og trusler mot de ansatte. Samtidig foreslår vi å styrke domstolene, bl.a. gjennom et forsøk med opptak og filming i retten, og vi foreslår å styrke kontoret for voldsoffererstatning.

Norge taper også milliarder årlig som følge av skatteunndragelser og arbeidslivskriminalitet. Hver dag

slipper hvitsnippforbrytere unna fordi Økokrim ikke har tilstrekkelige ressurser til etterforskning. Rødt vil styrke Økokrim og styrke a-krimsentrenes kamp mot arbeidslivskriminalitet.

Ivar B. Prestbakmo (Sp) [14:49:45]: Gjennom mine tidligere 14 år som ordfører i Salangen gjorde jeg meg mange erfaringer med tanke på viktigheten av lokal beredskap og ikke minst tilstedeværelse av lokalt politi med kunnskap og kjennskap til lokalsamfunnet. Det er utrolig viktig å huske på det når vi tenker på hva lokal tilstedeværelse faktisk er, hva det er snakk om.

Det er en realitet at den forrige regjeringen ikke fulgte opp Stortingets vedtak fra 2018 om at alle gjenværende tjenestesteder skulle styrkes. Jeg har to eksempler fra Troms politidistrikt, som jeg selv kommer fra: Skjervøy og Ibestad. Så når representanter for opposisjonen snakker om frykten for tomme kontorer, vet man hva man snakker om.

Regjeringspartiene, derimot, er opptatt av at vi skal ha en minimumsbemanning når vi skal gjennomføre opprettelsen av 20 tjenestesteder. Det er nok for meg å sitere siste del av Twitter-meldingen fra Troms politidistrikt fra september, som jeg siterte tidligere i dag også, nemlig at «Nærmeste politipatrulje er for langt unna til å kunne bidra med noe fornuftig, så vi kommer ikke.» Det var gjengitt i Troms Folkeblad og er et glitrende eksempel på behovet for lokal tilstedeværelse og regjeringens satsing på politi i dette statsbudsjettet.

Det er noen som er bekymret for at man skal reversere domstolsreformen. Vel, da er det nok å huske et års tid tilbake. Da var det ikke noe flertall i denne salen for en domstolsreform, men i desember 2020 valgte Fremskrittspartiet å sørge for at den forrige regjeringen i løpet av et halvt år kunne gjennomføre en domstolsreform. Når representanter fra noen partier er bekymret for ro, for det har vært nok omstilling, er det noe med forhistorien som det kanskje kan være verdt å reflektere en smule over.

Til slutt: Når det gjelder domstoler med spesialkompetanse og man peker på eksempelvis barnevernssaker og barnefordelingssaker, er jo det den vanligste typen saker en domstol har. Det er den typen saker de har i størst omfang. Kompetansen på de områdene er faktisk ganske god. I tillegg unngår man å ha en lengre reisevei enn høyst nødvendig, som også er en belastning når det gjelder den typen saker.

Det kan til slutt være verdt å nevne at jeg i hvert fall er sikker på at regjeringen, på basis av Hurdalsplattformen og med et godt flertall i dette storting, er opptatt av å sikre et politi, en beredskap og domstoler som er til det beste for innbyggerne i hele landet.

Per-Willy Amundsen (FrP) [14:52:42]: Det er svært interessant å registrere at dette er en debatt i justiskomiteen som handler om snøen som falt i fjor. Det viser at vi har et flertall på Stortinget – regjeringspartiene og SV – som ikke har noen visjoner om hvordan man skal videreutvikle justissektoren i Norge, og som ikke har noen visjoner om hva politiet skal være i fremtiden, og hva domstolene skal jobbe med fremover. Det eneste jeg hører, handler om å reversere, stoppe og kritisere snøen som falt i fjor – endog reversere ting som er tatt imot med åpne armer, og som folk der ute er fornøyde med.

Jeg viser til forrige innlegg, som handlet om domstolsreformen, som Fremskrittspartiet helt riktig sørget for flertall for i Stortinget, men det var en reform som var svært annerledes enn den reformen som ble lagt frem av forrige regjering. Vi fikk på plass sikringer for å ivareta en god distriktsprofil som sørget for at vi har rettssteder over hele landet, og at man ikke får redusert bemanning i distriktene. Den var endog så tydelig at Stortinget skal involveres dersom det gjøres store endringer og endringer i strukturen. Det sørget Fremskrittspartiet for, og vi er stolte av at vi fikk på plass den domstolsreformen. Det var Fremskrittspartiets arbeid ene og alene som sørget for at vi fikk på plass en god løsning, som folk er fornøyde med der ute. Det er kun i Senterpartiet at den oppfattes som et problem.

Det er veldig rart, men jeg skjønner kanskje hvorfor: Da Senterpartiet skulle forhandle med Arbeiderpartiet, måtte de selvfølgelig reversere et eller annet – også på justisfeltet – og de fikk selvfølgelig ikke lov å reversere politireformen, for det ville ikke vært særlig godt og fornuftig. Men hvorfor ikke ta den siste reformen, som man ikke helt hadde sett konsekvensene av på det tidspunktet? Det er altså domstolsreformen – som ingen har bedt om å reversere – Senterpartiet nå får gjennomslag for å reversere.

Jeg skulle ønske at det nye flertallet i Stortinget hadde noen større ideer, noen større tanker, en høyere himmel for hvordan justissektoren skal utvikles i tiden som kommer, og at det ikke bare handlet om snøen som falt i fjor, og om reformer som man skal reversere – og som har vist seg å fungere ypperlig. La oss heller snakke om å justere politikken sånn at ting blir enda bedre, for det er ingen som sitter på fasiten alene. Også forrige regjering gjorde feil – det skal jeg være klar på: Det ble ikke prioritert nok politi i distriktene, men å svartmale situasjonen når man selv sitter med ansvaret, det begynner nesten å bli litt vittig.

Åslaug Sem-Jacobsen (Sp) [14:55:54]: Noen av de store postene som ligger under justisbudsjettet, er politiet og domstolene: to institusjoner som har en lang tra-

disjon i Norge som viktige voktere av demokratiet vårt. I Norge har vi i lang tid vært enige om at demokrati, rett og trygghet ikke bare hører til folk som bor i byene. Nei, hele landet skal ta del i disse godene.

Det er i den tradisjonen at de siste åtte årene med Høyre, Venstre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti ved roret står i sterk kontrast. Da var tonen plutselig helt annen: ikke tjenester til alle uansett hvor man bor – nei, nå skulle domstoler og politi sentraliseres så fort som mulig. Heldigvis rakk de ikke å gjøre noe med domstolene før de hastet gjennom en dårlig planlagt reform nå i vår – med vissheten om at valgnederlaget ventet til høsten. Folk flest var uenig i kursen de hadde pekt ut, og tidligere i høst sendte de ut et tydelig signal om at sentralisering ikke er veien å gå, ved å velge seg et nytt politisk flertall.

Nå er det svært gledelig å se de tydelige signalene som kommer fra den nye justisministeren, både i media og i dette budsjettet. Domstolstrukturen skal tilbake til det den var før Høyres feilslåtte reform. Det hilser vi i Telemark varmt velkommen. De juridiske miljøene på Notodden og i Kviteseid er viktige for hele fylket – for folk i hele fylket – og vi trenger dem som selvstendige og sterke domstoler også i framtiden. Til foregående taler vil jeg bare si at det har vært et voldsomt engasjement i kommunene og blant befolkningen for å få domstolene tilbake sånn de var.

Når det gjelder politiet, fikk den forrige regjeringen dessverre litt bedre tid enn de fikk med domstolene. Ikke bare la de ned en rekke tjenestesteder, de tappet også mange av de gjenværende tjenestestedene i Telemark for folk: Bamble, Drangedal, Skien, Kviteseid, Notodden, Rjukan og Seljord tappet de med drøyt 75 ansatte gjennom reformen. Totalen for Telemark er en vanvittig sentralisering til Vestfold og Tønsberg, og det er mange færre politifolk på jobb i Telemark enn før.

At antallet politifolk har gått ned, går ut over folk i Telemark. Responstiden på steder med under 2 000 innbyggere i Sør-Øst politidistrikt har gått opp med fem minutter siden 2016 – og det er bare de stedene som er rapportert. Det vitner om den forrige regjeringens kyniske nedprioritering av dem som bor ytterst.

Nå har det heldigvis snudd: Senterpartiet og Arbeiderpartiet er klare på at det skal opprettes nye tjenestesteder og sikres en minimumsbemanning på alle tjenestesteder. Ikke minst ligger alt til rette for at vi med budsjettsatsingen til den nye regjeringen igjen skal få et mer tilstedeværende politi i hele Norge.

Senterpartiet, Arbeiderpartiet og SV har prioritert 200 mill. kr mer til politi i 2022 enn det Høyre, Venstre og Kristelig Folkeparti gjorde. Det vil bety mye for både tryggheten og rettssikkerheten til telemarkingene og alle andre i hele Norge.

Kamzy Gunaratnam (A) [14:59:03]: Det ble slengt med leppa om Oslo, og da føler jeg for å svare på det. Jeg har i min korte tid som justispolitiker fått reist litt rundt i Oslo med temaet hvordan vi forebygger ungdomskriminalitet. Det er egentlig ingen som roper politi på første punkt, og det er ingen som sier at fordi man er fra Oslo, har man større sannsynlighet for å bli kriminell, eller at det er større sannsynlighet for å bli kriminell fordi man har innvandrerbakgrunn. Det folk ber om, er flere lærere, flere miljøarbeidere, flere helsesykepleiere – omfattende elevtjenester som kan forebygge at flere faller ifra.

Vi pleier å si at velgerne får de politikerne de fortjener, men på mange måter får vi også befolkningen vi fortjener. Det vi investerer i, og de vi investerer i, gir også konsekvenser.

I bydelen Stovner har de aktive team der ute, for å forebygge blant ungdom. I bydelen Grorud har de utviklet noe som heter nærmiljøskoler, som bruker hele nærmiljøet som ressurs for å forebygge kriminalitet blant ungdom. I bydelen Bjerke har de utviklet et eget opplegg for å nå ut til de ungdommene de er bekymret for. På Bjørnholt videregående skole i bydelen Søndre Nordstrand har de utviklet den mest omfattende elevtjenesten jeg noensinne har vært borti. I Oslo er det tusenvis, om ikke titusenvis, av mennesker som gjør en stor innsats for å forebygge ungdomskriminalitet og at ungdom faller utenfor, og da bør vår jobb som stortingspolitikere være hvordan vi kan gi dem de beste verktøyene for å fortsette det flotte arbeidet – ikke å slenge med leppa om en hel by. Ingen hadde tålt det hvis jeg hadde gjort det om en annen kommune eller en annen by, representert i denne sal.

Presidenten: Presidenten vil understreke at det sies mye fra Stortingets talerstol, men at uttrykket «slengt med leppa» nok kanskje ikke kan sies å være innenfor god parlamentarisk språkbruk.

Tor André Johnsen (FrP) [15:01:19]: Jeg forventer store løft for både justissektoren og domstolene framover, mye større enn det vi har sett foreløpig i budsjettet fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet for 2022. Vi kan begynne med digitaliseringsløftet, som vi har hørt fra Senterpartiet og statsråden at allerede er i gang, tydeligvis. Da forventer vi at det kommer tilstrekkelig med penger til også å kunne sørge for lyd og bilde, slik at vi får det i alle rettssaler. Det er viktig.

Jeg stusser litt over det justisministeren sa om at man skal øke antallet dommere. Isolert sett er det veldig positivt, men det var en bisetning: «særlig i de minste domstolene». Da sier jeg tjå, for det stusser jeg over. Det forutsetter at man har behov for alle de dommerne i distriktene og på de veldig små stedene. Jeg hadde gleden av å møte sorenskriveren i Hamar, ved Østre Innlandet

tingrett, som har rettssteder på Hamar, Elverum og Tynset, for et par uker siden. På Tynset har de faktisk begynt å ha flere saker – ikke fordi det er flere saker på Tynset, men fordi de får utnyttet kapasiteten i systemet bedre nå, ved at man kan flytte saker fra Hamar til Tynset. Det er mange saker på Hamar og få saker på Tynset. Hvis man skal ha flere dommere, er nok behovet for det på Hamar, ikke på bygda, hvor det ikke er så mange saker, kanskje er det ikke saker eller kø i det hele tatt. Synergien med å kunne samarbeide bedre, slik det er nå, er veldig viktig.

Så jeg synes det er litt rart at statsråden og Senterpartiet og Arbeiderpartiet nesten av prinsipp skal ha flere dommere i distriktene hvis det ikke er saker der. Det bør i så fall være opp til sorenskriveren i hver enkelt tingrettskrets å kunne prioritere sakene innenfor det som er mest fornuftig for å utnytte kapasiteten. Det hadde vært litt spennende å høre hva Senterpartiet egentlig tenker rundt det.

Jeg håper virkelig at Arbeiderpartiet, som jeg alltid har sett på som et ansvarlig og ryddig statsparti, kan sette Senterpartiet litt på skolebenken her og få fakta inn i Senterpartiet når det gjelder domstolstrukturen, for det gjentas her, gang på gang, at det er sentralisering når det gjelder domstolene, og at en raserer domstolene. Fra representanten Rødby ble det sagt at man skulle ha styrking av domstolene, spesielt i distriktene, for de har tidligere blitt nedprioritert. Jeg lurar på hvilken virkelighet Senterpartiet befinner seg i – tidligere blitt nedprioritert? Det er feil. Domstoladministrasjonen orienterte justiskomiteen for bare noen uker siden og sa at de nå flyttet flere saker til Kongsvinger fra resten av Romerike-regionen for å utnytte kapasiteten bedre. Å få flere saker er ikke å nedprioritere – det er å prioritere opp. Det er faktafeil fra Senterpartiet, så jeg håper de tar litt til vettet etter hvert i denne saken.

Marit Knutsdatter Strand (Sp) [15:04:35]: Ja, det er ingen tvil om at Fremskrittspartiet og Senterpartiet ser ganske ulikt på tingenes tilstand. Målet er at beredskap og sikkerhet skal være grunnleggende for at vi skal føle oss trygge.

Under den Høyre-ledede regjeringen opplevde vi et ensporet fokus på skrytelister med kvantitet framfor kvalitet. Tellekantene var viktigere enn det folk i samfunnet og fagfolk i politiet sa om virkeligheten utenfor kontorveggene. Den forrige justisministeren nektet for at det ble nedskjæringer i politiet, selv om de lokalt tilknyttede kunne fortelle lokalavisen at det var nettopp nedskjæringer budsjettene deres førte til. De fleste nye ansettelsene var jo i Politidirektoratet.

Domstolene opplevde også økonomiske kutt, og i kriminalomsorgen var det kutt i soningsplasser. Høyres

politireform ga en propp i straffesakskjeden, og flere politidistrikt hadde kapasitetsproblemer. Mange saker med kjent gjerningsperson ble henlagt. Regjeringen Solberg leverte på to ting: sentralisering og nedbygging.

Den nye justisministeren fra Senterpartiet har et helt annet fokus. Fra dag én har hun vært opptatt av å møte og lytte til dem som står i tjeneste for vår beredskap hver dag. Alt i 2022 skal justissektoren få merke at Arbeiderparti–Senterparti-regjeringen er på plass. Det blir 200 mill. kr mer til politiet enn Høyre foreslo. Hele 20 nye tjenestesteder kan komme på plass allerede neste år. Domstolene får 50 mill. kr mer enn Høyre foreslo. Dette kan bidra til ansettelse av flere dommere og investering i digitalisering også ved mindre domstoler, og en mulig gjenoppbygging av viktige lokale domstoler. Og til forrige taler: Det er nettopp dette at også de mindre domstolene får de samme mulighetene som er noe av forskjellen fra forrige regjering. Den forrige regjeringen nedprioriterte de mindre fordi de hadde en politikk for at de mindre skulle bli lagt ned uansett.

Samtidig har vi nå en totalberedskapskommisjon som skal se på beredskap samlet. Det trengs når vi ser hvor fort en pandemi kan spre seg, og samfunn kan bli stengt ned.

Nærhet, trygghet og tillit er det den nye regjeringen jobber for hver eneste dag. Det gjør at vi kan føle oss tryggere på at Norge er på rett kurs, med Arbeiderparti–Senterparti-regjeringen i spissen.

Anette Kristine Davidsen (A) [15:07:31]: Noe av det aller beste med Norge er den høye tilliten vi har til hverandre, og det sterke fellesskapet som binder oss sammen. Men en økende ulikhet, sentralisering og privatisering av tjenester har over de siste årene ført til både en følelse av avmakt og økende frustrasjon i distriktene. Det tærer på både tilliten, tryggheten og samholdet.

En reversering av domstolsreformen av 2021 er i den sammenhengen svært viktig. Den mellomløsningen som har vært nå, der antall tingretter og jordskifteretter ble redusert, men videreført som rettssted, er ikke et godt nok virkemiddel for varig å sikre den nødvendige balansen mellom å ivareta rettssikkerheten og det å opprettholde levende og livskraftige lokalsamfunn. Da reformen først ble gjennomført, høstet den av helt åpenbare grunner mye kritikk, av hensyn til både innbyggernes sikkerhet, rasing av offentlige tjenestetilbud i distriktene, rekruttering av advokater og tilstedeværelse, for å nevne noen poeng. I tillegg tapper den distriktene for juridisk kompetanse. Domstolsreformen har alltid vært, og er fremdeles, en dårlig idé – til tross for at enkelte argumenterer med at vi er nødt til å gi den ro.

Tilhengerne av domstolsreformen argumenterer med at ingen tingretter faktisk er lagt ned, men at stedlig ledelse er flyttet eller delt mellom flere rettssteder. Det er feil. Et rettssted er ikke en tingrett. Endringen medfører derimot en reell fare for at de rettsstedene som ikke er hovedrettssted i den enkelte rettskretsen, nedprioriteres og vil dermed på sikt enten oppfattes som annenrangs eller stå i fare for å nedlegges. Å sentralisere slik reformen la opp til, vil også påvirke hvordan man prioriterer ressurser over tid.

At det nå åpnes for å reversere denne reformen og gå tilbake til den desentraliserte organiseringen av rettsapparatet, har flere fordeler. Det gir befolkningen nærhet til rettssystemet, det gir kompetansearbeidsplasser i distriktene og aktivitet i lokalsamfunnene.

Domstolpolitikken har nå som utgangspunkt at vi skal ha sterke, selvstendige domstoler over hele landet som klarer å ivareta innbyggernes rettssikkerhet på best mulig måte – både nå og i framtiden. Der er Hurdalsplattformen tydelig. Nå er vi nødt til å gjennomføre det tidlig, slik at vi deretter kan konsentrere oss om hvordan vi kan styrke domstolene på andre måter senere.

Gro-Anita Mykjåland (Sp) [15:10:21]: Jeg er veldig glad for Hurdalsplattformens mål om å reversere domstolsreformen som ble gjennomført av den forrige regjeringen, og jeg er veldig glad for at justisministeren setter i gang prosessen med å gi de gamle rettskretsene muligheten til å bli selvstendige igjen.

Når en hører representanter som kjemper for denne reformen, får en inntrykk av at alt var så sårbart og smått tidligere. Det er ikke korrekt, og jeg har lyst til å ta ett eksempel. Tidligere Aust-Agder tingrett betjente et innbyggertall på nærmere 100 000 innbyggere før reformen gjorde dette til en avdeling av Agder tingrett. 100 000 innbyggere – det kan da umulig være en liten og sårbar tingrett som ikke kan stå på egne bein som en selvstendig enhet. Selvsagt kan den det.

Effektivisering ble også brukt som et argument for denne reformen. Vel, Aust-Agder tingrett var en veldig effektiv domstol, som overholdt alle lovpålagte frister.

I denne debatten er det ofte snakk om de tillitsvalgte for de ansatte eller andre interessegrupper som ønsker en sentralisering. Da glemmer en at domstolene er en avgjørende del av å gjøre rettighetene vi har som innbyggere i et demokrati, tilgjengelig for alle. Domstolene skal sørge for at alle enkelt kan kreve sin rett eller få avklart en sak de lurer på. For at domstolen skal kunne utøve denne viktige samfunnsfunksjonen, må den finnes der folk bor. Desto lenger unna domstolen er, desto mer utfordrende er det for en part som i en sak skal være vitne eller av andre grunner må møte fysisk i domstolen. For samfunnet kan dette fort bli dyrere fordi tapt

arbeidsinntekt og dyre reiseutgifter vil nulle ut eventuelle innsparinger man oppnår ved en sentralisering.

Regjeringen har gitt kommunene og andre viktige instanser muligheten til å si sitt når det gjelder domstolsreformen. Det er jeg glad for, og så skal vi lytte.

Presidenten: Representanten Ivar B. Prestbakmo har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Ivar B. Prestbakmo (Sp) [15:12:50]: Hvis det skulle være noen som tilfeldigvis var i den villfarelsen at man tidligere verken hadde eller kunne ha effektiv bruk av dommerressurser, var det jo hjemmel for å bruke dommere i andre domstoler også før reformen. Så det er ikke noe nytt etter reformen. At man ikke valgte å bruke det aktivt, er ikke et argument i seg selv for en strukturereform.

Og når det etterlyses mer himmel på dette politiske området, vil jeg bare vise til Hurdalsplattformen. Dette er ikke en debatt om snøen som falt i fjor. For å sitere Prøysen: «Du ska få en dag i måra som rein og ubrukt står» (...) «Og da kæin du rette oppatt æille feil i fra i går.»

Presidenten: Og snart er det jul!

Statsråd Emilie Mehl [15:13:53]: Det var bare et par kommentarer til representanten Johnsen, som var så veldig imot å bruke penger på dommere i distriktene. Det er grunn til å forklare hvorfor det er viktig, siden Johnsen ikke har samme syn på det.

Vi har hatt noen domstoler nå fram til i dag, eller det som den forrige regjeringen sentraliserte over til å bli avdelingskontor under et annet rettssted, eller rettssteder uten stedlig ledelse, hvor det har vært veldig få dommerstillinger. Det har vært noen med bare én fast dommer, og så har det vært flere dommerfullmektiger i tillegg. Da mener den nye regjeringen at det er et viktig tiltak for å redusere sårbarheten ved disse rettsstedene at man kan ansette flere dommere, og det vil bety at man også kan ha færre dommerfullmektiger. Det er en viktig styrking av rettstilbudet og tilgjengeligheten for domstolene ute i distriktene, og det vil også imøtekomme noen av bekymringene som Domstolkommisjonen hadde i sin gjennomgang.

Det er viktig at vi jobber med hvordan vi skal utvikle domstolene, det er bare at forskjellen på denne regjeringen og forrige regjering er at vi mener sentralisering ikke er svaret på alle utfordringer. Vi mener at kvalitetsheving, kompetanseutvikling og saksdeling fint kan foregå innenfor de rammene som er, med en annen struktur enn den sentraliserte strukturen, og det er derfor vi ønsker å gå tilbake til den tidligere strukturen som utgangspunkt.

Johnsen pekte også på noe annet som er viktig i den sammenheng, og det er slik som han sa, at nå er det opp til sorenskriveren i hver enkelt rettskrets å fordele ressursene mellom rettsstedene. Det er nettopp det jeg mener er bekymringsfullt, over lengre tid. Da får man – oftest – den sorenskriveren som sitter ved det største og mest sentrale rettsstedet, som skal bestemme over de andre, og man risikerer en tapping av ressurser, f.eks. fra domstolen på Kongsvinger, som da styres fra Lillestrøm, i stedet for at man kunne hatt en selvstendig sorenskriver på Kongsvinger.

Så vil jeg avslutte med noen kommentarer knyttet til barnesaker. Det er framført mange forskjellige påstander i denne saken, og en av dem flere har vært inne på, er at det høres ut som kvaliteten i domstolene, spesielt i de minste, var dårlig eller ikke holdt mål tidligere. Da må jeg bare understreke at det stilles de samme kravene til dommere, når det gjelder både hvem som kan bli dommer, og hvilke kompetansekrav Domstoladministrasjonen stiller, uansett om en person jobber ved en stor tingrett eller en liten. Når det gjelder f.eks. Riksrevisjonens gjennomgang av saksbehandlingstid, er det noen av de største domstolene som har hatt størst utfordringer med saksbehandlingstid. Så dette har variert uavhengig av størrelse.

Per-Willy Amundsen (FrP) [15:17:10]: Dersom vi har fått bekreftet noe gjennom debatten i dag – og det har vi til fulle – er det at Senterpartiets store prosjekt hva gjelder justisfeltet, handler om å stoppe en reform som er vellykket.

Det som bekymrer meg langt mer, er engasjementet fra særlig SV på dette området, og det at SV har fått gjennomslag for å innføre en såkalt kvitteringsordning for personer som får politikkontroll i hovedstaden. Det er i strid med det som politifaglig er tilrådelig.

Vi i komiteen var på besøk hos politidirektøren for ikke så mange ukene siden, og jeg oppfattet at hun bekreftet at dette er utfordrende. Selv om jeg oppfattet at det politisk sett vil bli fulgt opp av Politidirektoratet – naturlig nok – var politidirektøren kritisk i sin omtale av det å innføre en kvitteringsordning. Det handler om avgrensing, og det handler ikke minst om hvordan dette i realiteten skal utføres. Det er heller ikke slik – dersom det vi er blitt forelagt, er riktig – at noen andre land i verden har en tilsvarende kvitteringsordning, hvor man får det på stedet.

Når det da politifaglig advares så tydelig mot å innføre en ordning, og hvis hele – jeg holdt på å si – motivasjonen bidrar til å skape et inntrykk av at norsk politi er systematisk rasistisk, da har man i hvert fall alle gode grunner til å forhindre at man gjennomfører denne kvitteringsordningen fra SV.

Det man kunne vurdere, som også politidirektøren har vært inne på, og som høres fornuftig ut – kanskje – er å innføre «bodycam», slik man har i en del land, som kan bidra til å opplyse saker, også når det kommer påstander om politivold på helt uriktig grunnlag.

Det er trist at SV har fått dette gjennomslaget hos regjeringspartiene, at man innfører en kvitteringsordning som vil være, som jeg har sagt, en gavepakke til gjengene og gjengkriminaliteten i Oslo. Det er klart at for politiet vil det være svært problematisk. Den tredje, fjerde eller femte gangen man skal stoppe den samme personen, kommer beskyldningene om rasisme. Da vil man også oppleve i offentligheten at de beskyldningene kommer, og politiet står nok en gang tilbake som tapen som får beskyldninger mot seg som på ingen måte kan dokumenteres eller underbygges.

Det er svært beklagelig at vi har en regjering som vil gjøre det vanskeligere for politiet å utøve sitt oppdrag.

Kari Elisabeth Kaski (SV) [15:20:32]: I debatten i dag har ungdomskriminalitet og levekårsutsatte områder vært et tema. Jeg vil snakke om et sånt levekårsutsatt område som vil berøres sterkt av beslutninger som etter hvert også vil ligge på justiskomiteens bord.

I flere år har det vært planer om og prosess for å flytte Oslo fengsel, og snart kommer også Statsbygg med sin nye anbefaling. Det måtte nemlig gås nye runder etter at planene om å etablere fengselet på Bredtvet i Groruddalen møtte stort lokalt engasjement og motstand.

I mange boligområder i Groruddalen er grøntarealer et veldig knapt gode. Bredtvet skogen er i dag eneste sammenhengende grøntområde mellom Trondheimsveien og Østre Aker vei – to av de store motorveiene som skjærer gjennom dalen. Skogen er også det eneste menneskevennlige bindeleddet mellom Kalbakken og Veitvet. I dag er skogen mye brukt av lokalbefolkningen, meg selv inkludert, og av barnehagene som holder hus der. De mulighetene en har til å oppleve den lokale hundremeterskogen med det rike naturlivet tett innpå befolkningen i Groruddalen, vil en ikke få dersom Oslo fengsel flyttes hit. Da bygges vesentlige deler av skogen ned. Derfor er motstanden stor, og derfor ble planene lagt på is og en så etter alternativer.

De alternativene som så langt er skissert i media, er alternativer som SV mener framstår som gode. Selv om vi nå ser at representanter også fra Oslo Arbeiderparti viker fra tidligere uttalelser og vedtak i denne saken, kommer ikke vi i SV til å gi oss. Bredtvet skogen skal bevares, og så står vi i SV klare – som vi har foreslått før – til å danne flertall for å forbedre soningsforholdene for de kvinnelige innsatte i Bredtvet fengsel. Det kan ikke være avhengig av at man bygger et stort fengsel for menn i det området.

Presidenten: Representanten Maria Aasen-Svensrud har hatt ordet to ganger tidligere i debatten og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Maria Aasen-Svensrud (A) [15:23:07]: Jeg ønsker å takke for debatten. Jeg kan godt forstå at representanten Amundsen fortviler over at sittende regjering endrer kursen på tiltakene og politikken til den forrige regjeringen, det skulle jo bare mangle, siden han var en av mange justisministere.

At vi endrer kurs, at kanskje Høyre likevel ikke klarte å klemme ut så mye av tannpastatuben at vi ikke skulle få den tilbake, er jeg stolt av. Jeg er stolt av at offentlig sektor igjen skal styrkes, at vi skal ut av meningsløs målstyring, og at ansatte skal ha tid og tillit til å gjøre jobben.

Så raskt til representanten Kaski: Nå får vi se hva Statsbygg legger fram. Kan kravene om å passe på skogen møte behovet for et nytt fengsel for kvinner og menn i Oslo, må da det være veldig interessant.

Presidenten: Representanten Ingvild Wettrhus Thorsvik har hatt ordet to ganger tidligere i debatten og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Ingvild Wettrhus Thorsvik (V) [15:24:02]: Jeg vil ta tak i noen av de påstandene som har kommet fra tilhengerne av reversering av domstolsreformen.

Det blir ikke noe lengre reisevei, sakene behandles fortsatt som hovedregel ved det nærmeste rettsstedet, f.eks. der den kriminelle handlingen har blitt begått. Det er dommerne som flytter på seg. Dette er ikke en sentraliseringsreform – tvert imot. Barnesaker krever spesiell kompetanse, det understrekes av Barneombudet med flere. Særdomsutvalget i 2017 anbefalte at barnesaker skulle samles i utvalgte domstoler, nettopp fordi den spesialiseringen er så viktig. Mindre tingretter står derfor for 30–40 pst. av alle barnesakene. Jeg mener at denne reformen har reddet flere av de mindre stedene, fordi såpass mange saker ville falt bort dersom man hadde opprettholdt det sånn som det har vært.

Jeg har selv arbeidet som advokat, og jeg har sett hvor vanskelig det er for folk å måtte vente på at saken deres skal komme opp, om det er som part i en sivil sak, fornærmede eller tiltalte i en straffesak. Domstolsreformen er god på alle områder.

Presidenten: Representanten Tor André Johnsen har hatt ordet to ganger tidligere i debatten og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Tor André Johnsen (FrP) [15:25:24]: Jeg hører justisministeren snakke om igjen å få flere dommere i distriktene. Det kan være positivt, men da må man ha saker. Jeg forstår det fortsatt ikke. Jeg synes det er litt rart at Senterpartiet og Arbeiderpartiet heller ikke forstår at

det kanskje er klokt å videreføre et system som fungerer, og at sorenskriveren selv kan få utnyttet kapasiteten best mulig mellom de forskjellige rettsstedene.

Så hører jeg ministeren si at vi risikerer tapping av ressurser, og viser bl.a. til Kongsvinger. Faktum er at dette er synsing og tom valgkampskremselspropaganda fra Senterpartiet som ikke har rot i virkeligheten. Det er litt frustrerende når en har en regjering og en debatt her i Stortinget som ikke i det hele tatt er faktabasert. Faktum er at vi har flyttet flere saker til Kongsvinger og også til Tynset – som nettopp er distrikt. Man styrker faktisk de mindre rettsstedene med den endringen som er gjort. Det er ikke snakk om sentralisering, det er det motsatte av sentralisering.

Presidenten: Representanten Kamzy Gunaratnam har hatt ordet to ganger tidligere i debatten og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Kamzy Gunaratnam (A) [15:26:38]: Jeg hører det er veldig mye kritisk tankegang rettet mot kvitteringsordningene. Jeg tenkte jeg bare skulle be salen tenke litt på at vi har en svekket tillit fra ungdom mange steder, og det burde bety noe for oss som sitter her. Det er ofte unge gutter med minoritetsbakgrunn, usikre i sin kropp og hudfarge. Det burde bety noe for oss at de ikke opplever en tillit til politiet. Dette er en pilotordning. Det er en pilotordning, og vi har mulighet til å forme den sammen med våre fagpersoner og forsøke den ut, så vi kan komme en vei med tilliten blant ungdom. Kan vi ikke prøve ut dette?

Marit Knutsdatter Strand (Sp) [15:27:36]: Dette er ikke min komité eller et budsjett jeg har ansvar for, men jeg klarer ikke å la Venstre og Fremskrittspartiet stå uimotsagt til slutt her. Hvordan dette blir praktisert, varierer åpenbart veldig fra domstol til domstol, og man kan ikke stå her og generalisere og si at dette er vellykket. I min rettskrets, det som da heter Vestre Innlandet, har vi erfart at saker kan bli flyttet fra nærmeste rettssted fordi dommerne ikke vil reise. Vi har også erfart at digitale løsninger har gjort at rettssaken må flyttes fordi det ikke eksisterer løsninger på det lokale og nærmeste rettssted. Det jeg syns er skremmende, er hvordan stemmer som er imot reformen, nærmest blir tiett i hjel på grunn av det overveldende flertallet av dommere ved større rettssteder som sier at dette er utelukkende bra. Dette er ikke utelukkende bra. Det er åpenbart at det handler om hva slags perspektiv man har.

I utvalget som presenterte endringene, var ikke de små domstolene representert. Og hva med jordskifte retten? Det er veldig mange spørsmål her jeg mener er blitt håndtert med venstrehåndsarbeid av forrige regje-

ring. Vi får også meldinger direkte om at det får konsekvenser ved enesaker, og der politiet må bruke mye tid og ressurser på å kjøre folk som skal til domstolen, som skal vitne eller på annen måte bidra. Det hadde vært mye mer kostnadseffektivt faktisk å bruke de lokale rettsstedene, sånn at politiet kunne brukt tiden sin på politiarbeid, ikke i bil i transport til de mer sentrale domstolene.

Per-Willy Amundsen (FrP) [15:29:26]: Jeg ville egentlig bare takke komiteen for en god og engasjerende debatt. Det lover bra for den nye justiskomiteen hva gjelder fortsatt debatt når vi kommer på nyåret.

Dette er siste saken vi behandler før jul, så det er kanskje grunn til i hvert fall å ønske komiteen en riktig god jul, og så regner jeg med at vi tar med oss dette engasjementet videre i debatter til neste år.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sakene nr. 6 og 7.

Votering

Etter at det var ringt til votering, uttalte

presidenten: Stortinget er klar til å gå til votering over sakene på dagens kart.

Votering i sak nr. 1, debattert 15. desember 2021

Innstilling fra utenriks- og forsvarskomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2022, kapitler under Utenriksdepartementet mv. (rammeområde 4) og Forsvarsdepartementet mv. (rammeområde 8) (Innst. 7 S (2021–2022), jf. Prop. 1 S (2021–2022) og Prop. 1 S Tillegg 1 (2021–2022))

Presidenten: Under debatten er det satt frem i alt tre forslag. Det er

- forslagene nr. 1 og 2, fra Ine Eriksen Søreide på vegne av Høyre, Venstre og Kristelig Folkeparti
- forslag nr. 3, fra Christian Tybring-Gjedde på vegne av Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti

Det votes over forslag nr. 3, fra Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen benytte tilgjengelige virkemidler for å sikre at norske midler støtter undervisning i palestinske skoler som er etisk forsvarlig og danner grunnlag for fredelig sameksistens og toleranse for fremtidige generasjoner i regionen.»

Votering:

Forslaget fra Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti ble med 84 mot 16 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.39.34)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 2, fra Høyre, Venstre og Kristelig Folkeparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen om å sikre at ubrukte midler fra Norges militære engasjement i Afghanistan i 2022 øremerkes styrking av Cyberforsvaret.»

Votering:

Forslaget fra Høyre, Venstre og Kristelig Folkeparti ble med 72 mot 30 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.39.51)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 1, fra Høyre, Venstre og Kristelig Folkeparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen etablere et innovasjonskontor for global helse (Global Health Innovation Hub) i Oslo.»

Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget fra Høyre, Venstre og Kristelig Folkeparti ble med 73 mot 29 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.40.10)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

vedtak:

A.

Rammeområde 4

(Utenriks)

I

På statsbudsjettet for 2022 bevilges under:

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
Utgifter				
100		Utenriksdepartementet		
	1	Driftsutgifter	2 386 875 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	43 422 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	23 424 000	
	70	Erstatning av skader på utenlandske ambassader	1 186 000	
	71	Hjelp til norske borgere i utlandet.....	201 000	
103		Regjeringens representasjon		
	1	Driftsutgifter	55 591 000	
104		Kongefamiliens offisielle reiser til utlandet		
	1	Driftsutgifter	10 505 000	
115		Næringsfremme, kultur og informasjon		
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttes under post 70 og 71</i>	13 454 000	
	70	Kultur- og informasjonsformål, <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	37 051 000	
	71	Næringsfremme, <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	18 830 000	
116		Internasjonale organisasjoner		
	70	Pliktige bidragv	1 477 200 000	
117		EØS-finansieringsordningene		
	77	EØS-finansieringsordningen 2014-2021, <i>kan overføres</i>	2 745 000 000	
	78	Den norske finansieringsordningen 2014-2021, <i>kan overføres</i>	2 375 000 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
118		Utenrikspolitiske satsinger		
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttes under post 70, 71, 72 og 73</i>	96 831 000	
	70	Nordområdetiltak, samarbeid med Russland og atomsikkerhet, <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	221 771 000	
	71	Globale sikkerhetsspørsmål, <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	11 068 000	
	72	Nedrustning, ikke-spredning og kjernefysisk sikkerhet mv., <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	30 273 000	
	73	Klima, miljøtiltak og hav mv., <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	12 714 000	
	74	Forskning, dialog og menneskerettigheter mv.	48 450 000	
140		Utenriksdepartementet		
	1	Driftsutgifter	1 676 320 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	135 583 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	35 294 000	
141		Direktoratet for utviklingssamarbeid (Norad)		
	1	Driftsutgifter	294 390 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	37 772 000	
144		Norsk senter for utvekslingssamarbeid (Norec)		
	1	Driftsutgifter	54 809 000	
	70	Uttekslingsordninger, <i>kan overføres</i>	133 477 000	
150		Humanitær bistand		
	70	Nødhjelp og humanitær bistand, <i>kan overføres</i>	3 938 789 000	
	71	Verdens matvareprogram (WFP), <i>kan overføres</i>	400 000 000	
	72	Flyktninger og fordrevne, <i>kan overføres</i>	2 000 000 000	
151		Fred, sikkerhet og globalt samarbeid		
	70	Fred og forsoning, <i>kan overføres</i>	420 260 000	
	71	Globale sikkerhetsspørsmål og nedrustning, <i>kan overføres</i>	180 060 000	
	72	Stabilisering av land i krise og konflikt, <i>kan overføres</i>	864 829 000	
	73	FN og globale utfordringer, <i>kan overføres</i>	318 138 000	
	74	Pliktige bidrag til FN-organisasjoner mv., <i>kan overføres</i>	365 990 000	
152		Menneskerettigheter		
	70	Menneskerettigheter, <i>kan overføres</i>	671 617 000	
	71	FNs høykommissær for menneskerettigheter (OHCHR), <i>kan overføres</i>	197 000 000	
159		Regionbevilgninger		
	70	Midtøsten og Nord-Afrika, <i>kan overføres</i>	752 011 000	
	71	Europa og Sentral-Asia, <i>kan overføres</i>	656 634 000	
	72	Afghanistan, <i>kan overføres</i>	475 241 000	
	75	Afrika, <i>kan overføresv</i>	2 552 693 000	
	76	Asia, <i>kan overføresv</i>	483 503 000	
	77	Latin-Amerika og Karibia, <i>kan overføres</i>	192 339 000	
160		Helse		
	70	Helse, <i>kan overføres</i>	3 877 297 000	
	71	Verdens helseorganisasjon (WHO), <i>kan overføres</i>	235 500 000	
	72	FNs aidsprogram (UNAIDS), <i>kan overføres</i>	45 000 000	
161		Utdanning, forskning og faglig samarbeid		
	70	Utdanning, <i>kan overføres</i>	1 366 798 000	
	71	Forskning, <i>kan overføres</i>	208 846 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
	72	Kunnskapsbanken og faglig samarbeid, <i>kan overføres</i>	1 003 214 000	
162		Næringsutvikling, landbruk og fornybar energi		
	70	Næringsutvikling og handel, <i>kan overføres</i>	364 536 000	
	71	Matsikkerhet, fisk og landbruk, <i>kan overføres</i>	1 451 966 000	
	72	Fornybar energi, <i>kan overføres</i>	816 500 000	
	73	Det internasjonale finansieringsinstituttet (IFC), <i>kan overføres</i>	46 700 000	
	75	Norfund - tapsavsetting	438 288 000	
	76	Norfund klimainvesteringsfond - risikokapital	250 000 000	
163		Klima, miljø og hav		
	70	Miljø og klima, <i>kan overføres</i>	1 564 431 000	
	71	Bærekraftige hav og tiltak mot marin forsøpling, <i>kan overføres</i>	256 967 000	
164		Likestilling		
	70	Likestilling, <i>kan overføres</i>	183 319 000	
	71	FNs organisasjon for kvinners rettigheter og likestilling (UN Women), <i>kan overføres</i>	100 300 000	
	72	FNs befolkningsfond (UNFPA)	589 600 000	
170		Sivilt samfunn		
	70	Sivilt samfunn, <i>kan overføres</i>	2 480 665 000	
171		FNs utviklingsarbeid		
	70	FNs utviklingsprogram (UNDP).....	464 400 000	
	71	FNs barnefond (UNICEF).....	490 600 000	
	72	FNs fellesfond for bærekraftig utvikling, <i>kan overføres</i>	15 000 000	
	73	Internasjonale rekrutteringer og tilskudd til andre tiltak i FN, <i>kan overføres</i>	59 099 000	
172		Multilaterale finansinstitusjoner og gjeldslette		
	70	Verdensbanken, <i>kan overføres</i>	1 074 350 000	
	71	Regionale banker og fond, <i>kan overføresv</i>	932 100 000	
	72	Strategisk samarbeid, <i>kan overføres</i>	5 000 000	
	73	Gjeldslette, <i>kan overføres</i>	396 000 000	
179		Flyktningtiltak i Norge		
	21	Spesielle driftsutgifter	573 029 000	
480		Svalbardbudsjettet		
	50	Tilskudd	449 536 000	
481		Samfunnet Jan Mayen		
	1	Driftsutgifter	57 103 000	
Totale utgifter				46 241 739 000
Inntekter				
3100		Utenriksdepartementet		
	1	Diverse gebyrer ved utenriksstasjonene.....	25 200 000	
	2	Gebyrer for utlendingssaker ved utenriksstasjonene	157 800 000	
	5	Refusjon spesialutsendinger mv.....	45 040 000	
3481		Samfunnet Jan Mayen		
	1	Refusjoner og andre inntekter	6 637 000	
Totale inntekter				234 677 000

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2022 kan:

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 100 post 1	kap. 3100 post 5
kap. 140 post 1	kap. 3140 post 5

Merinntekt som gir grunnlag for overskridelse, skal også dekke merverdiavgift knyttet til overskridelsen, og berører derfor også kap. 1633, post 1 for de statlige forvaltningsorganene som inngår i nettoordningen for merverdiavgift.

Merinntekter og eventuelle mindreinntekter tas med i beregningen av overføring av ubrukt bevilgning til neste år.

III

Fullmakt til overskridelse

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2022 kan:

1. overskride bevilgningene under kap. 117 EØS-finansieringsordningene, post 77 EØS-finansieringsordningen 2014–2021, og post 78 Den norske finansieringsordningen 2014–2021, med en samlet øvre ramme på 520 mill. kroner som følge av usikkerhet i fremdrift og valutakursjusteringer, dersom dette er nødvendig for å oppfylle norske forpliktelser gjennom avtale inngått med EU.
2. overskride bevilgningen under kap. 162 Næringsutvikling, landbruk og fornybar energi, post 73 Det internasjonale finansieringsinstituttet (IFC) med inntil 5 mill. kroner som følge av valutakursjusteringer, dersom dette er nødvendig for å oppfylle norske forpliktelser som dekkes av bevilgningen på posten.
3. overskride bevilgningen under kap. 172 Multilaterale finansinstitusjoner og gjeldslette, post 70 Ver-

densbanken med inntil 10 mill. kroner som følge av valutakursjusteringer, dersom dette er nødvendig for å oppfylle norske forpliktelser som dekkes av bevilgningen på posten.

4. overskride bevilgningen under kap. 172 Multilaterale finansinstitusjoner og gjeldslette, post 71 Regionale banker og fond med inntil 19 mill. kroner som følge av valutakursjusteringer, dersom dette er nødvendig for å oppfylle norske forpliktelser som dekkes av bevilgningen på posten.

IV

Valutatap (disagio)/ Valutagevinst (agio)

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2022 gis fullmakt til å utgiftsføre/inntektsføre uten bevilgning valutatap (disagio)/valutagevinst (agio) som følge av justering av midlene ved utenriksstasjonene under kap. 100/3100 Utenriksdepartementet og kap. 140/3140 Utenriksdepartementet, postene 89 Valutatap (disagio)/Valutagevinst (agio).

V

Bruk av opptjente rentemidler

Stortinget samtykker i at opptjente renter på tilskudd som er utbetalt kan benyttes til tiltak som avtales mellom Utenriksdepartementet og den enkelte mottaker.

VI

Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2022 kan gi tilsagn om:

1. støtte utover gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
117		EØS-finansieringsordningene	
	77	EØS-finansieringsordningen 2014–2021	4 080 mill. kroner
	78	Den norske finansieringsordningen 2014–2021	4 059 mill. kroner
162		Næringsutvikling, landbruk og fornybar energi	
	70	Næringsutvikling og handel	100 mill. kroner
	72	Fornybar energi	100 mill. kroner

2. tilskudd til en global finansieringsordning for kvinne- og barnehelse med inntil 5 400 mill. kroner samlet i perioden 2015–2023 under kap. 160 Helse, post 70 Helse.
3. tilskudd til Den globale koalisjonen for forebygging av epidemier og pandemier (CEPI) med inntil 1 600 mill. kroner under kap. 160 Helse, post 70 Helse, samt fravike stortingsvedtak av 8. november 1984 om utbetaling av tilskudd før det er behov for å dekke de aktuelle utgiftene og bruke tilskudd som sikkerhet for lån. Inntil 1 000 mill. kroner gis i direkte støtte til CEPI i årene 2017–2021, og inntil 600 mill. kroner i årene 2021–2025. Hele eller deler av disse midlene har fra 2019 kunnet gå via en finansieringsmekanisme forvaltet av Verdensbanken eller IFFIm.
4. tilskudd til Det grønne klimafondet med inntil 2 800 mill. kroner i perioden 2020–2023 under kap. 163 Klima, miljø og hav, post 70 Miljø og klima.
5. tilskudd til International Finance Facility for Immunisation (IFFIm) med inntil 2 000 mill. kroner i perioden 2021–2030 under kap. 160 Helse, post 70 Helse, og fravike stortingsvedtak av 8. november 1984 om utbetaling av tilskudd før det er behov for å dekke de aktuelle utgiftene og bruke tilskudd som sikkerhet for lån. Tilsagnet skal finansiere epidemi- og pandemibekjempelse gjennom Den globale koalisjonen for forebygging av epidemier og pandemier (CEPI).
6. tilskudd til International Finance Facility for Immunisation (IFFIm) med inntil 4 000 mill. kroner i perioden 2021–2030 under kap. 160 Helse, post 70 Helse, og fravike stortingsvedtak av 8. november 1984 om utbetaling av tilskudd før det er behov for å dekke de aktuelle utgiftene og bruke tilskudd som sikkerhet for lån.
7. tilskudd til Vaksinealliansen Gavi med inntil 6 250 mill. kroner i perioden 2021–2025 under kap. 160 Helse, post 70 Helse.
8. tilskudd til Det globale partnerskapet for utdanning (GPE) med inntil 3 700 mill. kroner i perioden 2021–2025 under kap. 161 Utdanning, forskning og faglig samarbeid, post 70 Utdanning.

VII

Dekning av forsikringstilfelle

Stortinget samtykker i at Kongen i 2022 kan inngå avtaler om forsikringsansvar for utstillinger ved visningsinstitusjoner i utlandet innenfor en total ramme for gamle og nye garantier på inntil 500 mill. kroner. Forsikringsansvaret omfatter tap og skade under transport, lagring og i visningsperioden.

VIII

Toårige budsjettvedtak

Stortinget samtykker i at Norge kan slutte seg til toårige budsjettvedtak i FAO, WHO, ILO, UNIDO, OECD, WTO, IAEA, IEA, Havbunnsmyndigheten, Den internasjonale havrettsdomstolen, Mekanismen for internasjonale straffedomstoler (MICT) og for regulært bidrag til FN.

IX

Ettergivelse av fordringer

Stortinget samtykker i at Kongen i 2022 kan ettergi statlige fordringer på utviklingsland i samsvar med kriteriene i handlingsplanen av 2004 *Om gjeldslette for utvikling* innenfor den resterende ramme på 830 mill. kroner under Eksportfinansiering Norges (Eksfin) gamle portefølje (gammel alminnelig ordning og den gamle særordningen for utviklingsland). Fordringene verdsettes til faktisk utestående beløp på ettergivelsestidspunktet inklusive påløpte renter, belastes gjeldsplanens ramme og ettergis uten bevilgning over bistandsbudsjettet. Rammen belastes ikke ved en eventuell ettergivelse av statlige fordringer på Sudan som stammer fra den norske skipseksportkampanjen (1976–1980), jf. Prop. 110 S (2012–2013).

X

Utbetaling av tilskudd

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2022 gis unntak fra bestemmelsene i stortingsvedtak av 8. november 1984 om utbetaling av gitte bevilgninger på følgende måte:

1. Utbetalinger av norske medlemskapskontingenter, pliktige bidrag og andre bidrag til internasjonale organisasjoner Norge er medlem av, kan foretas en gang i året.
2. Utbetalinger av tilskudd til utviklingsformål kan foretas en gang i året dersom avtaler om samfinansiering med andre givere innenfor utviklingssamarbeidet tilsier det.
3. Eventuelle utbetalinger av regjeringens gave til TV-aksjoner kan i sin helhet utbetales som et engangsbeløp.
4. Utbetalinger av tilskudd til Climate Investment Funds (CIF) kan foretas i samsvar med fondets prosedyrer for fondsoppbygging.
5. Utbetalinger av tilskudd til fond forvaltet av Verdensbankgruppen, Afrikabanken, Asiabanken, Den interamerikanske utviklingsbanken, Den europeiske bank for gjenoppbygging og utvikling (EBRD), Nordisk utviklingsfond (NDF) og Det internasjonale fond for jordbruksutvikling (IFAD) kan foretas i henhold til regelverket til det enkelte fond.

6. Utbetalinger av tilskudd til Ukraine Trust Fund for Military Career Transition forvaltet av NATO, kan foretas i henhold til fondets regelverk.
7. Utbetalinger av tilskudd til akutt nødhjelpsarbeid kan i enkelte tilfeller foretas for opptil ett år frem i tid når dette er påkrevd for å sikre raske og nødvendige investeringer.
8. Utbetalinger til Vaksinealliansen Gavi, Den globale koalisjonen for forebygging av epidemier og pandemier (CEPI) og Det globale fondet for bekjempelse av aids, tuberkulose og malaria (GFATM) kan foretas årlig i tråd med organisasjonens finanseringsstrategi og regelverk.
9. Utbetalinger av tilskudd til Det grønne klimafondet (GCF) kan foretas i samsvar med fondets strategi og prosedyrer for fondsoppbygging.
10. Utbetalinger under kap. 162 Næringsutvikling, landbruk og fornybar energi, post 72 Fornybar energi av samlet tilskudd på inntil 300 mill. kroner til garantiinstrumenter for fornybar energi i utviklingsland kan skje i samsvar med regelverket til den enkelte garantiinstitusjonen.
11. Tilskudd under kap. 162 Næringsutvikling, landbruk og fornybar energi, post 70 Næringsutvikling og handel kan utbetales til avsetning for tap ved utlåns- eller garantiinstrumenter hos tilskuddsmotaker.
12. Utbetalinger av tilskudd til fondsforvalter for fellesfond i FN kan skje i henhold til regelverket for det enkelte fond.

XI

Bruk av gjeldsbrev og raskere trekk på gjeldsbrev

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2022 kan fravike Bevilgningsreglementet § 3 annet ledd ved utstedelse av gjeldsbrev i forbindelse med kapitalpåfyllinger under Det internasjonale utviklingsfondet, Det asiatiske utviklingsfondet, Det afrikanske utviklingsfondet og Den globale miljøfasiliteten.

XII

Deltakelse i kapitaløkninger og fondspåfyllinger i internasjonale banker og fond

Stortinget samtykker i at:

1. Norge deltar, i forbindelse med formalisering av Sør-Sudans medlemskap i Den afrikanske utviklingsbanken (AfDB), i en selektiv kapitaløkning i banken, med en innbetalt andel tilsvarende motverdien i norske kroner på innbetalingstidspunktet av til sammen UA 0,57 mill. (UA tilsvarende IMF's spesielle trekkrettigheter SDR). Innbetalingen foretas i løpet av årene 2016–2023, og belastes kap. 172 Multilaterale finansinstitusjoner og gjeldslette, post 71 Regionale banker og fond.
2. Norge deltar i den 5. kapitaløkningen i Den internasjonale bank for rekonstruksjon og utvikling (IBRD) med en innbetalt andel tilsvarende motverdien i norske kroner på innbetalingstidspunktet av inntil USD 47,6 mill. i perioden 2020–2023, som belastes kap. 172 Multilaterale finansinstitusjoner og gjeldslette, post 70 Verdensbanken. Den norske statsgarantien i IBRD økes samtidig med inntil USD 354 mill. Økningen i statsgarantien vil skje i takt med de årlige kapitalinnskuddene.
3. Norge deltar i kapitaløkningen i Det internasjonale finansieringsinstituttet (IFC) med en innbetalt andel tilsvarende motverdien i norske kroner på innbetalingstidspunktet av inntil USD 38,1 mill. innbetalt over perioden 2020–2025 som belastes kap. 162 Næringsutvikling, landbruk og fornybar energi, post 73 Det internasjonale finansieringsinstituttet (IFC).
4. Norge deltar i kapitalpåfyllingen i Den globale miljøfasiliteten (GEF) med en innbetalt andel på inntil 1 040 mill. kroner i perioden 1. juli 2022– 30. juni 2025. Innbetalingene belastes blant annet kap. 163 Klima, miljø og hav, post 70 Miljø og klima.
5. Norge deltar i den 12. kapitalpåfylling i Det internasjonale fond for jordbruksutvikling (IFAD-12) med et bidrag på inntil 508 mill. kroner for perioden 2022–2024, innbetalt i to bidrag på 170 mill. kroner per år i 2022–2023 og 168 mill. kroner i 2024. Innbetalingene belastes kap. 162 Næringsutvikling, landbruk og fornybar energi, post 71 Matsikkerhet, fisk og landbruk.
6. Norge deltar i den 7. generelle kapitaløkningen i Den afrikanske utviklingsbanken (AfDB) med en innbetalt andel tilsvarende motverdien i norske kroner på innbetalingstidspunktet av UA 56,78 mill. (UA tilsvarende IMF's spesielle trekkrettigheter SDR) i perioden 2020–2027. Innbetalingene foretas i åtte like årlige beløp og belastes kap. 172 Multilaterale finansinstitusjoner og gjeldslette, post 71 Regionale banker og fond. Kapitaløkningen innebærer også en økning i den norske statsgarantien i AfDB med UA 889,52 mill. Forpliktelser inngås i SDR, og kronebeløpet må valutajusteres i forbindelse med årlige utbetalinger.
7. Norge deltar i den 13. påfyllingen av Den asiatiske utviklingsbankens fond for de fattigste landene for fireårsperioden 2021–2024, med 201,1 mill. kroner. Innbetalingene belastes kap. 172 Multilaterale finansinstitusjoner og gjeldslette, post 71 Regionale banker og fond.

8. Norge deltar i den femte kapitalpåfyllingen i Nordisk utviklingsfond (Nordic Development Fund, NDF) med totalt 97,3 mill. euro, innbetalt i ti årlige bidrag tilsvarende motverdien i norske kroner på innbetalingstidspunktet, for perioden 2022-2031.
9. Norge deltar i påfyllingsforhandlingene i det multilaterale fondet under Montrealprotokollen for perioden 2021–2023, og vil støtte fondet med et beløp som ikke overskrider støtten for forrige treårsperiode. Støtten for forrige treårsperiode var på totalt 54,6 mill. kroner. Innbetalingene belastes kap. 163 Klima, miljø og hav, post 70 Miljø og klima.

XIII

Fullmakt til postering mot mellomværende med statskassen

Stortinget samtykker til at Utenriksdepartementet i 2022 kan:

1. føre utlegg som skal viderefaktureres kunde og tilhørende innbetalinger mot mellomværende med statskassen.
2. føre utbetalinger knyttet til refunderbart depositum for utenriksstasjonenes leide eiendommer mot mellomværende med statskassen. Fullmakten gis for inntil 50 mill. kroner for Utenriksdepartementets totale føringer av depositum for å ta høyde for pris- og kurssvingninger i stedlige boligmarkeder.

XIV

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Justis- og beredskapsdepartementet i 2022 kan:

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 481 post 1	kap. 3481 post 1

Merinntekt som gir grunnlag for overskridelse, skal også dekke merverdiavgift knyttet til overskridelsen, og berører derfor også kap. 1633, post 1 for de statlige forvaltningsorganene som inngår i nettoordningen for merverdiavgift.

Merinntekter og eventuelle mindreinntekter tas med i beregningen av overføring av ubrukt bevilgning til neste år.

XV

Bestillingsfullmakt

Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet i 2022 kan foreta bestillinger utover gitte bevilgninger til skredsikring i Longyearbyen, men slik at samlet ramme for nye bestillinger og gammelt ansvar ikke overstiger 35 mill. kroner på Justis- og beredskapsdepartementets kap. 480, post 50, jf. Svalbardbudsjettets kap. 0007 Tilfeldige utgifter, post 30 Skred- og boligtiltak.

B.

Rammeområde 8**(Forsvar)**

I

På statsbudsjettet for 2022 bevilges under:

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
Utgifter				
1700		Forsvarsdepartementet		
	1	Driftsutgifter	969 178 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, kan overføres, overslagsbevilgning	140 719 000	
	43	Til disposisjon for Forsvarsdepartementet, kan overføres	9 936 000	
	71	Overføringer til andre, kan overføres	80 078 000	
	73	Forskning og utvikling, kan overføres	158 078 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
	78	Norges tilskudd til NATOs og internasjonale driftsbudsjetter, <i>kan overføres</i>	437 520 000	
1710		Forsvarsbygg og nybygg og nyanlegg		
	1	Driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	5 161 669 000	
	47	Nybygg og nyanlegg, <i>kan overføres</i>	3 532 802 000	
1716		Forsvarets forskningsinstitutt		
	51	Tilskudd til Forsvarets forskningsinstitutt	249 780 000	
1720		Forsvaret		
	1	Driftsutgifter	32 137 891 000	
	71	Overføringer til andre, <i>kan overføres</i>	40 165 000	
1735		Etterretningstjenesten		
	21	Spesielle driftsutgifter	2 580 633 000	
1760		Forsvarsmateriell og større anskaffelser og vedlikehold		
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under kap. 1760, post 45</i>	1 950 015 000	
	44	Fellesfinansierte investeringer, nasjonalfinansiert andel, <i>kan overføres</i>	132 669 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	20 346 486 000	
	48	Fellesfinansierte investeringer, fellesfinansiert andel, <i>kan overføres</i>	350 000 000	
	75	Fellesfinansierte investeringer, Norges tilskudd til NATOs investeringsprogram for sikkerhet, <i>kan overføres, kan nyttes under kap. 1760, post 44</i>	111 931 000	
1791		Redningshelikoptertjenesten		
	1	Driftsutgifter	661 021 000	
		Totale utgifter		69 050 571 000
Inntekter				
4700		Forsvarsdepartementet		
	1	Driftsinntekter	52 627 000	
4710		Forsvarsbygg og nybygg og nyanlegg		
	1	Driftsinntekter	4 503 281 000	
	47	Salg av eiendom	17 540 000	
4720		Forsvaret		
	1	Driftsinntekter	768 453 000	
4760		Forsvarsmateriell og større anskaffelser og vedlikehold		
	1	Driftsinntekter	32 543 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, inntekter	101 760 000	
	48	Fellesfinansierte investeringer, inntekter	350 036 000	
4791		Redningshelikoptertjenesten		
	1	Driftsinntekter	548 937 000	
4799		Militære bøter		
	86		500 000	
		Totale inntekter		6 375 677 000

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet i 2022 kan benytte alle merinntekter til å overskride enhver utgiftsbevilgning under Forsvarsdepartementet, med følgende unntak:

- Inntekter fra militære bøter kan ikke benyttes som grunnlag for overskridelse.
- Inntekter ved salg av større materiell kan benyttes med inntil 75 pst. til overskridelse av bevilgningen under kapittel 1760 Forsvarsmateriell og større anskaffelser og vedlikehold, post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold.

Merinntekt som gir grunnlag for overskridelse, skal også dekke merverdiavgift knyttet til overskridelsen, og berører derfor også kapittel 1633, post 1 for de statlige forvaltningsorganene som inngår i nettoordningen for merverdiavgift.

Merinntekter og eventuelle mindreinntekter tas med i beregningen av overføring av ubrukt bevilgning til neste år.

III

Bestillingsfullmakter

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet i 2022 kan:

- foreta bestillinger ut over gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye bestillinger og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
1700		Forsvarsdepartementet	
	01	Driftsutgifter	34 mill. kroner
1720		Forsvaret	
	01	Driftsutgifter	9 020 mill. kroner
1760		Forsvarsmateriell og større anskaffelser og vedlikehold	
	01	Driftsutgifter	1 100 mill. kroner
	44	Fellesfinansierte investeringer, nasjonalfinansiert andel	220 mill. kroner
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	104 000 mill. kroner
	48	Fellesfinansierte investeringer, fellesfinansiert andel	470 mill. kroner
1791		Redningshelikoptertjenesten	
	01	Driftsutgifter	60 mill. kroner

- gi Forsvarets forskningsinstitutt fullmakt til å ha økonomiske forpliktelser på inntil 60 mill. kroner ut over det som dekkes av egne avsetninger.

IV

Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet i 2022 kan gi tilsagn om tilskudd utover gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
1700		Forsvarsdepartementet	
	73	Forskning og utvikling	320 mill. kroner

V

Nettobudsjettering av salgsomkostninger

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet i 2022 kan trekke salgsomkostninger ved salg av materiell og fast eiendom fra salgsinntekter før det overskytende inntektsføres under kapittel 4760 Forsvarsmateriell og større anskaffelser og vedlikehold, post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, inntekter, og kapittel 4710 Forsvarsbygg og nybygg og nyanlegg, post 47 Salg av eiendom.

VI

Personell

Stortinget samtykker i at:

- Forsvarsdepartementet i 2022 kan fastsette lengden på førstegangstjenesten, repetisjonstjenesten og heimevernstjenesten slik det går frem av Prop. 1 S (2021–2022).
- enheter oppsatt med frivillig heimevernspersonell kan overføres til forsvarsgrener og fellesinstitusjoner, og benyttes i operasjoner i utlandet.

VII

Investeringsfullmakter

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet i 2022 kan:

1. starte opp følgende nye investeringsprosjekter:

Prosjekt	Kostnadsramme
P9360 Stridsvognskapasitet til Hæren	19 439 mill. kroner
Program Mime – leveransebølge 1	2 916 mill. kroner

Fullmakten gjelder også forpliktelser som inngås i senere budsjettår, innenfor kostnadsrammen for prosjektet. Forsvarsdepartementet gis fullmakt til å pris- og valutajustere kostnadsrammen i senere år.

2. endre tidligere godkjente prosjekter som anført i Prop. 1 S (2021–2022), herunder endrede kostnadsrammer.
3. starte opp og gjennomføre materiellinvesteringsprosjekter med en kostnadsramme under 500 mill. kroner.
4. starte opp og gjennomføre eiendoms-, bygge- og anleggsprosjekter (inkludert tilhørende innredning) med en kostnadsramme under 200 mill. kroner.
5. nytte bevilgningen på den enkelte investeringspost, hhv. post 44, 45, 47 og 48 fritt mellom formål, bygg- og eiendoms kategorier, anskaffelser og prosjekter som presentert i Prop. 1 S (2021–2022).
6. gjennomføre konsept- og definisjonsfasen av planlagte materiellanskaffelser.
7. igangsette planlegging og prosjektering av eiendoms-, bygge-, anleggsprosjekter (inkludert tilhørende innredning) innenfor rammen av bevilgningen på de respektive poster.
8. inkludere gjennomføringskostnader i eiendom-, bygge- og anleggsprosjekter på post 47.

VIII

Fullmakter vedrørende fast eiendom

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet i 2022:

1. avhende fast eiendom uansett verdi til markedspris når det ikke foreligger annet statlig behov for eiendommen. Eiendommene skal normalt legges ut for salg i markedet, men kan selges direkte til fylkeskommuner eller kommuner til markedspris, innenfor EØS-avtalens bestemmelser. Dersom eiendommene er aktuelle for friluft- eller kulturformål kan de selges på samme vilkår til Statskog SF hvis ikke fylkeskommuner eller kommuner ønsker å kjøpe eiendommene. Likeledes kan eiendommer som er nødvendige for å oppfylle samfunnets målsetting om å opprettholde en selvfinansiert sivil luftfart,

selges direkte til Avinor AS. Dette gjelder følgende eiendoms kategorier:

- a. rullebaner, taksebaner med tilhørende sikkerhetsområder, flyoppstillingsplasser og andre arealer og infrastruktur for flyoperasjoner
 - b. terminal innrettet mot det service- og tjenestebehov som forbrukere og myndigheter har bruk for
 - c. områder for kollektiv og privat tilbringer-tjeneste
 - d. kontorer og lignende
 - e. eiendommer for fremtidig utbygging.
2. avhende fast eiendom til en verdi av inntil 100 000 kroner vederlagsfritt eller til underpris når særlige grunner foreligger.

IX

Tidspunkt for belastning av utgiftsbevilgninger

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet i 2022 kan belaste utgiftsbevilgninger for bestillinger gjennom NSPA (*NATO Support and Procurement Agency*), andre internasjonale organisasjoner eller andre lands myndigheter fra det tidspunkt materiell blir bestilt, selv om levering først skjer senere i budsjettåret eller i et etterfølgende budsjettår.

X

Uttak fra lager av materiell som er utgiftsført tidligere år

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet i 2022 kan fravike Bevilgningsreglementets bestemmelser om kontant- og ettårsprinsippet ved uttak fra lager som er utgiftsført på kapittel 1720 i tidligere budsjettår til anvendelse på Forsvarsdepartementets kapitler 1700, 1735 og 1791, samt Justis- og beredskapsdepartementets kapittel 481.

XI

Kjøp/innløsning av boliger med fellesgjeld

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet gjennom Forsvarsbygg i 2022 kan kjøpe/innløse boliger med fellesgjeld, slik at samlet gjeld knyttet til eierskap av slike boliger ikke overstiger 100 mill. kroner.

Presidenten: Bak tilrådingen står Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti.

Høyre, Fremskrittspartiet, Rødt, Venstre, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble bifalt med 56 mot 46 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.40.41)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k :

I

På statsbudsjettet for 2022 bevilges under:

Votering i sak nr. 2, debattert 15. desember 2021

Innstilling fra utenriks- og forsvarskomiteen om Svalbardbudsjettet 2022 (Innst. 17 S (2021–2022), jf. Prop. 1 S (2021–2022) og Prop. 1 S Tillegg 1 (2021–2022))

Presidenten: Presidenten gjør oppmerksom på en trykkfeil i innstillingen. På kap. 3005, post 2 Refusjonar m.m. skal rett beløp være 3 mill. kr.

Kap.	Post Svalbardbudsjettet	Per post kr	Sum kap. kr
Utgifter			
1	Tilskot til Svalbard kyrkje		
70	Tilskot til Svalbard kyrkje.....	5 650 000	5 650 000
3	Tilskot til Longyearbyen lokalstyre		
50	Tilskot til Longyearbyen lokalstyre.....	160 290 000	160 290 000
4	Tilskot til Svalbard Museum		
70	Tilskot til Svalbard Museum	14 000 000	14 000 000
5	Syssemeisteren (jf. kap. 3005)		
1	Driftsutgifter.....	75 616 000	75 616 000
6	Syssemeisterens transportteneste (jf. kap. 3006)		
1	Driftsutgifter.....	287 536 000	287 536 000
7	Tilfeldige utgifter		
30	Skred- og bustadtiltak, kan overførast.....	66 100 000	
70	Diverse tilskot.....	1 100 000	67 200 000
9	Kulturminnetiltak (jf. kap. 3009)		
1	Driftsutgifter.....	2 220 000	2 220 000
11	Direktoratet for mineralforvaltning med Bergmeisteren for Svalbard		
1	Driftsutgifter.....	2 200 000	2 200 000
17	Norsk Polarinstitut – refusjon		
50	Refusjon	3 800 000	3 800 000
18	Navigasjonsinnretningar		
1	Drift og vedlikehald	5 000 000	
30	Nyanlegg og større vedlikehald, aerolykter og maritime fyr	400 000	5 400 000
19	Meteorologisk institutt – husleige Bjørnøya og Hopen		
1	Driftsutgifter.....	7 644 000	7 644 000
20	Statsbygg, Svalbard		
1	Driftsutgifter.....	2 300 000	2 300 000
22	Skattekontoret, Svalbard (jf. kap. 3022)		
1	Driftsutgifter.....	6 100 000	6 100 000
	Sum utgifter.....	639 956 000	639 956 000

Kap.	Post Svalbardbudsjettet	Per post kr	Sum kap. kr
Inntekter			
3005	Syssemeisteren (jf. kap. 5).....		
	1 Diverse inntekter	300 000	
	2 Refusjonar m.m.	3 300 000	3 300 000
3006	Syssemeisterens transportteneste (jf. kap. 6)		
	1 Leigeinntekter frå private	0	
	2 Refusjonar frå det offentlege	500 000	500 000
3009	Kulturminnetiltak (jf. kap. 9)		
	1 Diverse inntekter	0	0
3022	Skattekontoret, Svalbard (jf. kap. 22)		
	1 Diverse inntekter	270 000	270 000
3030	Skattar og avgifter		
	70 Skattar m.m.	185 000 000	
	71 Utførselsavgift.....	350 000	
	72 Utmålsgebyr, årsavgift	1 000 000	186 350 000
3035	Tilskot frå statsbudsjettet		
	50 Tilskot	449 536 000	449 536 000
Sum inntekter		639 956 000	639 956 000

II

§ 1 Bruksområde for vedtaket

Dette vedtaket gjeld utskriving av skatt på formue og inntekt for inntektsåret 2022 etter føresegnene i lov 29. november 1996 nr. 68 om skatt til Svalbard. Vedtaket gjeld òg som grunnlag for utskriving av forskot på skatt for inntektsåret 2022, jf. lov om skatt til Svalbard § 5-1.

§ 2 Skatt på formue

Skatt på formue blir utrekna etter desse satsane:

- a) Personleg skattepliktig og dødsbu:
Det blir nytta same satsar og grensebeløp som Stortinget har vedteke skal gjelde på det norske fastlandet for formuesskatt til staten og kommunane (maksimumssats).
- b) Selskap og samanslutningar som nemnde i skattelova § 2-36 andre ledd, og som ikkje er fritakne etter skattelova kap. 2:
Det blir nytta same satsar og grensebeløp som Stortinget har vedteke skal gjelde på det norske fastlandet for formuesskatt til staten.

§ 3 Skatt på inntekt

Skatt på inntekt blir utrekna etter desse satsane:

- a) Inntekt som blir skattlagt ved lønnstrekk etter svalbardskattelova § 3-1:
Låg sats: 8 pst.
Høg sats: 22 pst.

- b) 22 pst. av den delen av selskapsoverskot som er høgare enn 15 mill. kroner, og som overstig summen av

- 10 gonger kostnadene til lønn som blir skattlagt ved lønnstrekk
- 0,20 gonger skattemessig verdi av anlegg, fast eigedom og annan realkapital som er på Svalbard ved utgangen av inntektsåret.

- c) Anna inntekt: 16 pst.

Personlege skattytarar skal ha eit frådrag i alminnelig inntekt som er omfatta av bokstav c, på 20 000 kroner.

§ 4 Avrundingsreglar

Ved utrekning av skatt skal formue og inntekt rundast nedover til nærmaste heile krone.

§ 5 Normalrentesatsen for rimeleg lån i arbeidsforhold

Normalrentesatsen som nemnd i skattelova § 5-12 fjerde ledd, jf. svalbardskattelova §§ 3-1 og 3-2, skal vere den same som Stortinget har vedteke skal gjelde på det norske fastlandet.

§ 6 Aksjonær i utlandet

Skatt på utbytte m.m. etter skattelova § 10-13, jf. svalbardskattelova § 3-2, er fastsett til 20 pst.

§ 7 Inntekt etter svalbardskattelova § 6-3

For inntekt som blir skattlagt etter svalbardskattelova § 6-3, skal satsen vere 8 pst.

III

Meirinntektsfullmakter

Stortinget samtykkjer i at Justis- og beredskapsdepartementet i 2022 kan overskride løyvinga på

1. kap. 5 post 1, tilsvarende inntekter ut over vedteke budsjett på kap. 3005 post 2.
2. kap. 6 post 1, tilsvarende inntekter ut over vedteke budsjett på kap. 3006 post 2.
3. kap. 9 post 1, tilsvarende inntekter ut over vedteke budsjett på kap. 3009 post 1.

IV

Meirinntektsfullmakt

Stortinget samtykkjer i at Finansdepartementet i 2022 kan overskride løyvinga på kap. 22 post 1, tilsvarende inntekter ut over vedteke budsjett på kap. 3022 post 1.

V

For budsjetterminen 2022 skal det svarast avgift til statskassen av kol som blir utført frå Svalbard, etter dei følgjande satsane:

- 1,0 pst. av verdien for dei første 100 000 tonna,
- 0,9 pst. av verdien for dei neste 200 000 tonna,
- 0,8 pst. av verdien for dei neste 300 000 tonna,

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

vedtak:

I

I statsbudsjettet for 2021 blir det gjort følgjande endringar:

- 0,7 pst. av verdien for dei neste 400 000 tonna,
- 0,6 pst. av verdien for dei neste 500 000 tonna,
- 0,5 pst. av verdien for dei neste 600 000 tonna,
- 0,4 pst. av verdien for dei neste 700 000 tonna,
- 0,3 pst. av verdien for dei neste 800 000 tonna,
- 0,2 pst. av verdien for dei neste 900 000 tonna,
- 0,1 pst. av verdien for dei neste 1 000 000 tonna.

Presidenten: Bak tilrådingen står Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti.

Rødt og Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til innstillingen.

Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti har varslet at de vil stemme imot.

Votering:

Komiteens innstilling ble bifalt med 63 mot 39 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.41.23)

Votering i sak nr. 3, debattert 15. desember 2021

Innstilling fra utenriks- og forsvarskomiteen om Endringar i statsbudsjettet 2021 under Forsvarsdepartementet (Innst. 66 S (2021–2022), jf. Prop. 19 S (2021–2022))

Kap.	Post	Føremål	Kroner
Utgifter			
1700		Forsvarsdepartementet	
	01	Driftsutgifter, blir auka med..... frå kr 896 676 000 til kr 924 320 000	27 644 000
	43	Til disposisjon for Forsvarsdepartementet, <i>kan overførast</i> , blir redusert med..... frå kr 8 213 000 til kr 3 013 000	5 200 000
	71	Overføring til andre, <i>kan overførast</i> , blir redusert med	5 700 000
	73	Forsking og utvikling, <i>kan overførast</i> , blir auka med..... frå kr 148 140 000 til kr 172 640 000	24 500 000
1710		Forsvarsbygg og nybygg og nyanlegg	
	01	Driftsutgifter, <i>kan overførast</i> , blir auka med..... frå kr 5 334 027 000 til kr 5 624 950 000	290 923 000
	47	Nybygg og nyanlegg, <i>kan overførast</i> , blir auka med..... frå kr 3 469 614 000 til kr 3 515 114 000	45 500 000

Kap.	Post	Føremål	Kroner
1720		Forsvaret	
	01	Driftsutgifter, blir auka med..... frå kr 31 782 372 000 til kr 32 147 513 000	365 141 000
1735		Etterretningstenesta	
	21	Spesielle driftsutgifter, blir redusert med..... frå kr 2 419 903 000 til kr 2 416 570 000	3 333 000
1760		Forsvarsmateriell og større anskaffingar og vedlikehald	
	01	Driftsutgifter, <i>kan nyttast under kap. 1760, post 45</i> , blir auka med. frå kr 1 992 511 000 til kr 2 046 176 000	53 665 000
	44	Fellesfinansierte investeringar, nasjonalfinansierte del, <i>kan overførast</i> , blir auka med..... frå kr 93 029 000 til kr 162 029 000	69 000 000
	45	Større utstyrsanskaffingar og vedlikehald, <i>kan overførast</i> , blir re- duisert med..... frå kr 17 592 759 000 til kr 17 199 947 000	392 812 000
	75	Fellesfinansierte investeringar, Noregs tilskott til NATO's inve- steringsprogram for tryggleik, <i>kan overførast, kan nyttast under kap.</i> <i>1760, post 44</i> , blir auka med frå kr 109 095 000 til kr 125 886 000	16 791 000
1791		Redningshelikoptertenesta	
	01	Driftsutgifter, blir redusert med..... frå kr 902 830 000 til kr 722 853 000	179 977 000

Kap.	Post	Føremål	Kroner
Inntekter			
4700		Forsvarsdepartementet	
	01	Driftsinntekter, blir auka med..... frå kr 52 542 000 til kr 70 625 000	18 083 000
4710		Forsvarsbygg og nybygg og nyanlegg	
	01	Driftsinntekter, blir auka med..... frå kr 4 829 996 000 til kr 5 120 919 000	290 923 000
	47	Sal av eigedom, blir auka med..... frå kr 102 932 000 til kr 148 432 000	45 500 000
4720		Forsvaret	
	01	Driftsinntekter, blir auka med..... frå kr 1 012 420 000 til kr 1 154 205 000	141 785 000
4760		Forsvarsmateriell og større anskaffingar og vedlikehald	
	01	Driftsinntekter, blir auka med..... frå kr 79 877 000 til kr 96 321 000	16 444 000
	48	Fellesfinansierte investeringar, inntekter, blir redusert med..... frå kr 350 036 000 til kr 323 420 000	26 616 000
4791		Redningshelikoptertenesta	
	01	Driftsinntekter, blir redusert med..... frå kr 796 571 000 til kr 616 594 000	179 977 000

II

Uttak frå lager av materiell som er utgiftsført tidlegare år

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet i 2021 kan fråvike løyvingreglementets bestemming om kon-
tant- og eittårsprinsippet ved uttak frå lager som er utgiftsført på kapittel 1720 i tidlegare budsjettår til bruk på For-
svarsdepartementets kapittel 1700, 1735 og 1791 og Justis- og beredskapsdepartementets kapittel 481.

III

Tilsegnfullmakt

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet i 2021 kan gi tilsegn om økonomisk støtte ut over løyvinga,
men slik at samla ramme for nye tilsegn og gamalt ansvar ikkje overstig følgande beløp:

Kap.	Post	Føremål	Samla ramme
1700		Forsvarsdepartementet	
	73	Forsking og utvikling	500 mill. kroner

IV

Bestillingsfullmakt

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet i 2021 kan føreta bestillingar ut over gitte løyvingar, men slik
at samla ramme for nye bestillingar og gamalt ansvar ikkje overstig følgande beløp:

Kap.	Post	Føremål	Samla ramme
1760		Forsvarsmateriell og større anskaffingar og vedlikehald	
	45	Større utstyrsanskaffingar og vedlikehald	103 723 mill. kroner

V o t e r i n g:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 4, debattert 15. desember 2021

Innstilling fra utenriks- og forsvarskomiteen om Endringer i statsbudsjettet 2021 under Justis- og beredskapsde-
partementet (Innst. 67 S (2021–2022), jf. Prop. 21 S (2021–2022), kap. 480)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k:

I statsbudsjettet for 2021 blir det gjort følgjande endring:

Kap.	Post	Formål	Kroner
		Utgifter	
480		Svalbardbudsjettet	
	50	Tilskudd, nedsettes med	14 700 000
		fra kr 418 978 000 til kr 404 278 000	

V o t e r i n g:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 5, debattert 15. desember 2021

Innstilling fra utenriks- og forsvarskomiteen om
Endringer i statsbudsjettet 2021 under Utanriksdeparte-

mentet (Innst. 69 S (2021–2022), jf. Prop. 30 S (2021–
2022))

Presidenten: Under debatten har Ingrid Fiskaa satt
frem et forslag på vegne av Sosialistisk Venstreparti og
Rødt. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen gjennom ACT-A og
Covax intensivere arbeidet for at legemiddelselska-

pene prioriterer leveranser av vaksiner til Covax, samt arbeide for implementering av prinsipper om åpenhet i alle ledd, men særlig inngåtte kontrakter med legemiddelselskaper.»

Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt ble med 86 mot 15 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 15.42.26)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

vedtak:

I statsbudsjettet for 2021 blir det gjort følgende endringer:

Kap.	Post Formål	Kroner
Utgifter		
100	Utanriksdepartementet	
	1 Driftsutgifter, vert redusert med.....	130 000 000
	frå kr 2 467 130 000 til kr 2 337 130 000	
90	Lån til norske borgere i utlandet, vert auka med.....	1 400 000
	frå kr 360 000 til kr 1 760 000	
103	Regjeringas representasjon	
	1 Driftsutgifter, vert redusert med.....	2 000 000
	frå kr 67 307 000 til kr 65 307 000	
104	Kongefamiliens offisielle reiser til utlandet	
	1 Driftsutgifter, vert redusert med.....	6 000 000
	frå kr 10 331 000 til kr 4 331 000	
116	Internasjonale organisasjonar	
	70 Pliktige bidrag, vert redusert med.....	60 000 000
	frå kr 1 338 050 000 til kr 1 278 050 000	
117	EØS-finansieringsordningane	
	77 EØS-finansieringsordninga 2014–2021, kan overførast, vert redusert med.....	430 000 000
	frå kr 2 536 000 000 til kr 2 106 000 000	
	78 Den norske finansieringsordninga 2014–2021, kan overførast, vert redusert med.....	595 000 000
	frå kr 2 158 000 000 til kr 1 563 000 000	
118	Utanrikspolitiske satsingar	
	74 Forsking, dialog og menneskerettar m.m., vert redusert med.....	2 000 000
	frå kr 54 050 000 til kr 52 050 000	
140	Utanriksdepartementet	
	1 Driftsutgifter, vert redusert med.....	160 000 000
	frå kr 1 722 241 000 til kr 1 562 241 000	
	21 Spesielle driftsutgifter, kan overførast, vert redusert med.....	26 091 000
	frå kr 140 461 000 til kr 114 370 000	
	45 Større utstyrskjøp og vedlikehald, kan overførast, vert redusert med.....	15 000 000
	frå kr 17 570 000 til kr 2 570 000	
144	Norsk senter for utvekslingssamarbeid (Norec)	
	01 Driftsutgifter, vert redusert med.....	2 000 000
	frå kr 55 539 000 til kr 53 539 000	
	70 Utvekslingsordningar, kan overførast, vert redusert med.....	9 200 000
	frå kr 80 477 000 til kr 71 277 000	

Kap.	Post Formål	Kroner
151	Fred, tryggleik og globalt samarbeid	
	72 Stabilisering av land i krise og konflikt, <i>kan overførast</i> , vert redusert med frå kr 864 829 000 til kr 814 829 000	50 000 000
	73 FN og globale utfordringar, <i>kan overførast</i> , vert auka med frå kr 225 738 000 til kr 255 738 000	30 000 000
	74 Pliktige bidrag til FN-organisasjonar m.m., <i>kan overførast</i> , vert redusert med frå kr 324 690 000 til kr 321 690 000	3 000 000
159	Regionløyvingar	
	70 Midtausten og Nord-Afrika, <i>kan overførast</i> , vert auka med frå kr 589 011 000 til kr 622 946 000	33 935 000
160	Helse	
	70 Helse, <i>kan overførast</i> , vert auka med frå kr 3 661 186 000 til kr 5 661 186 000	2 000 000 000
170	Sivilt samfunn	
	70 Sivilt samfunn, <i>kan overførast</i> , vert auka med frå kr 2 028 471 000 til kr 2 038 471 000	10 000 000
179	Flyktningiltak i Noreg	
	21 Spesielle driftsutgifter, vert auka med frå kr 458 083 000 til kr 473 439 000	15 356 000
	Inntekter	
3100	Utanriksdepartementet	
	2 Gebyr for utlendingssaker ved utanriksstasjonane, vert redusert med frå kr 109 400 000 til kr 97 600 000	11 800 000
	90 Tilbakebetaling av naudlån frå utlandet, vert auka med frå kr 318 000 til kr 1 618 000	1 300 000

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 6, debattert 15. desember 2021

Innstilling fra justiskomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2022, kapitler under Justis- og beredskapsdepartementet mv. (rammeområde 5) (Innst. 6 S (2021–2022), jf. Prop. 1 S (2021–2022) og Prop. 1 S Tillegg 1 (2021–2022))

Presidenten: Under debatten har Ingvild Wettrhus Thorsvik satt frem et forslag på vegne av Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med en oppfølging av NOU 2020: 5 Likhet for loven senest i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2022.»

Rødt og Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget fra Venstre ble med 92 mot 10 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.43.18)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

vedtak:

Rammeområde 5

(Justis)

I

På statsbudsjettet for 2022 bevilges under:

Kap.	Post Formål	Kroner	Kroner
Utgifter			
61	Høyesterett		
	1 Driftsutgifter, <i>kan nyttes under kap. 410, post 1</i>	125 332 000	
400	Justis- og beredskapsdepartementet		
	1 Driftsutgifter	495 162 000	
23	Spesielle driftsutgifter, forskning, evaluering og kunnskapsinnhenting, <i>kan overføres</i>	48 582 000	
50	Norges forskningsråd	48 732 000	
70	Overføringer til private	18 463 000	
71	Tilskudd til internasjonale organisasjoner	17 364 000	
410	Domstolene		
	1 Driftsutgifter, <i>kan nyttes under kap. 61, post 1</i>	2 909 922 000	
	21 Spesielle driftsutgifter	88 110 000	
	22 Vernesaker/sideutgifter, jordskiftedomstoler, <i>kan overføres</i>	2 777 000	
414	Forliksråd og andre domsutgifter		
	1 Driftsutgifter	275 251 000	
	21 Spesielle driftsutgifter	38 388 000	
430	Kriminalomsorgen		
	1 Driftsutgifter	5 043 900 000	
	21 Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttes under kap. 430, post 1</i>	103 884 000	
	45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	38 715 000	
	60 Refusjoner til kommunene, forvaringsdømte mv., <i>kan overføres</i>	100 441 000	
	70 Tilskudd	36 234 000	
432	Kriminalomsorgens høgstole og utdanningscenter		
	1 Driftsutgifter	202 528 000	
433	Konfliktråd		
	1 Driftsutgifter	137 930 000	
	60 Tilskudd til kommuner, <i>kan overføres</i>	10 531 000	
	70 Tilskudd	25 622 000	
440	Politiet		
	1 Driftsutgifter	20 894 700 000	
	22 Søk etter antatt omkomne, <i>kan overføres</i>	9 882 000	
	23 Sideutgifter i forbindelse med sivile gjøremål	33 905 000	
	25 Variable utgifter ved ankomst, mottak og retur i politiets utlendingsforvaltning	132 357 000	
	45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	134 251 000	

Kap.	Post Formål	Kroner	Kroner
	48 Tildeling fra EUs grense- og visumfinansieringsordninger, <i>kan overføres</i>	11 000 000	
	70 Tilskudd	50 956 000	
	71 Tilskudd Norsk rettsmuseum	8 010 000	
	73 Internasjonale forpliktelser mv., <i>kan overføres</i>	589 792 000	
	74 Midlertidig destruksjonspant for enkelte typer halvautomatiske rifler	2 000 000	
442	Politihøgskolen		
	1 Driftsutgifter	633 618 000	
444	Politiets sikkerhetstjeneste (PST)		
	1 Driftsutgifter	1 214 194 000	
	45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	94 000 000	
445	Den høyere påtalemyndighet		
	1 Driftsutgifter	312 974 000	
446	Den militære påtalemyndighet		
	1 Driftsutgifter	9 159 000	
448	Grensekommissæren		
	1 Driftsutgifter	5 983 000	
451	Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap		
	1 Driftsutgifter	1 006 939 000	
	21 Spesielle driftsutgifter	24 299 000	
	22 Spesielle driftsutgifter – Nødnett, <i>kan overføres</i>	515 487 000	
	45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	93 544 000	
	70 Overføringer til private	7 077 000	
452	Sentral krisehåndtering		
	1 Driftsutgifter	27 548 000	
453	Sivil klareringsmyndighet		
	1 Driftsutgifter	47 324 000	
454	Redningshelikoptertjenesten		
	1 Driftsutgifter	746 729 000	
	45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	2 594 796 000	
455	Redningstjenesten		
	1 Driftsutgifter	121 490 000	
	21 Spesielle driftsutgifter	30 327 000	
	45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	6 394 000	
	71 Tilskudd til frivillige organisasjoner i redningstjenesten	60 904 000	
	72 Tilskudd til nød- og sikkerhetstjenester	124 255 000	
	73 Tilskudd til Redningsselskapet	128 043 000	
457	Nasjonal sikkerhetsmyndighet		
	1 Driftsutgifter	379 005 000	
	45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	20 480 000	
460	Spesialenheten for politisaker		
	1 Driftsutgifter	59 542 000	
466	Særskilte straffesaksutgifter m.m.		
	1 Driftsutgifter	1 255 953 000	
467	Norsk Lovtidend		
	1 Driftsutgifter	9 264 000	
468	Kommisjonen for gjenopptakelse av straffesaker		
	1 Driftsutgifter	19 485 000	
469	Vergemålsordningen		

Kap.	Post Formål	Kroner	Kroner
	1 Driftsutgifter	263 959 000	
	21 Spesielle driftsutgifter	117 865 000	
470	Fri rettshjelp		
	1 Driftsutgifter	704 255 000	
	72 Tilskudd til spesielle rettshjelpiltak	68 065 000	
471	Statens erstatningsansvar og Stortingets rettferdsvederlagsordning		
	71 Erstatningsansvar m.m., <i>overslagsbevilgning</i>	119 798 000	
	72 Erstatning i anledning av straffeforfølgning, <i>overslagsbevilgning</i>	67 129 000	
	73 Stortingets rettferdsvederlagsordning	29 245 000	
473	Statens sivilrettsforvaltning		
	1 Driftsutgifter	77 923 000	
	70 Erstatning til voldsofre, <i>overslagsbevilgning</i>	402 912 000	
475	Bobehandling		
	1 Driftsutgifter, <i>overslagsbevilgning</i>	159 910 000	
	21 Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	8 195 000	
Totale utgifter			43 202 790 000

Inntekter

3400	Justis- og beredskapsdepartementet	
	1 Diverse inntekter	5 896 000
	2 Refusjon av ODA-godkjente utgifter	1 048 000
3410	Domstolene	
	1 Rettsgebyr	259 495 000
	2 Saks- og gebyrinntekter jordskiftedomstolene	25 543 000
	3 Diverse refusjoner	2 000 000
	4 Vernesaker jordskiftedomstolene	2 426 000
3430	Kriminalomsorgen	
	2 Arbeidsdriftens inntekter	103 764 000
	3 Andre inntekter	22 140 000
	4 Tilskudd	2 570 000
3432	Kriminalomsorgens høyskole og utdanningssenter	
	3 Andre inntekter	1 139 000
3433	Konfliktråd	
	2 Refusjoner	6 000
3440	Politiet	
	1 Gebyr – pass og våpen	817 352 000
	2 Refusjoner mv.	235 443 000
	3 Salgsinntekter	60 561 000
	4 Gebyr – vaktelskap og etterkontroll av deaktiverte skytevåpen	4 828 000
	6 Gebyr – utlendingssaker	285 457 000
	7 Gebyr – sivile gjøremål	774 583 000
	8 Refusjoner fra EUs grense- og visumfinansieringsordninger ...	65 000 000
3442	Politihøgskolen	
	2 Diverse inntekter	16 648 000
	3 Inntekter fra Justissektorens kurs- og øvingssenter	10 901 000
3444	Politiets sikkerhetstjeneste (PST)	
	2 Refusjoner	18 677 000

Kap.	Post Formål	Kroner	Kroner
3451	Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap		
	1 Gebyr	124 663 000	
	2 Refusjoner driftsutgifter Nødnett	34 752 000	
	3 Diverse inntekter	26 667 000	
	4 Refusjoner større utstysanskaffelser og vedlikehold Nødnett	76 611 000	
	5 Abonnementsinntekter og refusjoner Nødnett	489 355 000	
	6 Refusjoner	7 209 000	
3453	Sivil klareringsmyndighet		
	1 Gebyr	1 750 000	
3454	Redningshelikoptertjenesten		
	1 Refusjoner	29 095 000	
3457	Nasjonal sikkerhetsmyndighet		
	1 Inntekter	34 309 000	
3469	Vergemålsordningen		
	1 Vergemåls-/representantordning, ODA-godkjente utgifter	4 499 000	
3470	Fri rettshjelp		
	1 Tilkjente saksomkostninger m.m.	4 438 000	
	2 Fri rettshjelp, ODA-godkjente utgifter	5 503 000	
3473	Statens sivilrettsforvaltning		
	1 Diverse inntekter	5 000	
Totale inntekter			3 554 333 000

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Justis- og beredskapsdepartementet i 2022 kan:

1.

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 61 post 1	kap. 3061 post 3
kap. 400 post 1	kap. 3400 post 1
kap. 410 post 1	kap. 3410 postene 2 og 3
kap. 410 post 22	kap. 3410 post 4
kap. 430 post 1	kap. 3430 postene 3 og 4
kap. 430 post 21	kap. 3430 post 2
kap. 432 post 1	kap. 3432 post 3
kap. 433 post 1	kap. 3433 post 2
kap. 440 post 1	kap. 3440 postene 2, 3 og 4
kap. 442 post 1	kap. 3442 postene 2 og 3
kap. 444 post 1	kap. 3444 post 2
kap. 451 post 1	kap. 3451 postene 2, 3 og 6
kap. 451 post 22	kap. 3451 post 5
kap. 451 post 45	kap. 3451 post 4
kap. 454 post 1	kap. 3454 post 1
kap. 455 post 1	kap. 3455 post 1
kap. 457 post 1	kap. 3457 post 1
kap. 473 post 1	kap. 3473 post 1

Merinntekt som gir grunnlag for overskridelse, skal også dekke merverdiavgift knyttet til overskridelsen, og berører derfor også kap. 1633 post 1 for de statlige forvaltningsorganene som inngår i nettoordningen for merverdiavgift.

Merinntekter og eventuelle mindreinntekter tas med i beregningen av overføring av ubrukt bevilgning til neste år.

2. Overskride bevilgningen under kap. 451 Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap, post 1 Driftsutgifter med inntil 75 pst. av inntekter ved salg av sivilforsvarsanlegg og fast eiendom. Inntekter inntektsføres under kap. 3451 Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap, post 40 Salg av eiendom mv.

IV

Bestillingsfullmakter

Stortinget samtykker i at Justis- og beredskapsdepartementet i 2022 kan bestille varer ut over den gitte bevilgning, men slik at samlet ramme for nye bestillinger og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post Betegnelse	Samlet ramme
440	Politiet	
	1 Driftsutgifter	150,0 mill. kroner

V

Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Justis- og beredskapsdepartementet i 2022 kan gi tilsagn som pådrar staten forpliktelser ut over budsjettåret for å gjennomføre forsøk med velferdsobligasjoner innenfor en samlet ramme på inntil 10 mill. kroner inkludert tidligere gitte tilsagn under kap. 430 Kriminalomsorgen, post 70 Tilskudd.

VI

Fullmakt til å pådra staten forpliktelser i investeringsprosjekter

Stortinget samtykker i at Justis- og beredskapsdepartementet i 2022 under kap. 430 Kriminalomsorgen, post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, kan pådra staten forpliktelser ut over budsjettåret for å anskaffe brukerutstyr til rehabiliteringsprosjektet ved Ila fengsel og forvaringsanstalt. Samlede forpliktelser og utbetalinger kan ikke overskride kostnadsrammen for brukerutstyr på 41,9 mill. kroner.

VII

Fullmakt til å pådra staten forpliktelser for investeringsprosjekter

Stortinget samtykker i at Justis- og beredskapsdepartementet i 2022 kan pådra staten forpliktelser ut over budsjettåret for å gjennomføre anskaffelse av nye redningshelikoptre mv. under kap. 454 Redningsheli-

III

Fullmakt til overskridelse

Stortinget samtykker i at Justis- og beredskapsdepartementet i 2022 kan overskride bevilgningen under kap. 451 Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap, post 21 Spesielle driftsutgifter med inntil 34 mill. kroner dersom det oppstår en situasjon med ekstraordinær stor skogbrannfare og/eller mange skogbranner, og det i den forbindelse er nødvendig med innsats for slokking og beredskap ut over det som må påregnes i et normalår. Fullmakten gjelder uten opphold og før Kongen kan gi slikt samtykke.

koptertjenesten, post 1 Driftsutgifter og post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold. Samlede forpliktelser og utbetalinger kan ikke overskride kostnadsrammen på 14 887 mill. kroner. Justis- og beredskapsdepartementet gis fullmakt til å oppjustere kostnadsrammen i takt med prisstigningen.

VIII

Fullmakt til å pådra staten forpliktelser for investeringsprosjekter

Stortinget samtykker i at Justis- og beredskapsdepartementet i 2022 under kap. 440 Politiet, post 1 Driftsutgifter og post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold og kap. 490 Utlendingsdirektoratet, post 1 Driftsutgifter og post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, kan pådra staten forpliktelser ut over budsjettåret for å implementere IKT-systemer Norge har forpliktet seg til gjennom Schengen-avtalen. Samlede forpliktelser og utbetalinger kan ikke overskride kostnadsrammene på 450 mill. kroner for kap. 440 og 237,3 mill. kroner for kap. 490. Justis- og beredskapsdepartementet gis fullmakt til å oppjustere kostnadsrammene i takt med prisstigningen.

IX

Videreføring av bobehandling

Stortinget samtykker i at Justis- og beredskapsdepartementet i 2022 kan bestemme at det under ord-

ningen med utgifter til fortsatt bobehandling pådras forpliktelser ut over gitt bevilgning under kap. 475 Bobehandling, post 21 Spesielle driftsutgifter, med inntil 10 mill. kroner, men slik at totalrammen for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger 33 mill. kroner.

X

Nettobudsjetteringsfullmakter

Stortinget samtykker i at Justis- og beredskapsdepartementet i 2022 kan:

1. trekke politiets direkte utgifter til oppbevaring, tilsyn og salg av beslag fra salgsinntekten, før det overskytende inntektsføres under kap. 5309 Tilfeldige inntekter, post 29 Ymse.
2. trekke salgsomkostninger ved salg av faste eiendommer fra salgsinntekter før det overskytende inntektsføres under kap. 3451 Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap, post 40 Salg av eiendom mv.
3. nettoføre som utgiftsreduksjon under kap. 473 Statens sivilrettsforvaltning, post 1 Driftsutgifter, inntektene ved avholdelse av kurs og konferanser i regi av Konkursrådet, samt inntekter fra rådets øvrige virksomhet.
4. nettoføre som utgiftsreduksjon under kap. 475 Bobehandling, post 21 Spesielle driftsutgifter, tilbakebetalte inntekter under ordningen med utgifter til bobehandling.

XI

Stortingets rettferdsvederlagsordning

Stortingets utvalg for rettsferdsvederlag får i 2022 fullmakt til å tilstå rettferdsvederlag av statskassen med inntil 250 000 kroner for hver enkelt søknad, men slik at grensen er 500 000 kroner for HIV-ofre og 300 000 kroner for tidligere barn i barnehjem, offentlige fosterhjem og spesialskoler. Søknader der utvalget anbefaler å innvilge erstatning som er høyere enn nevnte beløp, fremmes for Stortinget til avgjørelse. Det samme gjelder

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k:

I

I statsbudsjettet for 2021 blir det gjort følgende endringer:

søknader som etter utvalgets vurdering reiser spørsmål av særlig prinsipiell art.

XII

Avhending av sivilforsvarsanlegg

Stortinget samtykker i at Justis- og beredskapsdepartementet i 2022 kan overdra sivilforsvarsanlegg til en verdi av inntil 500 000 kroner vederlagsfritt eller til underpris når særlige grunner foreligger.

XIII

Fullmakt til postering mot mellomværendet med statskassen

Stortinget samtykker i at Domstoladministrasjonen i 2022 kan postere sideutgifter som forskutteres i henhold til rettsgebyrloven, mot mellomværendet med statskassen.

XIV

Oppheving av anmodningsvedtak

Vedtak nr. 515, 6. juni 2013 oppheves.

Presidenten: Bak tilrådingen står Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti.

Høyre, Fremskrittspartiet, Rødt, Venstre, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g:

Komiteens innstilling ble bifalt med 55 mot 45 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 14.43.44)

Votering i sak nr. 7, debattert 15. desember 2021

Innstilling fra justiskomiteen om Endringer i statsbudsjettet 2021 under Justis- og beredskapsdepartementet (Innst. 64 S (2021–2022), jf. Prop. 21 S (2021–2022) unntatt kap. 480, 490, 491 og 3490)

Kap.	Post Formål	Kroner
U t g i f t e r		
414	Forliksråd og andre domsutgifter	
	1 Driftsutgifter, for høyes med	6 298 000
	fra kr 250 138 000 til kr 256 436 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner
430		Kriminalomsorgen	
	1	Driftsutgifter, nedsettes med fra kr 5 007 036 000 til kr 4 967 636 000	39 400 000
	60	Refusjoner til kommunene, forvaringsdømte mv., <i>kan overføres,</i> for høyes med fra kr 86 200 000 til kr 93 700 000	7 500 000
433		Konfliktråd	
	1	Driftsutgifter, for høyes med fra kr 145 924 000 til kr 146 144 000	220 000
440		Politiet	
	1	Driftsutgifter, nedsettes med fra kr 20 374 232 000 til kr 20 292 287 000	81 945 000
	25	Variable utgifter ved ankomst, mottak og retur i politiets utlendingsforvaltning, nedsettes med fra kr 130 159 000 til kr 60 159 000	70 000 000
446		Den militære påtalemyndighet	
	1	Driftsutgifter, nedsettes med fra kr 9 261 000 til kr 9 061 000	200 000
448		Grensekommissæren	
	1	Driftsutgifter, for høyes med fra kr 5 833 000 til kr 6 178 000	345 000
451		Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap	
	1	Driftsutgifter, nedsettes med fra kr 1 040 311 000 til kr 1 033 771 000	6 540 000
	22	Spesielle driftsutgifter – Nødnett, <i>kan overføres,</i> for høyes med..... fra kr 499 659 000 til kr 511 659 000	12 000 000
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres,</i> nedsettes med fra kr 114 552 000 til kr 94 852 000	19 700 000
	60	Refusjoner til kommunene og statsforvalterne mv., <i>kan overføres,</i> nedsettes med fra kr 3 983 400 000 til kr 2 503 400 000	1 480 000 000
452		Sentral krisehåndtering	
	1	Driftsutgifter, nedsettes med fra kr 30 008 000 til kr 27 408 000	2 600 000
454		Redningshelikoptertjenesten	
	1	Driftsutgifter, nedsettes med fra kr 737 369 000 til kr 635 844 000	101 525 000
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres,</i> for høyes med fra kr 1 777 556 000 til kr 1 896 449 000	118 893 000
455		Redningstjenesten	
	21	Spesielle driftsutgifter, for høyes med fra kr 32 207 000 til kr 36 207 000	4 000 000
466		Særskilte straffesaksutgifter m.m.	
	1	Driftsutgifter, nedsettes med fra kr 1 225 137 000 til kr 1 202 380 000	22 757 000
469		Vergemålsordningen	
	21	Spesielle driftsutgifter, nedsettes med fra kr 114 966 000 til kr 81 966 000	33 000 000

Kap.	Post	Formål	Kroner
470		Fri rettshjelp	
	1	Driftsutgifter, nedsettes med..... fra kr 602 278 000 til kr 531 655 000	70 623 000
471		Statens erstatningsansvar og Stortingets rettferdsvederlagsordning	
	71	Erstatningsansvar m.m., <i>overslagsbevilgning</i> , forhøyes med..... fra kr 116 762 000 til kr 144 462 000	27 700 000
	73	Stortingets rettferdsvederlagsordning, forhøyes med..... fra kr 23 704 000 til kr 27 000 000	3 296 000
473		Statens sivilrettsforvaltning	
	70	Erstatning til voldsofre, <i>overslagsbevilgning</i> , forhøyes med..... fra kr 394 562 000 til kr 409 562 000	15 000 000
475		Bobehandling	
	1	Driftsutgifter, nedsettes med fra kr 149 918 000 til kr 121 300 000.....	28 618 000
Inntekter			
3410		Domstolene	
	1	Rettsgebyr, nedsettes med..... fra kr 329 990 000 til kr 279 990 000	50 000 000
	2	Saks- og gebyrinntekter jordskiftedomstolene, nedsettes med..... fra kr 25 021 000 til kr 21 900 000	3 121 000
3430		Kriminalomsorgen	
	3	Andre inntekter, forhøyes med..... fra kr 21 687 000 til kr 34 987 000	13 300 000
	4	Tilskudd, forhøyes med..... fra kr 2 518 000 til kr 22 518 000	20 000 000
3433		Konfliktråd	
	2	Refusjoner, forhøyes med..... fra kr 746 000 til kr 966 000	220 000
3440		Politiet	
	1	Gebyr – pass og våpen, nedsettes med..... fra kr 478 499 000 til kr 427 999 000	50 500 000
	2	Refusjoner mv., nedsettes med..... fra kr 278 210 000 til kr 228 210 000	50 000 000
	3	Salgsinntekter, nedsettes med..... fra kr 79 223 000 til kr 59 223 000	20 000 000
	06	Gebyr – utlendingssaker, nedsettes med..... fra kr 297 340 000 til kr 284 240 000	13 100 000
	7	Gebyr – sivile gjøremål, nedsettes med..... fra kr 1 075 285 000 til kr 925 285 000	150 000 000
	8	Refusjoner fra EUs grense- og visumfond, nedsettes med..... fra kr 38 200 000 til kr 32 459 000	5 741 000
3451		Direktoratet for samfunnsikkerhet og beredskap	
	2	Refusjoner driftsutgifter Nødnett, forhøyes med..... fra kr 34 041 000 til kr 48 241 000	14 200 000
	3	Diverse inntekter, nedsettes med..... fra kr 28 179 000 til kr 19 179 000	9 000 000
	4	Refusjoner større utstyrsanskaffelser og vedlikehold Nødnett, nedsettes med..... fra kr 75 045 000 til kr 64 045 000	11 000 000

Kap.	Post Formål	Kroner
	5 Abonnementsinntekter og refusjoner Nødnett, for høyes med..... fra kr 469 556 000 til kr 491 556 000	22 000 000

II

Tilføyning av stikkord

Stortinget samtykker i at Justis- og beredskapsdepartementet i 2021 kan tilføye stikkordet «kan overføres» på kap. 440 Politiet, post 73 Tilskudd til EUs grense- og visumfond, og kap. 444 Politiets sikkerhetstjeneste (PST), post 1 Driftsutgifter.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Sak nr. 8 [15:44:07]

Referat

Presidenten: Det foreligger ikke referat. Dermed er dagens kart ferdigbehandlet. Forlanger noen ordet før møtet heves? – Så synes ikke, og møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 15.45.

